AZ MI VRVNC IESVS CHRISTVS NAC WY TESTAMENTOMA.

MELLYNEC ELSŐ RESZE, beń, az Euangeliſtác konyuet, az Máſikban az Apaſtaloc leuelei vadnac.

IEREMIAS XXXI.

¶ Imé napoc iőnec azt mondgya az WR, és az Izrael és Iudah házával vȵ ſőuetſéget kerzec. Nem az ſőuetſég kerint mellyet kerzettem az ő attyockál, az mely napon fogám az ő kezeket hogy őket ki hozzam Ægyptumból: Hanem ez lészen az ſőuetſég mellyet az Izrael házával kerzec: Adom az én törvényemet ő belé iec, és az ő ſiuekbe beſ irom azt: és lészec nékic Istenec és ők én népeim lésnec. És nem tanitya senki többé az ő felebárátyát, ezt monduany: ismérd meg az Istent. Mert mindnyajan kiczintől fogua nagyiglan meg ismérnec engemet, azt mondgya az WR. Mert meg kegyelmezec az ő bűnőknec, és az ő bűnökről soha meg nem emlékezem, &c.

ANNO M. D. XC.

1553

AZ EVANGELISTAC KÖNYVEINEC RENDI.

Szent Mátthé.	Könyue: Cap.	28.
Szent Marc.		16.
Sent Lukácz.		24.
Szent Iános.		21.
Apaſtaloc czelekedetiröl trott könyb.		28.

117
142
259

Az Apaſtaloc leueleinec rendét meg mondgyác, az vy Teſtamentum könyueinec máſodic reſzénec hezdetiben, &c.

TABLA,

IESVS CHRISTVSNAC EMBERSEGE SZERINT VALO NEMZETSEGERŐL. Matth: 1. Luc: 3.

¶ IESVS *Chriſtusban két terméſiet tugyon. Iſteni és embert terméſiet, Ioã: 1. Rom: 1. Iſtenſége ſierint az atyának állatyából ſiületetet örökòl fogua, mellyet ſenki meg nem fogbat, ki nem mondhat, és meg nem irhat. Emberſége ſierint való nemzerſéget meg iriác, ſient Mátthé Cap: 1. ſient Lucházc Cap: 3. Mind az két Euangeliſta pedig tugyan azon egy Ioſeph nemzetſégét iria, melyből meg tetzic mind Mariának mind Chriſtuſnac nemzetſége. Mert nem ſiabad volt az Izraelnec tizenhét nemzetſege közzül, ſenkinec más nemzetſégből feleſéget venni, hogy az nemzetſég meg ne elegyednéc, és az örökſég eggyic nemzetről az máſikra ne ſiakadna, hanem mindennec az önnemzetiből kellet venni. Ha azért Ioſeph Dáuid maguából való volt, az Mariais, és az* IESVS *Chriſtuſis ábból való volt. De tugyon mind az által külömbſég az két Euangeliſtác közt. Mert ſient Lukácz az fiakon kezdi el, és az atyákra mégyen fel Ádámig, az nemzetſég ſiámlálásban: de ſient Mátthé az atyákon kezdi, és el hagyuán az Ábraham előtt valókat, Ábrahamon el kezduen azſiakra ſiáll alá.*

¶ Ird azt vegyed ebedbe, hogy ſient Lukacz ez ózón vis előtt való atyáknac elő ſiámlállya mind Adámig, hogy meg jelentené azt, hogy az IESVS CHRISTVS váltságinac ereie ki teried mind ez világra, az ózón vis előtt valókra, és az vrán valókra is. Szent Mátthé pedig nem mégyen felyeb Abrahamnál, miuel hogy az ő nemzetſégét válaztotta vala Iſten maganac, melyből ſületetnéc az Meſsias, és az iduőſſég felől való igéreteket neminémő képpen az Ábraham nemzetének kebelében rekeztette vala.

SZENT LVKACZ.

Thare, Nachor, Sarug, Ragan, Phaleg, Heber,
Sale, Arphaxad, Sem, Noe, Lamech, Mathuſel,
Henoc, Iared, Mahalaleel, Cainan, Enos, Seth.
ADAM.

SZENT MATTHEES egyezuén Abrahamtol fogua, igy ſiámlállyác az nemzetſéget. SZENT LVKACZ

ABRAHAM, Iſaac, Iacob, Iudas, Phares, Eſrom,
Aram, Aminadab Naaſſon, Salmon, Booz, Obed,
Ieſſe. DAVID. *Dáuid után eſmét külömben ſiámlállyác az nemzetſégét.*

SZENT MATTHE igy ſiámlallya

SALOMON. Roboam, Abia,
Aſa. Ioſaphat, Ioram.
Ochozias
Ioas, Simeon.
Amasias, Leui.

SZENT LVKACZ igy ſiámlallya.

NATHAN, Matthata, Menan,
Meleam, Eliacim, Iona, Ioſeph, Iudah.

Orhozíást, Ioást, és Amasiást el hadgya ſent Mátthé. Es az Ioást ſent Lukácz Simeonnac, Amasiast Leuinec, Oſiást Mathatnac mondgyà, &c.

Tolsdon nevec.
Oſias
Iothan
Achaz
Ezechias
Manaſſes
Amon
Ioſias, Ioachaz
Ioakim
Ieconias

Vezetec nevec.
Matthat
Iorim
Eliezer
Ioſe
Her
Helmadan
Coſam
Addi
Melchi
Neri.

¶ Ird ezt vagy Boz galmatoſon ebedbe vegyed, hogy mikor azt mondgya ſent Mátthé hogy Iorám Oziást nemzette, az Salomon ágáról az Nathan ágára fókállic, mert Ozias, nem az Salomon, hanem a Nathan ágából való. Mellyet igy értheſz jobban meg. Az bálaſec azt mongyác, hogy Dáuidnac volt egy fia kinec neue volt Nathan, és az országot hagya Dáuid Salomonnac, de illy okáual hogy ha neki magu-fiaka-lon, az birodalom az Nathan maradékára ſiállyon. Az Sálomon maga pedig mindeneſſől el fogy Ochoziásban, 2. Reg 9. 10. 11. Paralip. 22. Mely dolgok mikor látta az Attalia Ochoziás annya, hogy ő birhatná az országot, valáhól mi királt maga vala Nathanról, mind meg ölté, hanem Ioſábe Ochoſias nenye meg tartya titkon Iaſſi. 2. Reg. 11. Ki az Nathan nemzetből elaſ ki rály volt, annac ſa Amaſias, annac elmet Oſiás. Azért mikor á Sálomon ágára ſiámlálásban mikor ſent Mátthé Ochoziásnál tovább nem mehetne, miuel hogy az király meg ábban el fogyot vala, az Ochoziást el hagyuán ki vrólſo vala az Salomon ágán, á Ioást és Amasiást el hagyuán a Nathan ágan, miuel hogy ſent Mátthénac ez volt ſándoka, hogy három rendben, mindenképen tizen négy négy embert ſiámlállyon, azt mongya: hogy Iorám Oziást nemzette, miuel hogy Ioramról Ochoziásra, erről Ioásra, Amasiásra, da az vrán Oziásra állot az országg.

Ez után eſmét eggyeznec az két Euangeliſtác k't embernec neuében, kiknec nevec. Salathiel, Zorobabel.

Eſmét ezec után külömbeznec Mathanig, ki Ioſephnec ősi volt.

SZENT MATTHE

Abiud, Eliacim, Azor, Sadoc, Achim, Eliud, Eleazar.

¶ Irás ebedbe vegyed. Elősér: hogy ſent Lukacz többet ſiámlál fér Mattbénál, mert ő á természet ſerint való fiakat ſiámlállya, ſent Mátthe pedig azokat á kikre azoc közzül az ſzeretelemség állott, kic mindenkor keueſſebbec amazoknál. Másodsor: hogy Ioſeph Heli ſiának mondatik, mert az Iſten törueny ſerint annac támaztot vala migot Deut: 25. De igaz Attya Iacob volt, ha pedig azt mondgyác hogy ſent Lukácz a Maria ágát ſiámlállya, tehát Heli Ioſephnec Attya, mert ipa, &c.

SZENT LVKACZ.

Rhesa, Ioanna, Iuda, Ioſeph,
Semei, Matathias, Maat, Naag,
Heſli, Naum, Amos, Matathias,
Ioſeph, Ianne, Melchi, Leui.

MATHAN.

Iácob Heli
Ioſeph, Ioſeph Maria férie.

IESVS CHRISTVS.

SZENT MATTHE IRASA SZERENT VALO EVANGELIVM.

ELSŐ RESZ.

Vagy Igy: Iesus Christusnac Dáuid fianac, ki Abraham fia volt nemzetségéről való könyw, holott néz ß: Mathé az Abrahámnac és Dáuidnac tétt igéreteire, kiknec nemzetségekből származot Christus embersége szerint. Gen. 12. Psalm. 132. Matth. 22. a: Genes. 38. 1 Paralip. 2. b: Ruth 4.

1 IEsvs Christusnac, Dáuid és Abraham fiának nemzetségéről való könyw.

2 Abraham nemzé Isaacot. Isaac nemzé Iácobot, Iácob nemzé Iudath, és az ő attyafiait.

3 a Iudas nemzé Phareſt és Zarat Thamartól. Phares nemzé Esromot, Esrom nemzé Aramot.

4 Aram nemzé Aminadabot. Aminadab nemzé Naaſſont. Naaſſon nemze Salmont.

5 b Salmón nemzé Boozt Rachabtól. Booz nemzé Obedet az Ruth aſſiónytól. Obed nemzé Ieſſet.

6 c Ieſſe nemzé Dáuid királt. Dáuid király nemzé Sálomont, attól az ki vala (elöſſer) Vriáſé.

c: 1. Reg. 16. & 17. 2. Reg. 12.

7 d Sálomon nemzé Roboamot. Roboam nemzé Abiat, Abia nemzé Aſat.

d: 3. Reg. 11. 1. Paral. 3.

8 Aſa nemzé Ioſaphatot. Ioſaphat nemzé Ioramot. Ioram nemzé Hoziaſt.

9 Hozias nemzé Ioathamot. Ioatham nemzé Achazt. Achaz nemzé Ezechiaſt.

e: 4 Reg 20. & 21.

10 e Ezechias nemzé Manaſſeſt. Manaſſes nemzé Amont. Amon nemzé Ioſiaſt.

11 f Ioſias nemze Iakimot. Iakim nemzé Ieconiaſt és az ő attyafiait, az Babyloniái fogſágra való vitélkor. 1. Paral. 3. f. 4 Reg. 23. & 24. 2. Paral. 36.

12 g Az Babyloniai fogſágra való vitélnec vtánna pedig, Iecónias nemzé Salathielt, Salathiel nemzé Zorobabelt. g: 4 Reg. 24. 1. Paral. 6. 1. Paral. 3. 1. Eſdr. 3. & 5.

13 Zorobabel nemzé Abiudot. Abiud nemzé Eliachimot. Eliachim nemzé Azort.

14 Azor nemzé Sadokot. Sadoc nemzé Achimot. Achim nemzé Eliudot.

15 Eliud nemzé Eleazárt. Eleazár nemzé Mathant, Mathan nemzé Iácobot.

16 Iacob nemzé Iosephet, Máriának férjét, kitől ſziületéc az Iesus. Ki Christusnac mondatic.

17 Annac okaért az egéſz nemzetség. Abrahámtól fogua Dáuidig, tizen négy nemzetség Es Dáuidtól fogua az Babyloniái fogſágra való vitélkorig, tizen négy nemzetség, és az Babyloniai fogſagra való vitéltől fogua az Christusig, tizen négy nemzetség.

18 Az Iesus Christusnac ſziüle-

tése pedig igy vólt. Mikoron az ő annya az Maria iegyeztetett vólna Iósephnec, mínec előtte ő-tet haza vinné, [b] találtatec viselősnec az sient Lélektől.

19 Ióseph pedig az ő férie, miuel hogy igaz ember vala, és nem akará őtet gyalázatba keuerni, akará őtet titkon el hagyni.

20 ¶ Mikoron pedig ezeket magában el gondolta vólna, imé az WRnac Angyala álomban meg ielenéc néki és monda, Iósseph Dáuidnac fia, Ne félj el venni az Mariát feleségül, Mert az mi ő benne fogantatott, az sient lélektől vagyon.

21 Szül pedig fiat, és neuezed őtet Iesusnac; Mert ő szabadítya meg az ő népét, az ő bűnöktől.

22 Mind ez pedig (azért) lőtt, hogy meg telyesednéc az mit az WR mondott vólt, az Prophéta által, ki igy sól.

23 Imé egy szűz, fogad az ő méhében, szül fiat, és neuezed őtet Emanuelnec, mellynec magyarázattya azt tészi, Mi velönc Isten.

24 Fel serkenuén pedig Iósseph az álomból, úgy czelekedéc az mint néki az Angyal parancsolta vala, és el vőué (Mariát) feleségül.

25 Es nem esmeré őtet, mígen szüle amaz ő elsö szülött Fiát: [a] Es neuezé az ő neuét Iesusnac.

b. Vagy mínec előtte egy gyut laknac nar, az az, á mennyegzőnec előtte.

Iesus Christus sent lélec által Maria méhében fogantatuán, születic Bethlehemben az igeretet szerint.

Esai. 7.

a Vagy. Es mígen, vagy az ő emberét. Az az, mint emlitec mathec magyarázzac, ha nem esmeri Mariát emiatt bog nem mondja meg mi szüttkeppen hellyen vesztkeé ec. Az vgyanis Christust Iesust, telic ment ős és kis ig a pogán ec.

II. Rész.

1 Mikoron pedig született vólna Iesus Bethlehemben Iuda (nemzetségének) városában, Herodes király idejében, Imé nap kelet felöl jöuénec Ierusálembe bölczec.

2 Es mondánac. Hól vagyon à Sidóknac királlya, à ki született? Mert látóc az ő Czillagát nap keleten, és jöttünc, hogy néki tiztességet tegyünc. [4]

4 Vagy hogy imádgyuc ő-tet.

3 Ezeket pedig mikor hallotta vólna Herodes király, igen meg háborodéc, és ő vele egybe, mind az egész Ierusálem.

4 Es egybe gyüytuén mind az Papi feiedelmeket, és az kösség között való irás tudókat, tudakozic vala tőlök, holott kellene az Christusnac születni.

5 Azoc pedig mondánac néki, Iuda nemzetségének városában Bethlehemben. Mert igy vagyon meg irua az Prophetánál.

6 Teis Bethlehem Iuda föld-dénec városa. Semmiképpennem vagy leg kisseb Iudánac feiedelemséginec városi között, Mert te belőled támad az feiedelem, ki az én népemnec az Izraelnec legeltetője [b] lésien.

Mich. 5.

b: Vagy igazgato, királya

7 Ackor Herodes titkon hiuatuán az bölczeket, szorgalmatosson meg tudakozéc tőlök, miczoda időben ielent vólna meg nékiec az czillag.

Herodes ármánsága és titokkal tanácsa Christus ellen

8 Es mikoron el botsátaná őket Bethlehembe: monda nékiec. Elménuén oda, szorgalmatosson érdekezzetec meg az gyermec felöl. Es minec vtánna meg találljátoc, adgyátoc tudtomra, hogy énis el mennyec, és tiztességet tegyec néki. [c]

Minec vtánna ez-ten vigyázzatekezzetec.

Vagy imádgyam őtet.

9 Azoc

9 Azoc pedig az király beſiédit meg haluán, el ménénec, és imé az czillag mellyet láttac vala nap keleten, elöttöc ménygyen vala, miglen iutna és meg állana (az helly felött) az hól az gyermec vala.

10 És mikor láttác vólna az tſillagot, felötte igen meg öruendezénec.

11 És bę ménuén az házba, meg találác az gyermeket az Mariáual az ö Annyáual, és le búrúluán, a tiszteſſéget tönec néki, és az ö kénczeket elö hozuán, adánac néki aiándékokat, Aranyat, temiéńt, és Mirrhát.

a: Vagy imádác őket.

12 És az Iſtentöl meg intetuén álom által, hogy Herodeshöz viſſza ne mennénec, más vton tęrénec az ö haza iokba.

13 Minec vtánna pedig meg tęrtenec vólna, imé az WRnac Angyala meg ielenéc Iósephnec álomba, és monda: kelly fel, vegyed à gyermeket az ö annyáual egybe, és ſialadgy Ægyptumba, és légy ott, az mig én mondom: Mert az Herodes maydan halálra fogia kereſni az gyermeket.

Az IESVS Chriſtuſnac eretőnc valo ſenuedeſének kezdeti.

14 Az Iósęph pedig fel keluén, vöué az gyermeket az ö annyáual egybe ettzaka, és ſialada Ægyptumba.

15 És lakéc ott mind az Herodes haláláig: hogy meg tellyeſednéc az mit az WR mondott az Prophéta által, ki igy ſiollot: Ægyptumból hijttam ki az én fiamat.

Oſe. 11.

16 Ackor az Herodes, mikor eſiébe vötte vólna, hogy meg czufoltatott az bölczektül, igen meg búſúla, és el külduén (ſiólgair) le vágatá mind az gyermekeket, kic valánac Bethlehemben, és annac határiban, két eztendösöket, és annál kiſſebeket az idö ſierint, mellyet kérdett vala az bölczektöl.

Az két gyermekeknec az Iesus mellett valo martyromſagoc.

17 Ackor tellyeſedéc meg az mit az WR mondott vólt Ieremiás által, ki igy ſiollott vólt.

18 Az kiáltás az magaſſágbais meg hallatott, (tudniillic) keſerö ſiuás, riuás, Az Rachel ſiratuán fiait nem akart vigaztaláſt bę venni, miuel hogy (az ö fiai) nem vólnánac.

Ieremias.

19 Mikoron pedig meg hóltvólna az Herodes, imé az Iſtennec Angyala, meg ielenéc álomba Iósephnec Ægyptumban.

Az Herodes hoſſa vtan az Iesus Ægyptumból kihozatic és ſok tartatic Nazarethben.

20 Es monda: Kelly fel, vegyed az gyermeket, az ö annyáual egybe, és eregy el Izraél orſiágába, mert meg hóltanac az kic az gyermeknec életét kereſic vala.

21 Iósęph azért fel keluén, vöué az gyermeket, az ö annyáual egybe, és mene Izrael orſiágába.

22 Mikor pedig hallotta vólna, hogy Iuda orſiágában, Archelaus wralkodnéc az ö attya helyébe, nem méret oda menni, hanem az Iſtentöl meg intetuén álom által, Galileá felé tarta.

23 Es mikor oda ment vólna, lakozéc Nazarethnec városában, hogy bę tellyesednéc az mit az Prophétác mondottanac. Nazarenusnac hiuattatic.

III. Részr.

Keresztelő Ianos, vgy mint hop mestere az Christusnac pœnitentiat predicalassal, neki vsz tiztic.

1 ACkor az időben elő iöue kereztelő János, ki prediká̀l vala Iuda orsiágnac puztaiában.

2 Es ezt mondgya vala: Térietec meg, mert el közelitett az

a: Az mennyeknec orszá̀gan erti az Istenec beiönec valo orszá̀glasát az bit al. Mintha azt mondaná. Az Istennek hegyelmes, meg bocsattya az bünt, Christus nelkül vagyon minden tanusual azert teritetec meg. Esai. 40. Marc. 1. Luc. 3.

mennyeknec a orsiaga.

3 Mert ez amaz, kiről siólot Esaiás Prophéta, ezt monduán. Kiáltó sió (vagyon) az puztában: késiitsétec meg az Wrnac vtát, és egyengessétec meg az ő ösuényét.

4 Az Iánosnac pedig ruháia vala Teué siörből, és az ő derekánac öue, bőrből (czinált atott.) Eleſége pedig vala sáska és erdei męz.

5 Ackor ki mennec vala ő hozzá, mind az Ieruſálembeliec, Iuda orsiágbéliec, és az Iordán vize mellet való tartomáñbéliec.

6 Es meg kereztelkednec vala ő tőle, az Iordán vizében, minec

b: Az az, minec vtánna meg esmerted volna az ő bünöket és vallaſt tenne nénec.

vtánna az ő bünökről valláſt tennénec. b

7 Mikoron pedig látta vólna (János) hogy az Phariſęuſoc, és Sadducęuſoc közzül, ſokan iönénec ő hozzá, hogy meg kereztelkedtenénec, monda nékiec, c mérges kigyóknac nemzetségi, kiczoda inte meg titeket, hogy az Istennec, következendő haragiát el tauoztatnátoc?

c: Az Istennek valo igaz meg teres, az idnóſſegnec vta.

8 dTeremtsétec azért az pęnitentiához illendő gyümölczet.

d: Azt Istenhez valo igaz meg teres, az idnóſſegnec vta.

9 Es ingyen meg se gondollyatoc, hogy ezt kellyen mondanotoc. Abraham mi nekünc atyánc, mert mondom néktec, hogy az Isten ez kövekből támazthat fiakat az Abrahamnac.

e: Az attyaknac hütöc, nē haſznal, az hitetlen fiaknac.

10 Immár pedig az feyſie, az fának gyökerére vettetett, minden fa pedig, valamelly ió gyümölczet nem teremt, ki vágattatic, és az tüzre vettetic.

11 f Bizony az, hogy én kereztelec vizzel, hogy az embereket meg tęrienec. De amaz, az ki én vtánnam iö, én nálamnál erősseb, kinec nem vagyoc méltó, hogy czac sólyáiát viſellyem, az titeket kereztel ſient Léleckel, és tüzzel.

f: Az kereztseg nem igazit meg Istenről, hanem à Christus, kit az kereztseg peldaz.

12 Kinec az ő sióró lapátrya kezében vagyon, és meg tiſztittya az ő sierőiét, és az ő gabonáiát az ő czürében bę takaria, az pelyuat pediglen, meg égeti, ólthatatlan tüzzel. g

g: Az hütetlenec vegre el veſſnec, azkar mint tapoſſolyanac moſt.

13 Ackor elő iöue Ieſus Galileából, Iordán vize mellé Iánoshoz, hogy meg kerezteltetnéc ő tőle.

14 Az János pedig erősſén tiltya vala ötet, monduán: Ennékem kell te tőled meg kereztelteténem, te pedig én hozzám iösiſié?

15 Fe-

15 Feleluén pedig Iesus, monda nékie: Hagy békét most nékem, mert igy illic mi nékünc (az mi tiztünknec) minden igasságat bé töltenönc: Es békét hagya Iános nékie. b

b: Az Christus meg keresztelkedic, hogy az ő testeben az mi keresztseginket megszentelne.

16 Mikoron azért meg kereztelteltetett vólna, Iesus azonnal ki iöue az vizből, és imé meg nilatkozának az egec ő nékie; és látá az Istennec lelkét el iöni, mint egy galambot, és ő reá szállani.

i: Az Istennek egyben három különbözö személlyei vadnac.

17 i Es imé az egből szózat (adatéc,) melly ezt mondgya vala: Ez amaz én szerelmes fiam, kiben én meg engezteltettem.

IIII. Rész.

1 ACkor Iesus vitetéc az Lelektöl az puztába, hogy meg késéttetnéc az ördögtöl. a

a Christus az keresztseg vtan igen meg kesértetic az Satantol, de diadalmat vesen az Satannon.

2 Es mikoron böytölt vólna, b negyuen nappal és éjjel, az vtán megéhezéc.

b: Az az, semmit nem ett volna.

3 Es mikoron hozzáia ment vólna az késéttö, monda néki: Ha Istennec Fia vagy, parantsoly hogy ez köuec változzanac kenyerecké.

4 Iesus pedig felele, és monda: Meg vagyon irua. Nem csac kenyérrel él az ember, hanem Istennec minden igeiével, melly az ő szájából származic.

Mat. 4. Luc. 4. Deut. 8.3

5 Ackor viué Iesust az ördög az szent városban, és helyheztete az Templum teteiére.

6 Es monda néki: Ha Istennec Fia vagy, botsátkozzál alá innét: Mert meg vagyon iruán, hogy az ő Angyalinac parantsol (Isten) te felöled, hogy valamikor meg ne üssed az köbe, az te lábodat.

Deut 6. 16.

7 Monda néki Iesus: Esmég meg vagyon irua, ne késéttsed az te Wradot Istenedet.

8 Ismét viue ötet az ördög egy nagy magas hegyre, és meg mutatá ő néki ez világnac minden országait, és azoknac dicsöségét. h

h Vagy, dicsöseget.

9 Es monda néki: Mind ezeket te néked adom, ha le búrulván, tiztelendesi h engemet.

h vagy, imadandasz.

10 Es monda néki Iesus: Eregy el Sátán. Mert meg vagyon irua: Az te Wradat Istenedet imádgyad, és csac ötet szolgállyad.

Deut. 6.

11 Ackor el hagya ötet az ördög, és imé az Istennec Angyali iárúlának, és szolgálnac vala nékie.

12 Mikoron pedig meg hallotta vólna Iesus, hogy kereztelö Iános c az tömlötzbe vettetett vólna, Meg tére Galileába.

c A kereztelö Iános fogsaga vtan Christus ki ielenti magat ez világnac, és a Pœnitentiát tartoknac hirdeti, s nec hosszan tyat Esa. 9.

13 c Es Nazareth városát el hagyuán, méne és lakozéc az tengermellet való Capernaumban, Zabulonnac és Nephtalimnac határiban.

14 Hogy bé tellyesednéc, az mit Esaiás mondot, ki igy szólott vólt.

15 Zabulonnac, és Nephtalimnac földe, az Iordán vizen túl az (Tiberiás) tengernec vta felé, (mely) pogányoc Galileája.

16 (Az az,) Az ſetétſégben helheztetett nép, láta nagy világoſſágot, és az halálnac árnyékában, és tartományában helheztetteknec, világoſſág támada.

17 Az időtől fogua kezdé Ieſus predicállani, és ezt mondani: Tęrjetec meg, mert el közelitett az mennyeknec orſiága.

d: Az Chriſtus ő maga mellé valaſzt Apoſtolokat.

18 d Mikoron pedig iárna Ieſus az Galileánac tengere mellett, láta kęt attyafiakat, Simont, ki mondatic Peternec, és Andráſt, (Simonnac) attyafiát, kic az ő hálóiokat ackor vetic vala az tengerbe, mert halászoc valánac.

e: Simonnac es Andraſnac az Apoſtalſágra valo hiuatalóc.

19 e És monda nékiec: kövesſetec engemet, és azt miuelem hogj embereket halászſiatoc.

20 Azoc pedig azonnal el hagyuán az ő háloiokat, követéc Ieſuſt.

f: Iacabnac es Ianoſnac hiuatalóc.

21 f És onnat eléb ménuén, láta más kęt attyafiakat, Iacabot, az Zebedęus fiat, Iánoſt az ő attyafiát, az hajóban az ő attyockal Zebedęuſſal, kic az ő háloiokat kötözgetic vala, és hiua őket.

22 Amazoc pedig azonnal el hagyuán az ő hálóiokat, és az ő attyokat, követéc Ieſuſt.

23 És elkerülé az egéſi Galilęát Ieſus, tanituán az ő Sinagogáiokban és predicáluán az Iſten orſiágának Euangeliumát, és gyógyituán minden betegſéget, és erőtlenſéget az köſſég közöt.

24 Ackor el terjede az ő hire, egéſi Siria orſiágban, es hoznac vala ő hozzáia minden nyomorúltakat, külömb külömb betegſégben és gjötrelemben valókat, ördöngöſöket, korſágoſokat, guttа ütötteket, és meg gyogyittya vala őket.

25 És követé ötet ſokaſág Galileából, az tiz városokból, Ieruſálemből, Iudęából, és az Iordánon túl való tartományokból.

V. Réſz.

1 MIkoron pedig látta vólna (Ieſus) az ſokaſágot, fel méne egy hegyre, és mikoron le ült vólna, hozzáia ménénec az ő tanituáni.

2 És ſiáiát meg nituán, tanittya vala őket, monduán:

a: Az emberec bodogſaga nem ez világban, ſem ez világi dolgokban, hanem menben, es mennyei dolgokbā beſ bezetett. Luc. 6.

3 a Bódogoc az lelki ſiegényec, mert övéc az mennyeknec orſiága.

4 Bódogoc az kic ſirnac: Mert ők meg vigaztaltatnac.

5 Bódogoc az alázatoſoc: Mert ők örökſég ſierint biriác ez földet.

6 Bódogoc à kic éhęzic, és ſiom miuhozzác az igaſſágot: Mert ők meg elegitetnec.

7 Bódogoc az irgalmaſoc, mert ők irgalmaſſágot nyernec.

8 Bódogoc à kiknec ſiiuec tiztа, mert ők Iſtent meg láttyác.

9 Bódogoc az békeſégre igyekezöc, mert azoc Iſtennec fiainac mondatnac.

10 Bódogoc az kic háboruſágot ſenuednec az igaſſágért, mert azoké az mennyeknec orſiága.

11 Bódo-

n Bódogoc léſtec, mikoron titeket ſüidalmaznac, háborgatnac, és minden gonoſi hazuglágot mondanac ti ellenetec, én érötem: Örüllyetec és öruendezzetec, mert az ti iutalmotoc böſéges menyekben: Mert ezképpen háborgattác à Prophétákatis, kic ti elöttec vóltanac.

k: Az tanitók nac kell mindenkel tieb az menyei boldogſagra való vtat megmutatniok, mind eletekel mind tanitáſokkal.

12 k Ti vattoc ez földnec Sauai: hogy ha az Só meg izetlenül, miuel ſózathatic meg? nem ió az vtán ſemmire, hanem hogy ki vettéſſéc és meg tapodtaſſéc mindenektül.

13 Ti vattoc ez világnac világoſſági, nem röytethetic el az hegyen epitettetet város.

14 Az gyertyátis nem azért gyüyttyác meg, hogy el röytſéc véka alá, hanem hogy az gyertya tartóra tegyéc, és fényléc mindeneknec kic az házban vadnac.

15 Vgy fényléc az ti világoſſágtoc az emberec elött, hogy láſſác az ti czelekedeteteket és ditsöitſéc az ti mennyei atryátokat.

e: Chriſtus nem azért iöt, hogy az idueſſegnec, vagy az igaſſagnac dolgabā, mattwy vtat mutatna, es az törvent el törlene, hanem hogy be töltene meg fabáditsan attul, meg fizetven mi enéttünc, meg magyarazuan azis meg mutatuan az törvenhez valo engedelemnec modgyat es ſent leleſtul fel indituar az törvenhez valo engedelemre.

16 e Ne gondollyátoc hogy iöttem, az töruénnec, és az Prophétáknac el törléſére: nem iöttem hogy el töröllyem hanem inkáb hogy bé töltſem.

17 Mert bizony mondom nékec, hogy mig az ég és az föld el múlic, egy kis iota, vagy pontotska el nem múlic az töruénben, mig nem abban mindenec bé tellyeſitetnec.

18 Valaki azért az töruén parancſolatinac ſac kiſſebikétis megrontandgya, és azképpen tanitandgja az embereket, à menyeknec orſágában leg kiſſeb léſien. Valaki pedig à töruéñt tſelekeſi, és vgy tanit, az mennyeknec orſágában nagy léſien.

19 d Mert mondom ti néktec, hogy ha az ti igaſſágtoc fellyeb nem böuölködendic, az irás tudóc, és à Phariſeuſoc igaſſágánál, ſemmiképpen nem mehettec bé az mennyeknec orſágába.

d: Az iſten törvenyeczellyes engedetnet kevan.

20 e Hallottátoc hogy meg mondatott à régieknec: Ne ölly, mert valaki ölend, mélto itéletre.

Exod. 20. Deut. 5. e: Elkezdi az törvennec magyarazat tyat az hatodic parancſolatnac magyarazattyan.

21 f En pedig azt mondom néktec, hogy valaki haragſiic felebarättjára oknélkül, méltó itéletre, valaki pedig azt mondgya az ö attyafiának, Racha, méltó gyülekezetre: valaki eſmét azt mondgya: Bolond, méltó az Gehennának tüzére.

f: Nem tsac ölni ell, ſem pedig nem tsac bittra meg Chriſtus az iſtennec törtenyet be nem annac igaz ertelmet mutattya meg az Phariſeuſoknac hamis magyarazattyoc ellen.

22 Azért ha à te aiándékodat az óltárhoz akarod vinni, és ott meg emlekezel arról hogy à te felebarátod haragoſiic te reád.

23 Hadd az óltár elött az te aiándékodat és menj el: békélljel meg elöſier attjádfiával, és az után vgy vigyed fel az te aiándékokat.

24 g Légy ió akaróia az te ellenſégednec hamar, mig vele az vton vagy, hogy az te ellenſéged valami módon téged az biró kezébe ne adgyon, az biró ne adgyon az poroſiló kezébe és az tömlöztbe ne vetteſſél.

g: Vagy. Bekellie lenni meg az te ellenſegeddel.

25 Bizony mondom néked: hogy ki nem iöſi onnét, mig nem meg fizetſi mind egy fillérig.

26 Hal-

Exod. 20. g: Hetedic parancsolat. nac magyarazattya.

26 g Hallottátoc hogy meg mondatott az régieknec: Ne paráználkodgyál.

27 En pedig azt mondom néktec, hogy valaki Asszoni állatra tekint gonosz kéuánságnac okáért, immár paráználkodott az ő szíuében.

h: Az mi ad holmatossagot ad az gonoszra, el valyunc attul karunkat.

28 h Hogy ha az te szemed azt miueli hogy meg botránkozzál, vayd ki azt, és vesd el tőled: Mert iob néked hogy egy az te tagaid közzűl el vesszen, hogy nem mint az egész tested pokolra vettessék.

29 Es ha az te iob kezed meg botránkoztat, vagd el és vesd el tőled, iob te néked hogy az te tagaidközzűl egy el vesszen, hogy nem mint az te egész tested az Gehennara vettessék.

Deut: 24.

30 Meg mondatott (régen) ezis, valaki el hagyandgya az ő feleségét, adgyon néki el valásról való bizonság leueler.

31 En pedig azt mondom néktec, hogy az ki meg vetendi feleségét, paráznasságnac okánac ki uőle, paraznáuá tészi azt, és az ki oknélkűl el hagyatott asszoni állatot vészen, paráználkodic.

Leuit: 19.

i: Harmadic paranssolatnac magyarazattya. Az Phariseusoc es irast tudoc erteleme ellenkezic az erkölcsben valo vy formahoz, mentic vala

32 i Esmét hallottátoc, hogy meg mondatott az régicknec: Az te esküuésedben ne hazudgy, hanem az miről meg eskűttél Istennec, azt meg tellyesitsed.

33 En pedig azt mondom néktec, hogy semmiképpen ne eskedgyetec, se az egre, mert Istennec királi szeki.

34 Se az földre, mert Istennec lábainac zámolya, se Ieruzálemre, mert à nagy királnac városa.

35 Se az te feiedre ne eskedgyél, mert nem teremthetsz egy feiér, vagy fekete hay szálat.

36 Hanem az ti beszédetec légyen, vgy vgy, nem nem, ennec felőtte valami esic az gonosztól vagyon.

Exod: 21. Leuit: 24.

37 k Hallotáttoc hogy meg mondatott, szemet, szemért: fogat, fogért.

k: Az irast tudoknac hamis magyarazattyoc tőlen, Christus az masic tanbeli valoporá czolatoknac summaiat, ebben helbeztetui: hogy gonoszszal ne szembeszéllyünc à gonoszert hanem inkab ellenségünkeeis szolgallyunc.

38 En pedig azt mondom néktec, hogy az gonosznac ne állyatoc ellene (gonoszszal,) hanem az ki téged iob felől arczul ütend, fordd tsad az másic orczádatis.

39 Es az ki akar te veled törueőkezni, és el akaria venni az te alsó ruhádat, engedd néki felső ruhádatis.

40 Es ha ki téged egy mély földre készerit menni, meny el vele kettőre.

41 Aki tőled kér, adgy néki: és à ki költsön kér tőled, meg ne vesséd.

42 Hallotáttoc hogy meg mondatott: Szeressed felebarátodat, és gyűlöllyed ellenségedet. En pedig azt mondom néktec: Szeressétec ellenségteket, áldgyátoc à kic titeket átkoznac, iól tegyetec azockal az kic titeket gyűlölnec: Es imádkozzatoc azokért, az kic titeket hborgatnac, és kergetnec.

l: Az minemű az Isten, ollyanoknac kell az ő fiai nac lennie, es ez világnac fiaitol kűlömbözniek kell.

43 l Hogy legyetec az ti mennyei Attyátoknac fiai, ki az ő napiát fel támaztya, mind az gonoszokra mind az iókra, és esőt ád, mind az igazaknac mind az hamissaknac.

44 Mert ha azokat szeretitec az kic titeket szeretnec, mitsoda iutalmat

talmat véſſitec annac? nem de az fukarokis nem azont miuelikéſ?

45 Es ha tſac az ti atyátoc fiait köſſöntitec ſieretettel, mit tſelekeſſitec egyebeknél többet? Nem de az Publicanuſokis nem azont miuelikéſ?

Tökelletesſnec mondgya Chriſtus nem azt a kiben ſemmi ſeplö nintſen, hanem az ki bitteles ſenkiettel ſolgal tſtennec.

46 Legyetec azért ti tökéllete-ſec, mint az ti mennyei Atyátoc tökélletes.

VI. Réſz.

a: Az alamiſſt at haſon ſalaña tesſi à keuelſeg.

1 ESſetekben vegyetec, hogy az ti alamiſnátokat ne oztogaſſatoc emberec elött, hogy láttaſſatoc azoktól: Mert ha külömben (tſelekeztec,) az ti mennyei attyátoknál iutalmatoc nem léſſen.

2 Azért mikor alamiſnát oztogatſi, ne tégy annac tzégért ſipoláſſal, az mint az kép mutatóc tſelekeſinec az Synagogákban, és az vtzákon, hogy az emberektöl ditſéretet nyerienec. Bizony mondom néktec hogy el vöttec iutalmokat.

3 Mikor pedig'en te oſitogatſz alamiſnát, ne tudgya az te bal kezed, mit tſelekeſſic iob kezed.

4 Hogy az te alamiſnád titkon légyen. Az te Attyád pedig, az ki te reád néz titkon, meg fizeti néked niluán.

b: Az imatzáſt meg tiltya, es ſontalanna ſi az keuel ſzes az hatalas ſoc

5 b Es mikor imádkozol, ne légy ollyan mint az kép mutatóc, kic örömeſt imádkoznac fen álua gyülekezetekben, és vtzáknac ſiegeletin, hogy emberektöl láttaſſanac: Bizony mondom néktec hogy el vöttéc iutalmokat.

6 Te pedig mikor imádkozol, menny bę az te titkos házadba, és aytód bę zárolua imádgyad az te attyadat, az ki titkon vagyon: Es az te Attyád az ki reád néz titkon, meg adgya néked niluán az mit kérſi.

7 Mikor pedig imádkoztoc ne legyetec ſoc beſiédüec mint az pogányoc, kik azt alittyác hogy az ſoc beſiéd által halgattatnac meg.

8 Ne legyetec azért ö hozzáioc haſonlatoſſoc: Mert iól tudgya à ti Attyátoc minélkül ſiükölködtöc, minec elötte kérnétec.

c: Az keresztienekner imadozaſoknac formaia. Luc. 11.

9 c Ti azért igy imádkozzatoc: Mi Atryánc ki vagy az menyekben, ſienteltеſſéc meg à te neued

10 Iöjön el az te orſiágod: Légyen meg à te akaratod, mint az menyben, vgy itez földönnis.

11 Az mi minden napi kenyerünket add meg nékünc ma.

12 Es botſáſſad meg az mi vétkeinket, miképpen mijs meg botſátunc azoknac, az kic mi ellenünc vétkeztenec.

13 Es ne vigy minket az kéſértetbe: De ſiabadits meg minket az gonoztol, mert tiéd az orſiág, az hatalom, az ditsöſég mind öröcké, Amen.

14 Mert ha meg botſáttyátoc az embereknec az ö bünöket, meg botſáttya néktekis az ti mennyei atyátoc.

15 Ha pediglen meg nem botſátryátoc az embereknec az ö vétkeket, à ti mennyei Atryátokis nem botſáttya meg az ti vétketeket.

16 Mi-

d. Azoc elleni az kic az böltölésben keresnec sent fezet.

16 d Mikoron pedig böytölnöc, ne legyetec feketitet ortzáual, mint az kép mutatóc, kic meg feketitic az ö ortzáiokat, hogy láttassanac emberektöl böytölni. Bizonj mondom néktec, el vöttec iutalmokat.

17 Te pedig mikor böytölsi kend meg az te feiedet, és ortzádot mosd-meg.

18 Hogy ne láttassal emberektöl böytölni, hanem az te mennyei Attyádtól, ki titkon vagyon, és az te attyád ki néz reád titkon, meg fizet néked niluán.

e. Hiabá valo aronnac igyekezetec, kic az örökc ételec keresését hatra hagyuan. ez világi el vesendö marha keresésben, es mezitic meg életeket.

19 e Ne gyüytsetec kéntset ez földön, holott az rosda, és à mollj meg emészti. és holott az lopóc ki ássác, és el lopiác azt.

20 Hanem gyüytsetec magatoknac kéntset menyországban, holott sem az rosda sem à mollj meg nem emésiti, és holott à lopóc ki nem ássác, sem el nem lopiác.

21 Mert az holott vagyon az ti kéntsetec, ott vagyon az ti siiuetekis.

f. Az terme sztbe oltot vilagossagot nem kel meg fottani.

22 f Az testnec lámpása az siem. Azért ha à te siemed tizta leiend, mind az te egési tested világos lésien.

23 Hogy ha az te siemed homályos leiend, az egési testis homályos lésien: Hogy ha azért az te benned való világosság, homályosság: az homályosság menyéuel nagyob lésien?

g. Az Isten mind egesz emberül, akar tiztelietem.

24 g Senki nem szolgálhat két Urnac: Mert vagy éggyiket gyülöli, az másikat siereti, vagy az éggyikhöz ragazkodic, az másikat meg vtállya: Nem szolgálhattoc Istennec, és ez világi gazdagságnac.

h. Ez világi dolgokban à bizaban valo sorgalmatosság meg tiltatic.

25 h Annac okáért mondom néktec: Ne legyetec sorgalmatosoc az ti életetekről, mit egyetec, vagy mit igyatoc, sem az ti testetekről, miuel öltözteszetec: Nem de, nem nagyobé az lélec, hogy nem az eledel, és à test, hogy nem az öltözet?

i. Az Istennec gondviselesenec meg gondolása, meg zabolazza az feleteb valosorgalmatossagot.

26 i Tekintsetec az égi madarakra, mert azoc nem vetnec, sem aratnac, sem az tsürbe nem takarnac, mind az által à ti mennyei Attyátoc el tartya azokat: Nem de, nem drágabbac vattoké ti azoknál?

27 Kitsoda pedig az közzülletec, az ki akar mely sorgalmatos gondolkodással meg neuelhetné egy singuel nagyobra az ö testénec magasságát?

28 Az öltözetről is pedig mit sorgalmatoskodtoc? vegyétec esietekben az mezei liliomokat, mi módon neuekednec, nem munkálkodnac és nem fonnac.

29 Mind az által mondom néktec, hogy à Solomonis minden királi ditsöségébennis nem öltözöt vgy; mint ezec közzül egy.

30 Hogy ha az Isten igy ruházza à mezönec füuét, mely ha egy napvagyon, más nap à kementzébe vettetic, nem de, nem ruházé sockal inkáb titeket: ö kitsin hitöuec?

31 Ne legyetec azért sorgalmatosoc, ezt monduán: mit együnc, mit igyunc, és miuel ruházzuc magunkat.

32 (Mert

32 (Mert az pogányoc ſioktac mind ezeket kérdeni,) mert iól tudgya az ti mennyei attyátoc, hogy mind ezeknélkül ſiükölködtöc.

33 Hanem kereſſétec elöſier az Iſtennec orſiágát, és annac igaſſágát, és mind azoc meg adatnac néktec.

34 Ne legyetec azért ſiorgalmatoſoc az hólnapi napról, mert az hólnapi nap gondot viſel az ö dólgáirol. Elég az napnac az ö minden napi ſiorgalmatoſſága.

VII. Reſz.

a: Meg kell az mi felebaratinkat feddenünc, de nem vakmeröképen ſem hogy mi ſzentebeknec alit ſüc magunkat, ſem pedig nem gyülöſegböl.

1 a NE itéllyetec, hogy tijs ne itélteſſetec.

2 Mert az minemö itélettel máſt itéltec, és az minemö mértekkel męritec máſnac, ollyannal méric néktec.

3 Miért nézed pedig az ſialkat, az te felebarátod ſiemében, az gerendát pedig mely az te ſiemedben vagyon, nem veſied eſiedbe?

4 Vagy mi módon mondhatod à te attyádfiának, hadd veſſem ki az ſiálkát az te ſiemedböl, ha az te ſiemedben gerenda vagyon?

5 Te kép mutató, veſd ki elöſier azt az gerendát az te ſiemedböl, és az vtán gondoly arra, hogy az ſialkát az te attyádfia ſieméböl ki veſſed.

b: Az Euangeliumnac vakmerö elenſęginec, nem kell azt predicalni.

6 b Ne adgyátoc azt, az mi ſient, az ebeknec, ſe az diſinóc eleibe ne hánnyátoc az ti drága gyöngyötöket, hogy azokat meg ne tapodgyác lábockal, és rátoc forduluán meg ne ſiaggaſſanac titeket.

c: Iſten parancſolya az imatſagot, melnel nincze iob oruoſſaganc nyomoruſagban.

7 c Kérietec és meg adatic tinéktec, kereſſétec, és meg találly á toc, zörgeſſetec és meg nittatic néktec.

8 Mert minden kérö meg nyer (azt az mit kęr,) és az kereſö meg találly a (az mit keres,) az zörgetönec meg nittatic.

d: Az Iſtennec igereti vagyon az könyörgeſnec meg halgataſara.

9 d Mert kitſoda az ti közzülettec, ki az ö fiának köuet adgyon, ha ö töle kenyeret kér?

10 Es ha halat kér, vallyon kigyot adé néki?

11 Hogy ha azért ti gonoſioc lévén, az ti fiaitoknac tudtoc iót aiándékokat adni, menyéuel inkáb az ti mennyei attyátoc ád iókat azoknac, az kic ö töle kéric?

e: Az maſodic tablan valo parancſolatoknac ſummaia.

12 e Valamit akartoc azért hogy czelekedgyenec az emberec ti veletec, azont czelekedgyetec tijs azockal. Mert ez az törueny, és az Prophétác.

f: Az életnec peldaiat, nem az ſokaſagtul kell venninc.

13 f Mennyetec bę az öröc életre az ſioros kapun, mert ſięles kapu az, és ſięles út, az melly veſiedelemre viſen, és ſokan vadnac kic azon iárnac.

14 Mert ſioros kapu és keskeń út, az melly viſien életre, és keueſſen vadnac azoc, az kic azt meg találljác.

g: Az hamis tanitokat el kel tauoztatnunc, kiknec ielec, az hamis tudomanyes az gonoz élet.

15 g Örizzétec magatokat az hamis Prophétáktól, kic ti hozzátoc iönec iuhoc ruháiában, de belöl ragadozó farkaſoc.

16 Az ö gyümölczökröl eſmęritec meg öket, vallyon ſiedneké az töuiſröl ſiölöt, vagy az boytorián rol figét?

17 Ecképpen minden ió fa, ió

gyümölczöket teremt,az meg vesiett fa pedig,hituán gyümölczöket terémt.

18 Nem teremthet az ió fa, hituán gyümölczöket, sem az meg vesiett fa ió gyümölczöket.

19 Valameli fa nem teremt ió gyümölczöket, ki vágattatic, és az tüzre vettetic.

20 Azért az ö gyümölczökrül, esméritec meg öket.

b: Ackar mely nagy tudo kossag az Istent felelemmel kái nem tec.

21 b Nem minden, az ki azt mondgya nékem, WRam, WRam, megyen bé menyországba, hanem az ki tselekesü az én mennei Attyamnac akarattyát.

22 Sokan mondgyac nékem amaz napon, WRam, WRam, nem de,nem az te neuedben tanitottunké,és az te neuedbe üztönke ördögöket, és az te neuedbe soc hatalmas dólgokat tselekedtünké?

23 Ackoron pedig valláſt tésiec nékiec,soha nem esmértelec titeket,táuozzatoc el én tölem,álnokságnac tselekedöi.

i: Az igaz keresztienseg nem funda mentum Christus azert meg all erössen.

24 i Valaki azért hallya én tölem az én beſiédimet, és azokat meg tartya, hasonlitom azt az bölts emberhöz,ki az ö házát eppitette az kö ſiklán.

25 Mert el iött az essö, el iött az ár víz,el töttec az sielec, meg ütköztec az házba, és nem romlott el,mert kö ſiklán eppitetett.

26 Es valaki halgattya az én beſiédemet,és azokat meg nem tartya, hasonlatos léſien az bolond emberhöz,ki az ö házát eppitette föuénien.

27 Mert el iött az eſsö, el iött az ár víz,el iöttec az ſielec, meg ütköztec az házba,és az ház el romlott,és annac romlássa lött nagy.

28 Es mikor el végezte vólna Iesus ez beſiedeket,álmélkodic vala az sokaság az ö tudományán.

29 Mert tanittya vala öket nág méltoságal,nem vgy mint az irás tudoc.

VIII. Rész.

1 MIkoron le ſiállott vólna (Iesus)az hegyrül,köueté ötet nagy sokaság.

a: Christus ſeleti az tuztalan embert, hogy bizonſa got tegyen arrul hogy az bünöst nem ve tállia.

2 a Es imé egy bél poklos el iöuén térdre eséc ö elötte,és monda WRam ha akarod meg tiztithatſi engemet.

3 Es az ö kezét Iesus ki nijtuán, illeté ötet,és monda, akarom tiztuly meg. Azon órában azért el tiztúla az ö poklosſága.

4 Ackor monda néki Iesus: meg láſd hogy senkinec ne mondgyad hanem meny el mutaſd meg magad az Papnac,és vidd fel áz aián dokat,mellyet parantsolt Moses, hogy az légyen nékic bizonſagúl

Leuit. 14.

b: Az Centurio példaual bizonittia Christus, hog a poganokat Isten nem vtalya.

5 b Be ménuén pedig Iesus Capernaumba, hozzáia méne az Centurio c kéruén ötet.

6 Es ezt monduán, WRam az én ſiólgám othon mint egy el vetet fekötic,gutta ütésben,és felötte igen gyötrettetic.

c: Centurio, annit tesſen mint ſzazados hadnagy.

7 Ackor monda nékie Iesus: El mégyec,és meg gvogyitom ötet.

8 Es feleluén az Centurio monda: WRam nem vagyoc én arra méltó,hogy az én házámba iöy,

hanem

hanem czac ſióual parantſoly,és meg gyogyúl az én ſiólgám.

9 Mert énis feiedelemſég alá yettetet ember vagyoc,és vadnac az én hadnagyſágom alatt vitęzec, és ha azt mondom éggyiknec eregy el,el mégyen,az máſiknac(ha mondom) iözte, el iö, és (ha mondom) ſiolgámnac, ezt miueld,azt miueli.

d: Mongya Chriſtus az Centurio biti nagyoknac az ſideknal,miuelhóg ollyan birtelen ollyan nagira neuchedett vala,és nem keuan vala czudakat mutat az Sidoc: Az poganoc hiuatalaual, és az Sidoc meg vetéſeröl.

10 d Ezeket pedig mikor hallotta vólna Ieſus el tſudalkozéc, és monda az ötet köuetöknec:Bizony mondom néktec męg az Izrael népe köſitis nem találtam illyen nagy hitet.

11 e De mondom néktec, hogy ſokan el iönec nap keletröl, és nap nyugatrol, és le telepednec Arahammal, Iſackal, és Iacóbal az menyorſiágban.

12 Ez orſiágnac pedig fiai ki vettetnec az kiuöl való ſetétſégre, holott léſien ſirás, és fogaknac tſikorgatáſa.

13 Es monda Ieſus az Centurionac,eregy el,és az te hitöd ſierint légyen néked, és meg gyógyúla az ö ſiolgáia azon órában.

f:Szent Peter feleſegenec annyanac meg gyogyitaſa.

14 f Es mikor ment vólna Ieſus Peter házába,látá az ö napát fekenni az agyba hideg lelésben.

15 Es illeté az ö kezét, és el hagya ötet az hideg, és fel kele, és ſiolgála nékiec.

16 Es mikor eſtue felé vólna,hozánac ö hozzá ſoc ördöngöſeket, és tſac beſiédéuel ki üzi vala az (tiztátalan) lelkeket, és minden betegeket gyogyit vala.

17 Hogy bę telliesednéc az mit Eſa:53.

Eſaiás Prophéta mondott: Ö vötte el az mi erötlenſégünket, és az mi betegſégünket ö hordozza.

18 Mikoron pedig látta vólna Ieſus az ſokaſágot ö környüle,parantſola az halgatóknac, hogy az (Tiberiás tengerénec) túlſó pártyára mennénec.

19 Es mikoron iárúlt vólna Ieſushoz egy irás magyarázó,monda néki. Meſter, én te vtánnad mégyec valahouá mégy.

g: Az Chriſtusnac igaz tanituanac az ſienuedeshez hozza kell magokat keſzitenie.

20 g Es monda Ieſus nékie: Az rokáknac barlangoc vagyon, az ęgi madaraknac féſikec, de az embernec fiának nintſen feiét holott le haytſa.

21 Más az ö tanituáni közzül monda: Wram, Engedd meg hogy elöſier mennyec el,és temeſſem el az én attyámat.

h: Az Iſteni ſzolgalat nagyob ez világi emberekenec és attyaknac ſzolgaiat tyoknal.

22 Ieſus pedig monda néki. h követues engemet, hadd temeſſéc el az halottac,az ö halottakat.

23 Es mikoron ö az haióba üllt vólna,köuetéc ötet az ö tanituáni.

i Chriſtus noha lattatic az ſuett el hagyni az haborusagban de vegezeire meg ſzerzette az haborusagot, és az ölöett az partra ki vo ſzi.

24 i Es imé nagy háború támada az tengeren,vgy anniéra hogy az haió el búrittatnéc az hábokról, ö pedig aluſiic vala.

25 Es az tanituányoc hozzá iárúluán,fel költéc ötet,ezt mondnán. Wram tarts meg bęnünket mert el veſiünc.

26 Es monda nékic, mit féltec ó kitſin hitöuec: Es fel keluén meg dorgála az ſieleket, és az tengert,és lön nagy tſendeſſég.

27 Az emberec pedig el tſudálkozánac monduán, kitſoda ez?

hogy mind az ſielec, és az tenger engednec néki?

28 [a] Es mikor iutott vólna az túlſó partra az Gergeſenuſoc tartomániába, iöuénec ö eleibe két ördöngöſöc az koporſókból, felöttegen kegyetlenec, vgy anniéra hogy ſenki azon az vton el nem mehetne.

29 Es imé kiáltnac vala, monduán. Miczoda társolkodáſunc vagyon nékünc, teveled Ieſus Iſtennec fia? Iöttel ide hogy minket gyötrenél idö elött.

30 Es vala táuol ö töllöcſoc diſinónac ſerege, mely ott eſic vala.

31 Az ördöngöc pedig kéric vala ötet monduán. Engedd meg nékünc hogy mennyünc az diſinóc ſeregébe.

32 Es monda nékic, menyetec el azoc pedig ki ménuén ménénec az diſinoc ſeregébe, és imé az egéſi ſereg diſino, nagy magas helyröl, nyakra före az tengerben rohana, és az vízbe hala.

33 Az páztoroc pedig el futánac, és az városba bę ménuén, rudtokra adác mind ezeket, és az ördöngöſöckel mit tſelekedett vólna.

34 Es imé mind az egéſi város ki méne Ieſus eleibe, és mikor lát tác vólna ötet, kéréc hogy az ö határokból ki menne.

[a] Az Chriſtus el ötte, hogy az ördög erſzagat meg rontſa.

IX. Reſz.

1 ES bę ménuén az haióba, által méne az tengeren, és méne az ö városába.

2 Es imé hozánac néki, egy gutta ütött, ágyban feküuö embert. Es mikor látta vólna Ieſus az ö hiteket, monda az gutta ütöt embernec, fiam meg botſáttatnac néked az te bünеid. [a]

3 Es imé az irás tudóc közzül némellyec, mondánac ö magokban: Ez káromláſt ſiól.

4 Es mikor látta vólna Ieſus az ö gondolattyokat, monda, miért gondoltoc gonozt az ti ſiiuetekben?

5 Mert mellyic könnyeb? ezt mondanomé, meg botſáttatnac néked az te bünеid, vagy ezt mondanom, kely fel, és járу?

6 Hogy pedig meg tudgyátoc hogy az embernec fiának vagyon hatalma az földön meg botſátani az bünt, (ackor monda az gutta ütöt embernec,) kely fel vedd fel az te ágyadat, és eregy haza.

7 Ackor az, fel kele, és el méne az ö házához.

8 Az ſokaſág pedig mikor ezt látta vólna, el almélkodéc, és dicſöite az Iſtent, hogy illyen hatalmat adott vólna az embereknec.

9 [b] Es mikor Ieſus onnét el mene, látá egy embert ülni az adóſzedö helyen, kinec neue Mathe vala, és monda néki, köueſs engemet, és az fel keluén köueté Ieſuſt.

10 Es mikoron Ieſus lakodalomhoz ült vólna, az (Mathe) házánál. Imé ſoc Publicanuſoc, és bünöſöc iöuénec ö hozzáia, és égyüt Ieſuſſal, és az tanituániockal le telepedénec.

11 Es mikor ezt láttác vólna az Phariſeuſoc, mondánac az ö tanitua-

[a] Minden nia ualtanac oka az bün. melyet Chriſtus botſat meg.

[b] Az Chriſtus az bünöſöket hozzáte hija, az kic mutatoknak pedig vtaliya. Mikor pedig azt mondgya hogy az adoſzedö helyröl hitta el ſzent Mathet, értiazt a helyet holot az Publicanuſoc adot ſzoktac vala ſzedni, miuel hogy az Publicanuſoc varaſoknac iöuedelmit meg ſoktac vala vonni az Romai tiztartoktul, mint moſt az törököc kört az Eminger.

nituaninac: Mitſoda az oka, hog az ti Meſtertec Publicanuſockal, és az bünöſeckel éſſic?

12 Ieſus pedig mikor ezt hallotta vólna, monda nékiec, Az egeſſéges emberec nem ſiükölködnec oruoſnélkül, hanem az betegec.

13 Sőt inkáb mennyetec el, és tanullyatoc meg mi légyen (ez mondás:) Irgalmaſſágot akaroc, és nem áldozatot, Mert nem iöttem hogy az igazakat hijnám, hanem az bünöſöket pœnitentiára.

c: Azoc ellen az hic egy meſſel haborganac az olyan dolgokért, mellyekről nintſen irua.

14 c Ackor iöuénec ö hozzá az (kereztelö) Iános tanituáni, és mondánac: Mi az oka hogy mi és az Phariſęuſoc ſokat böytölünc; az te tanituánid pedig nem böytölnec?

15 Es monda nékiec Ieſus: vallyon böytölhetneké az vö legén ágyas házának fiai, mig vęlec vagyon az vö legén? El iö az idö mikor el vétetic ö közzüloc az vö legén, és ackor böytölnec.

d: Nem kel mindeneket egy rendnec formaiara ewöltetni, mert ſokaknac külömb állapatioc vagyon, nemis illenec mindenekhez, az ewöttlenecknec pedig kedwez az kell.

16 d Senki pedig nem foldgya vij poztó foltal bę az hituáh ruhát, mert añac az ö vij poztó foltia, az hituáh ruhát meg ſiakaztya, és az után nagyob ſiakadás léſien rayta.

17 Sęm pedig az vij bort nem töltic hituán tömlökbe, mert el ſzadoznac az tömlöc, az bor kiomol, az tömlökis el veſinec, hanem az vij bort, vij tömlökbe töltic, és mindenic meg marad.

18 Mikor ezeket mondaná Ieſus, imé egy ember ki (az Synagogánac) feiedelme vala, el iöuén tęrdre eſéc ö elötte, és monda: Az én leániom moſtan hólt meg, de igye es veſſed az te kezeidet ö reá, és meg eleuenedic.

19 Ackor fel keluén Ieſus, köuete azt mind az ö tanituániual egybe

e: Ninczen alkalmatoſſ regi nyauallya, mellyet Chriſtus meg nem gyogithat, ha a' hit tel illetteic.

20 e Es imé egy aſſiſioni állat, ki tizenkęt eztendötül fogua vérnec folyáſát ſienuedi vala, hától iárúluán illeté az ruháiának peremét.

21 Mert igy gondolkodic vala magában, ha tſac ruháiát illetemis, meg gyogyúloc.

22 Ieſus pedig meg fordúluán, és ö reá tekintuén, monda, bizzál leányom, az te hitöd tégedet meg tartott, és meg gyogyula az aſſiſioni állat az órától fogua.

23 Es mikor iutott vólna Ieſus az Synágogának feiedelmének házához, és látta vólna az ſipoſokat, és az háborgó ſokſágot.

24 Monda nékic, mennyetec el innét, mert nem hólt meg az leáñzó, hanem aluſtic, és tſufollyác vala ötet.

25 Es mikor ki ment vólna az ſokaſág az házból, bę ménuén, meg fogá az (leáñzónac) kezét, és fel kele az leáñzó.

f: Az Chriſtus hatalmanac az halálra engedi.

26 Es el méne az hír, mind az egéſi tartomáñban.

27 Es mikor el ment vólna onnet Ieſus, köuetéc ötet kęt vakoc, kic kiáltnac vala, ezt monduán, könyörüly raytunc Dáuidnac fia.

28 Mikor pedig házba ment vólna, hozzáia ménénec az kęt vakoc, és monda nékiec Ieſus, hiſſitéké hogy én meg tſelekedhetem, (az mit kértec,) és mondánac néki: hiſſiüc Wram.

g: Chriſtus ez világnac vilá goſſitoia.

29 g Ackor illeté az ö ſiemeket,

és monda, Az ti hitetec ſierint légyen néktec.

30 Es meg nilatkozánac az ő ſiemec, és meg feniegete őket Ieſus, ezt monduán: meg láſsátoc hogy ezt ſenki meg ne tudgya.

31 De azoc ki ménuén el teriesztéc az ő hirét, mind az egéſi tartomáñban.

32 Mikoron pedig azoc el mentenec vólna, imé hozánac néki egy ördögös némát.

a: Christus az ördög orſzágánac rontoia.

33 a Es az ördögöt ki üznén abból, meg ſólalá az néma, és tsudálkozic vala az ſokáſág, ezt monduán: Soha Izrael (orſzágában) illyen dolog nem vólt.

34 Az Phariſeuſoc pedig azt mondgyác vala: az ördögöc feiedelme által üz ördögöket.

35 Es iária vala Ieſus mind az városokat, és falukat, tanituán az ő Synagogáiokban, és predikáluán az Iſten orſzágának Euangeliumát, és gyógyituán akar minemő betegſéget, és erötlenſéget az köſség közöt.

b: Christus nem hagya az ő nepet, mikor tanitóc nyuſſenek.

36 b Mikor látra vólna pedig az ſokaſágot, könyörületeſségre indúla raytoc, hogy el fáradtac vólna, és el ſiélettec vólna, mint az páztorné kül való iuhoc.

37 Ackor monda az tanituányoknac. Az aratáſra való gabona bizony hogy ſoc, de az arató keues.

c: Az tanitóc Iſten aiandéka.

38 c Kériétec azért az gabonánac Wrát, hogy boſſáſſa ki az aratókat, az ő gabonáiának aratáſára.

X. Réſz.

1 ACkor az ő tizenkęt tanituánit elő ſólituán, adá nékiec hatalmat az tiztátalan lelkec ellen, hogy azokat ki üznéc, és gyógyitanánac minden betegſéget és erötlenſéget.

a: Az tanitványokat el boczattya Chriſtus hogy Iſrael orſzágában predicalianac az Euangeliomot.

2 b Az tizenkęt Apoſtaloknac pedig neuec ezec. Első Simon, ki mondatic Péternec, András, Péter attyafia, azután Iacab Zebedęus fiá, János az ő attyafia.

b: Az tizenket Apoſtaloknac neuei.

3 Philep, és Berthalan, Thamás, és amaz Máthé, ki Publicanus vala; Iacab Alpheuſnac fia, Lebbęus ki vezetéc neuéről Taddęuſnac hiuattatic vala.

4 Simon Cananeábéli, Iudas Iſcharioteſ, ki Ieſuſt el arúlá.

5 Ezeket tizenkettę el küldé Ieſus es meg parantſolá nékiec, monduán: az útra melly az pogányoc közzé viſien, ne mennietec, és az Samaritánuſoc városibais ne mennyetec.

6 Hanem mennyetec inkáb az Izraelnec házának el téueledet iuhaihoz.

7 El ménuén pedig, predikálliatoc, és ezt mondgyátoc. c El közelitett az mennyeknec orſzága.

c: Az Apoſtalok predicalaſának ſummaia.

8 Betegeket gyógyitſatoc, poklokat tiztitſátoc, halottakat támaſſiatoc, ördögöket üzzetec, ingyen vöttétec, ingyen adgyatoc.

9 d Ne bierezzetec aranyat, ſe ezüſtöt, ſe pénzt az ti erſiéntekbe.

d: Az Euangelium predicalotnac el kell tanoltatnioc mindent valami őket megkéſ'e'ne tizetthben.

10 Se útra való táskát, ſe két ruhát, ſe ſarut, ſe páltzát, mert méltó az múnkás az ő táplálájára.

11 Valamely városban pedig, vagy faluba bę mentec, tudakozzatoc

zatoc meg,ki vólna ott méltó, és annál maradgyatoc, mind addig mig onnét ki mentec.

12 Bę ménuén pedig az házba, köſöntſétec az ház népét, illyen módon: békeſség ez háznac.

e Istenben dolgoc azoknac kic az Euangeliumot be nem veſic de azt békeſséget reájtoc terien.

13 e Es ha az ház méltó léſien, ſál lyon à ti békeſségtec ő reátoc, hę ha pedig méltó nem léſién, az ti békeſségtec ti reátoc tęrien.

14 Es valaki titeket bę nem fogadand, ſem pedig beſédereket nem hallgatandgya, ki ménuén az házból, vagy az városból az ti lábatoknac porátis veriétec le.

15 Bizony mondom néktec, könnyebben léſien dólga Sodomának és Gomorrának az ítéletnapján, hogy nem annac az városnac.

f Mint kelljen az tanitóknac magokat az bálványságban viſelni.

16 f Imé én el boczátlac titeket mint juhokat á farkaſoc közibe, legyetec azért okoſoc mint a kigyóc, és ſzelédec mint az galamboc.

17 Meg óltalmazzatoc magatokat az emberektől, mert titeket à birácſękî előtt vádolni fognac, és az ő gyülekezetekben titeket meg oſtoroznac.

18 Sőt tiztartóc, és királyoc eleibe vitettec én érettem, hogy légyen az nékiec (Sidokknac) és pogányoknac bizońſágúl.

19 De mikoron feiedelem elei be vitettettec, ne legyetec ſorgamatoſoc mi módon és mint ſóllyatoc, mert azonnal meg tanittatoc (arrá,) mit ſóllyatoc.

20 Mert nem ti vattoc, az kic ſóllani fogtoc, hanem az ti mennyei Atyátoknac lelke az, az ki ſólni fog ti általatoc.

21 Az atya fiu az ő atyafiát halálra adgya, és az atya az ő fiát, és támadnac à fiac az ő atyokra, és azt meg ölic.

22 Lélitec (azért) tijs gyülöſége ſec mindenec előtt, az én neuemért, De az ki végigien meg áll, meg tartatic.

23 Mikoron pedig háborgatnac titeket abban az városban, hálaladgyatoc más városba, Bizony mondom néktec, hogy mind el nem járiátoc Izraelnec városit, addig el közelit (hozzátoc) az emberenec fia.

24 Nem fellyeb való az tanituán az tanitónál, ſem az ſólga az ő Wránál.

25 Elég az tanituánnac ha ollyan léſien mint az ő Meſtere, és az ſiólgánac, ha ollyan léſien mint az ő Wra, ha az gazdát Belzebubnac hittác, ſockal inkáb az ő házanépét.

26 Azért ne félljetec tőlöc, mert ninczen ſemmi olly el rőytetett dolog, mellynec meg nem kell ielentetni, és olly titoc, melynec meg nem kell tudatni.

27 A mit néktec az ſététben mondoc, az világon mondgyátoc, és az mit moſt hallotoc fületeckel, à háznac felirőlis predikállyátoc.

28 Es ne félljetec azoktól, kic az teſtet ölhetic meg, hanem félljetec attól, à ki mind az teſtet mind à lelket el vezthett az Gehennaba,

29 Nemde, nem meg vehetneké kęt verebetis egy kis filléren? De męgis czac egy ſem eſic azoc közzül à földre, az ti mennyei atyátoc akaratyanélkül.

30 Néktec pedig feieteknec haia siálais, mind siámán vadnac.

31 Ne féllyetec azért, ti soc verebeknél drágabbac vattoc.

g: Az Christus neuerõl való vallastetelrõl beszéllés.

32 g Valaki azért vallást tésien énrólam emberec elõtt, énis vallást tésiec arról, az én mennyei Atyám elõtt.

33 Valaki pedig meg tagadand engemet emberec elõtt, meg tagadom énis azt, az én mennyei atyám elõtt.

h: Az Euangeliumot emberec közt valo haborusag kõuetj.

34 h Ne gondollyatoc, hogy azért iõttem vólna, hogy békeséget botsássac ez földre, nem azért iõttem, hogy békeséget boczássac, hanem fegyuert.

35 Mert iõttem hogy azt tseleked gyem, hogy az fiu az õ attyának ellensége légyen, az leányzó az õ annyának, az menye az õ napának.

36 Es hogy az embernec ellensége légyen, az õ háza népe.

i: Mindenekneec felette kell az Istent szeretnj es néki szolgalnj.

37 i Az ki siereti attyát vagy annyát, inkáb hogy nem engemet, nem méltó én hozzám, és az ki siereti fiát vagy leányát, inkáb hogy nem engemet, nem méltó én hozzám.

38 Az ki fel nem vesii az õ kereztit, és kõuet engemet hátúl, nem mélto én hozzam.

39 Az ki meg tartya az õ életét el vezti azt, és az ki el vezti életét én érõttem, meg talállya azt.

k: Az Istenn szolgalasaert tett tetemennec iutalma el nem vesz.

40 k Az ki titeket bé fogad, engem fogad bé, és az ki engem bé fogad, azt fogadgya bé, az ki engemet botsátot.

41 Az ki bé fogadgya az Prophétát Prophéta neuébe, az Prophéta iutalmát vesii. Es az ki az igazat bé fogadgya, igaznac neuébe, az igaznac iutalmát vésii.

42 Es az ki italt ád ezec közzül czac az kisebiknec, czac egy pohár hideg vizet tanituánnac neuébe, bizony mondom néktec, nem vesiti el az õ iutalmát.

XI. *Rész.*

1 ES mikoron el végezte vólna az tizenkét Apastalocnac való parantsolását, el méne onnét hogy tanitaná és predicállaná az õ városokban.

2 Az (kereztelõ) Iános pedig, mikor hallotta vólna az fogságban az Christus czelekedetit, el külduén kettõt az õ tanituani közzül.

3 Meg kérdé (azoc által,) te vagyé az ki el iõuendõ vala, vagy mást váriunc?

4 Es feleluén Iesus monda nékiec: Mennyetec el, és mondgyátoc meg Iánosnac, az mellyeket hallottoc és lattoc.

5 Az vakoc, siemec világát vésiic, az Sántác iárnac, poklosoc meg tiztúlnac, siketec hallanac, halottac fel támadnac, és az siegényeknec, az Euangelium prédicáltatic.

6 Es bódog az ki énbennem meg nem botránkozic.

7 Mikor pedig azoc el mentenoc vólna, kezdé Iesus az sokaságnac az kereztelõ Iános felõl siólani. Mitsoda látni mentetec vólt ki az puztába? hogy ingadozó nádat lássátoké mellyet az szél haytogat?

8 De

8 De mi látni mentetec vólt ki? hogy gyenge ruhában öltözött embert láſſátoké? Imé az kic gyenge ruhákat viſelnec, az királyoc palotaiban vadnac.

Matth. 3.

9 De mi látni mentetec vólt ki? hogy prophétát láſsátoké? Bizon mondom néktec, nagyobat látratoc prophétánál?

a: Nagyoc az prophetac Nagyob azoknál kereszteltetnec, De Chriſtus annalis nagyob.

10 Mert ez az kiről meg vagyon irua, Imé én elbotſátom az én követemet te előtted, ki meg tiſtittya te előtted, à te vtadat.

b: Az Euangeliomnac ualomániát ereszt commendalia Chriſtus hogy azt ſokan nagy buzgoſággal veſſic

11 a Bizon mondom néktec, hog nem támadot nagyob kereztelö Iánoſnál aſſioni állatoktol ſüllettettec közzül, de az ki leg kiſſeb az mennyeknec orſágában, nagyob ö nálánál.

c. Mintha azt mondana, nemillic hogy az emberec veſtelkedgyenec, mert az ſor ielen vagyon az ki felöl regen töuendö mondaſoc voltac.

12 b Az kereztelö Iános ideiétöl fogua pedig mind ez ideig, à mennyeknec orſágán erötetſinec, és az eröſſec kapiác azt.

13 c Mert az prophétác mind, és az törueń, kereztelö Iánoſig prophétáltanac.

d: Mal: 4.

14 Es ha bę akariátoc venni, ö amaz Illyęs, az ki el iöuendö vala.

Az Euangeliumnac elenſegi azoc, az kiknec venni kellet volna azt.

15 A kinec vagyon füle az hallára, hallya.

16 ¿De mihöz haſonlitſam, ez nemzetſéget? haſonlatos az gyermekekhöz, kic az piátzon üllnec, és kiáltnac az ö társainac.

17 Es ezt mondgyác, ſipoltunc ti néktec, és nem tánczoltatoc, ſiralmas énekeket énekeltünc, és nem ſirtatoc.

18 Mert el iött az (kereztelö) Iános, ſ. nem éſsic, ſem iſsic, és azt mondgyác hogy ördög vagyon benne.

19 El iött az embernec fia, ſ. éſsic, és iſsic, és azt mondgyác felöle, imhól az tóbzodó, és részeges ember, az fukaroknac, és az bünöſöknec barátya. De megigazitatott à böltſeteg az öhaitól.

e: Az az, völtec és veſſic az Euangelio mot az valaſztattac, mel lyet egyebec meg vetnec.

20 f Ackor kezdé Ieſus ſiemekre hánni az városoknac, az mellyekben Iſteni erö által való tſudákat tött vala, hogy meg nem tértenec vólna.

f: Az keueſebec meg vetic az Euangeliomot, az ö nagy veſedelmecket, melly Euangeliumaz kiczineknec idö ueſſegekre vagyon.

21 Iay tenéked Chorázin, Iay tenéked Betſaida. Mert ha Tyruſban és Sidonban, azoc az Iſteni eröc lettec vólna, mellyec te benned lettec, régen gyáſz ruhában üluén, meg tértec vólna,

22 De mondom néktec, hogy könnyeben iészen dólga Tyruſnac, és Sidonnac, az itélet napián, hogy nem néktec.

23 Teis, Capernaum, ki az ęgiglen fel magaztaltattal, az pokolig le vettettel, mert ha Sodomában, azoc az Iſteni eröc lettec vólna, mellyec te benned lettec, mind ez mai napig megmaradtac vólna.

24 De mondom néktec, hogy az Sodománac könnyeben iéſiën dólga az itélet napián, hogy nem néked.

25 Ackor az idöben ſióla Ieſus, és monda: valláſt téſiéc te előtted én Attyám, földnec mennec Wra, hogy el röytetted ezeket az bölczektöl, és az értelmeſektöl, és azokat meg ielentetted az kis gyermekeknec.

vagy haſonlatoc te néked.

26 Iól vagyon attyám, mert ez vólt az te ió kedued.

27 Minde-

27 Mindenec nékem adattac az én Attyámtól, és ſenki nem eſméri az fiut, hanem czac az attya, az atyátis ſenki nem eſméri hanem az fiu, és az kinec az fiu meg akaria ielenteni.

28 Iöijetec én hozzám mindnyáián, kic meg fáradtatoc, és meg terheltettetec, és én megnyugotlac titeket.

29 Vegyétec fel az én igámot reátoc, és tanullyatoc meg én tőllem, hogy én ſieléd és alázatos ſiiuő vagyoc, és találtoc nyugodalmat az ti lelketeknec.

30 Mert az én igám gyönyörűſéges, és az én terhem könyű.

XII. Réſz.

a) Az ſombatnac igaz megſenteléſéről és annac el törölteteſéről.

1 AZ időben, mégyen vala Ieſus ſiombat napon az vetéſec között, az ő tanituani pedig, miuel hogy meg éheztenec vala, kezdéc ſiaggatni az búza fejeket, és azt enni.

2 Az Phariſęuſoc pedig, mikor ezt láttác vólna, mondánac: Imé az te tanituánid azt czelekeſſic, az mit nem ſiabad ſzombaton czelekedni.

3 Ő pedig monda nékic: Nem oluaſtátoké, mit czelekedet Dáuid, mikor meg éhezet vólna ő, és az kic ő vęle valánac.

1. Sam. 21.

4 Mi módon bę ment az Iſten házába, és az Iſten aztalára tött ſient kenyereket meg ötte, mellyeket nem vala ſzabad néki meg enni, ſem az oknac kic ő vęle valánac, hanem czac az Papoknac.

5 Vagy nem oluaſtátoké az törüéſbe, hogy ſiombat napokon, az Papoc az Templumban az ſiombatot megtöric, és nem vétkeznec?

6 Mondom pedig néktec hogy à Templumnál nagjob vagyon itt.

7 Hogy ha tudnátoc mitſoda ez: Irgalmaſságot kéuánoc, és nem áldozatot, nem kárhoztattátoc vólna ez ártatlanokat. *Oſe. 6.*

8 Mert az ſiombatnakis WRa, az embernec fia.

9 Es el ménuén onnét, méne az az ő Synagogáiokba.

10 Es imé vala ot egy megſáradott kezű ember, és megkérdéc ötet monduán, ſiabadé ſiombat napon gyogyitani? czac hogy vádolhatnác ötet.

11 Ő pedig monda nékiec, kitſoda az közzűletec, az ki, ha egy iuha vagyon, és az ſiombat napon az verembe eſic, ki nem vonnya onnét azt?

12 Menſuel drágab pedig az ember az Iuhnál? Szabad azért ſiombat napon iót czelekedni.

13 Ackor monda Ieſus az embernec, nyuicz ki az te kezedet, és azonnal ki nyuytá, és ollyan éppé lőn, mint az máſic.

14 Az Phariſęuſoc pedig ki ménuén, tanátſot tartánac ő ellene, hogy ötet el veztenéc.

15 Ieſus pedig ezt mikor meg értette vólna, el méne onnét, és köueté ötet nagy ſokaſág, és mindeneket meggyogyit vala.

16 Es fenyegeti vala öket, hogy ötet ki ne ielentenéc.

17 Hogy bę tellyeſednéc az mit mon-

mondot vólt Esaias, ki igy siól-lot.

Esa: 42. 18 Imé az én siólgám, az kit én válaztottam, az én sierelmesem, kiben az én lelkem nyugosik. Az én lelkemet adom ő belé:e, és az pogán népeknec predicál itéletet.b

b: Az evangelium által ők meg teri nem az báluány imádásból. 19 Nem versseng (besséddel) nem kiált, és nem hallya senki az vtzákon az ő szauát.

20 Az megtöröttöt nádat nem rontya el, és az füstölgö gyertya hęlet, nem oltya el, mig nem itéletet tésen diadalommal.

21 Es az ő neuében bíznac az pogán népec.

c: A miluan valo igasság ellen vagyon parasat, de mind az által az igasságot oltalmazni kell. 22 c Ackor hozának ő elébe egy ördöngös vakot, es némát és meg gyogyitá azt annyéra hogy az ki vak és néma vala látna és siólna.

23 Es el alméikodéc az egész sokaság, és ezt mondgya vala, nemde ezé Dáuidnac amaz fia?

24 Az Pharisęusoc pedig, mikor ezt hallottác vólna, mondánac, Ez nem egyęb által, hánem az ördögöc feiedelme által, az Belzebub által, üzi ki az ördögöt.

25 Iesus pedig mikor az ő gondolattyokat látta vólna, monda nékic. d Minden ország valamelly magában meg hasonlic, él pusitul, és egy városis vagy ház népe, à melly meg hásonlic magában, meg nem maradhat.

d. Az Christus országa és az ördöge meg nem maradhat egy ideig.

26 Hogy ha pedig az ördög az ördögöt kergeti, ő magokban meg hasonlottac. Mi módon álhat meg tehát az ördög országa?

27 Es ha én az Belzebub által uzöc ördögöket, az ti fiaitoc ki által üzic? Azért ök itélnec meg titeket.

28 Hogy ha pedig az Isten lelke által üzöc ördögöket, tehát el érkezett hozzátoc az Isten országa.

29 Mert mi módon mehet bę valaki az hatalmas ac haz ába és mi módón vethet siákmáſt marhájában, hanem ha elöszer az hatálmast megkötözi, úgy vethet siákmáſt annac házábęli marhájában?

30 Az ki én velem ninczen, én ellenem vagyon az, és az ki én velem eggyütt nem takar, tékozló az.

e: Az Szent lélec ellen való karomlásról. 31 e Annac okaért mondom nékitec, hogy minden bün és káromlás megbotsáttatic az embereknec. De az Szent lelec ellen való káromlás, nem botsáttatic meg az embereknec.

32 Es valaki sióland az emberneс fia ellen, megbotsáttatic néki. De valaki sióland az Szent lélec ellen, nem botsáttatic meg, sem ez világon sem az másson.

33 Vagy legyetec iófác, és teremtsetec iógyümölcsöt, vagy légyétec rothatt fác, és teremtsetec hituán gyümölcsöt, mert az gyümölcsről esmértetic meg az fa.

f: Az képmutatoc ómagoc meg mutattya magokat menemdę legyenec. 34 f Mérges kígyóknac nemzetségi, mi módon siólhattoc iókat, ha gonósioc vattoc? mert az siyünec tellyességéből siól az ember.

35 Az ió ember az ő siivénec gazdagságából hoz elö iókat, és az gonosz ember az ő siivénec gonosz gazdagságából hoz elö gonoszokat.

36 De

36 De mondom néktec, akarami hiuolkodó beſzédet ſóllyanac az emberec, ſámot adnac arról az itélet napián.

37 Mert az te beſzédedből eſmértetel meg igaznac, és az te beſzédedből eſmértetel hamiſnac.

38 Ackor felelénec némellyec néki az irás tudóc, és az Phariſeuſoc közzül: akarnánc te tőled látni valami ielt.

Iónás 2. 39 Ő pedig monda, gonoſi és fattyu nemzetség, ielt kéuán, de nem adatic néki iel egyęb, hanem az Iónás Prophétának amaz iele.

40 Mert miképpen az Iónás három éjjel nappal vólt az Czethalnac gyomrában, azonképpen az embernec fia, három éjjel nappal léſien az földnec gyomrában.

*g. Ion: 3. Az Sidoc példaiában mutattya meg Chriſtus melly veſzedelmes légyen az Euangeliomot meg veini.

41 g Az Niniuebęliec az itéletnec napián fel támadnac ez nemzetséggel egybe, és kárhoztattyác ezt, hogy ők meg tęrtec az Iónás predicálláſára, maga imé nagyob vagyon itt Iónáſnál.

3. Reg. 10. 42 Az Dęlnec királne aſſionya fel kęl az itéletnec napián ez nemzetséggel egybe, és kárhoztattya ezt, hogy ő ez földnec határiból el iött, hogy hallaná az Solomonnac bölczeſégét, maga imé nagyob vagyon itt Solomonnál.

b. Rőttenetes fenyegetes az Iſten beſzédenec meg vtaloi ellen, mellyben meg mondgya az ördögnec az hitetlenekben valo ereiet. 43 b Mikoron pedig az tiztátalan lélec ki mégyen az emberből, iár ſzáraz helyeken, kereſuén nyugalmat: és nem talál.

44 Ackor azt mondgya: Meg tęrec az én házamba az honnét ki iöttem, és mikor oda mégyen, találla azt üreſsen ſiépen meg ſeperue és ékeſitue.

45 Ackor el mégyen és véſien melléie hęt lelkeket, gonoſiba-kat ő magánál, és bę ménuén lakoznac ott, és léſien az embernec vtólſo állapattya gonozb az elſőnél, igy léſien dólga ez nemzetſégnekis.

46 Mikor pedig męg ſióln a az ſokaſágnac, imé az ő annya, és az ő attyafiai állanac vala kiuől, akaruán ő vęle ſióllani.

47 Es monda néki egy (ember,) Imé az te anyád és attyádfiai ott kün állanac, és te véled akarnac beſzélleni.

48 Es ő feleluén monda annac az ki néki ezt mondotta vala: kiczoda az én anyám, és kitſodác az en attyámfiai?

i: Nintſen ſenki nékünc közelb való atyankfia mint az ki mi uellünc egy bi tet vall. 41 i Es ki nyuytuán az ő kezét az ő tanituánira, monda: Imé ezec az én anyám, és az én attyám fiai.

50 Mert valaki az én mennyei Attyámnac akarattyát czelekeſſi, az énnékem az én attyámfia, néném és anyám.

XIII. Réſz.

1 AZon napon ki ménuén Ieſus az házból, le üle az tenger mellet.

2 Es gyüle ő hozzá nagy ſokaſág, annyéra hogy az haióba kenſieritetnéc menni, és ott ülni. Az ſokaſág pedig az parton ül vala.

3 Es ſióla nékic ſokat példa beſzéd által, monduán.

a: Az Euangelium magoknac hiueſnec nē egy irāt való elő ismerte vagyō az emberekbē miuel hogy be nem bōſſie azt. vagy nem engedie azt fel neuekedni.

4 a Egy mag vetŏ ember ki méne vetni.

5 És mikor az magot hintené, nemely az magban eſéc az vt félre, és el iŏuénec az madarac, és el kapdoſác azt.

6 Nemelly eſéc à kŏues helyre, à hól nem vala ſoc föld, és hamar ki kele, miuel hogy az földben nem vala mélyen az mag.

7 Es az nap mikor fel költ vólna, meg ſütte azt, és miuel hogy nem vala gyökere, ki ſáradá.

8 Nemely pedig eſéc az tŏuis közzé, és az tŏuiſſen fel neueked uén, meg foytác azt.

9 Nemely eſéc az ió földbe, és gyŭmölczet teremte, némely ſáz annit, némely hatuanannit, némely harmintz annit.

10 Az kinec vagyon füle az halláſra, hallya.

11 Ackor hozzá ménén az ŏ tanituáni, mondánac: mi az oka hogy példa beſéd által ſóllaſ az népnec.

b: Az ertelmnec ez hitnec adádoka ezac az valaztatotake, egyebec az iſtennec titkait ertenec ſenki meg nē hittetnec.

12 b És ŏ feleluén monda: mert néktec adatot, hogy az mennyeknec orſágának titkait értheſſétec, azoknac pedig nem adatot.

13 Mert az kinec vagyon adatic annac, és inkáb bŏuölkŏdic, de az kinec ninczen, az mi vagyon, azis el vétetic tŏle.

14 Azért ſóloc példa beſéd által nékiec, mert látuán, nem látnac, és haluán nem hallanac, ſem értenec.

Eſai. 6. Marc 4. Luc 8 Ioan 12. Actor 28. Rom. 11

15 Azért bę telic ŏ bennec az Eſaiás Prophétáláſa, melly azt mondgya: haluán hallyátoc, és nem értitec, látuán látty átoc, és által nem láthatty átoc.

16 Mert meg kŏuéredett ez nép nec ſiue, és az ŏ füleckel nehezen hallanac, és az ŏ ſiemeket bę zárlottác, hogy valami módon ne láſſanac ſiemeckel, és füleckel ne hallyanac, ſiueckel ne értſenec, meg ne tęrienec, és meg gyogyitſam ŏket.

17 Az ti ſiemeitec pedig bŏdogoc hogy lámac, és füleitekis hogy hallanac.

18 c Mert bizony mondom néktec, hogy ſoc Prophétác és igazac, kéuántác látni, az mellyeket ti láttoc, és nem láthattác, és hallani az mellyeket ti hallotoc, de nem halhattác.

c: Az állya ſzentegyházának állapátya iob most hogy nem az ŏ teſtamentumbeliekre.

19 Hallyátoc meg azért ti az mag veterŭl való példa beſédnec magyarázatyát.

20 Mikor valaki hallya az igét, az mennyeknec orſága felöl, és nem érti, el iŏ az gonoſz és el kapia azt, az mi annac ſiuébe vettetet vala. Ez az, à kiben az vt mellé eſett az mag.

21 Az ki pedig az kŏueſre vette az magot, ez az, az ki az igét hallya, és azt mindgyárt nagy ŏrömmel vęſſi.

22 De ninczen ŏ benne gyökere, hánem ideig való, és ha háboruſág vagy nyomoruſág kŏuetkezic az igéért, azonnal meg botránkozic.

23 Az ki pedig az tŏuis közzé vette az magot, ez az, az ki az igét hallya, de ez világnac ſiorgalmatoſſága, és az gazdagſágnac czalárd-

lárdsága meg fogtya az igét, és gyümölczöt nem teremt.

24 Az ki pedig ió földben vette az magot, ez az, az ki halgattya az igét és érti, és gyümölczöt teremt, nemely száz annit, nemely hatuan annit, némely harmintz annit.

d: Isha nem képen az Istennec hazá az tudomanbá es erköltsbé vaho botrankozásnelkül, mind á napig mellyen el vadlazianac az iokrul az gonoſoc.

25 d Más példa beſiédetis adá eleikbe nékiec Ieſus, ezt monduán: Haſonlatos az mennyeknec orſiága az emberhöz, ki az ö földébe ió magot vet.

26 Es mikor az emberec alunnának el iöue az ö ellenſége, és vete konkolt az gabona közzé, és el méne.

27 Es mikor fel neuekedett vólna az gabona, és gyümölczöt teremtett vólna, meg tettzéc az konkolis.

28 Es az gazdának ſiólgai elöálluán mondának néki, WRam, Auagy nem tizta magot vetettel valaié az te földedben, honnét vagyon azért az az konkolya?

29 Es monda nékiec: Valamely ellenſégem miuelte ezt. Az ſiólgác pedig mondának. Akarodé tehát hogy el mennyünc és ki ſiaggaſſuc az konkolt?

30 Ö pedig monda: Ne (ſiaggaſſátoc) mert netalám az konkollyal eggyüt az gabonát is ki ſiaggattyátoc.

31 Engedgyétec hogy mind az kettö neuekedgyéc eggyüt az aratáſig, és az aratálnac ideién meghagyom az aratóknac: Szedgyétec öſſue elöſier az konkolt, és köſſétec azt kéuébe, hogy meg égetteſſéc, az gabonát pedig takariátoc az én czürömbe.

e: Azíſten orſiáganac hezedeti kezdetiről, hogy akac nehedeszéből az ö hatalmaſabb meg terdegyec.

32 e Esmét más példa beſiédet ada eleikben, monduán: Haſonlatos az mennyeknec orſiága az Muſtár maghoz, mellyet valaki el vet az ö mezeiében.

33 Mely ióllehet minden magoknál kiſſeb, De mikor fel neuekedic, az füuec közt leg nagyob, és végre fa neuekedic benne, vgy anniéra, hogy az égi madarac reiá ſiállyanac, és féſiket rakianac az ágain.

34 Esmét más példa beſiédet ſióla, ezt monduán: Haſonlatos az mennyeknec orſiága az kouáſihoz, mellyet az aſſiſoni állat el egyelit három mértze liztben, miglen mind meg poshad az lizt.

35 Mind ezeket mondá Ieſus az ſokaſágnac példa beſiéd által, és példa beſiédnélkül ſemmit nem ſióla nékic.

36 Hogy bé telnéc à mit az Prophéta ſiólott, ezt monduán: Meg nîtom az én ſiámat példa beſiéd által, és ki mondom azokat mellyec ez világ fundamentomának fel vetéſétöl fogua el titkoltattac vólt. Pſal. 77.

37 Ackor el boczátuán az ſokaſágot méne házba, és az ö tanituáni hozzá menuén mondának: Magyarázd meg nékünc amaz földbe vetett konkolról való példa beſiédet.

38 f Es ö feleluén, monda nékiec: Az ki az ió magot veti, az embernec fia az,

f: Meg magyarazza Chriſtus az konkolról való példa beſiédet

39 Az

39 Az mező pedig ez világ, az ió mag, az Isten országának fiai. Az konkoly pedig amaz gonosi ördögnec fiai

40 Az ellenség pedig az ki az konkolt vetette, az ördög, az aratás, ez világ vége: Az aratók az Angyaloc.

41 Miképpen azért az konkolt egybe gyüytic, és meg égetic, àcképpen lésien ez világnac végén.

42 Az embernec fia el boczáttya az ö Angyalit, kic ki siednec az ö országából minden botránkozásokat, és azokat kic tselekedtec hamisságot.

43 Es vetic azokat az kementzébe, ott lésien sirás, és fog czikorgatás.

Dan 12: Sap 3. 44 Ackor az igazac fénlenec mint az nap, az ö attyoknac országában, Az kinec vagyon füle az halláſra, hallya.

g: Az Isten országanac gazdagsága nagy, de annac külömben reſesi nem lehetünc hanem ha mindeneket el aduncertette. 45 g Esmet hasonlatos az mennyeknec országa az mezöben el reytett kénczhöz, mellyet minec vtánna meg talál az ember, el röyti azt, és az talált kénczen való örömében, el mégyen titkon, és minden marháiát el aduán meg vesii az mezöt.

46 Esmét hasonlatos az mennyeknec országa az kereskedö emberhöz: Ki siép drága köueket kercs.

47 Ki minec vtánna találánd valami drága köuet, el mégyen és minden marháiát el aduán, meg vésii azt.

48 h Esmét hasonlatos az mennyeknec országa, az tengerbe vetett gyalomhoz, mely minden féle állatot bę takaritot.

h Sokan vadnac az Anyaſent egy hazban kic nē az anyaſent egy hazt tazai kic az vtolſo napon ki hanianac.

49 Mellyet, minec vtánna meg tölt, az halásioc az földre ki vontanac, és le üluén ki siedtéc az mi ió abban volt, az ö edényekbe, az mi pedig hasiontalan állat volt, el vetettéc.

50 Vgy lésien ez világnac végén is: El iönec az Istennec Angyali, és ki válaztyác az gonosiokat az igazac közzül.

51 Es azokat vetic az égö kementzébe, holott lésien sirás, és fog czikorgatás.

52 Es monda nékiec Iesus: Értéteké mind ezeket? és öc mondánac: Ertettüc WRam.

i Hasonlittya Christus à tanitoknak az ö gond viselö hazbiro emberhez, ki nē csac ö maga felöl ſorgalmatos, hanem egyebnec fölk fegyelmezésire valo elesett vagyönac ert à tanitoknak ez dologhoz kel lennec tudomannyal, hog azt mikor kel elö vegyec mint egy tarhazbol.

53 i Es pedig monda nékiec: Annac okaért minden irás tudó Doctor, ki az Istennec országában meg tanitatott, hasonlatos valamely gazdához, ki az ö çlés házából hoz elö ôt, és vijat.

54 Es mikor el végezte vólna Iesus ez példa beſiédeket, el méne onnét.

55 Es mikor ment vólna az ö hazáiába, tanittya vala öket, az ö Synagogáiokban, vgy annira hogy almelkodnának, és ezt mondanác, Honnét vagyon ebben ez bölczeség, és ez (Isteni) eröc?

k: Az embernec neha ſokad akaratlyoc ſerint ok nelkül keresnec az botrankozásra, hogy ne enzelgyenec Istennec.

56 k Auagy nem ezé amaz Ács mester fia? nemde, nem Mariának hijaké az ö annyát, és az ö attya fiait, Iacabnac, Iosenec, Simonnac és Iudának?

57 Es az ő nénnyéijs, nem de, nem nálunc vadnaké ? Honnét vadnac ennec azért mind ezec?

58 Es meg botránkoznac vala ő benne. Iesus pedig monda nékiec. Ninczen az Prophéta tiztességnélkül, hanem czac az ő hazáiában és házában.

Márk 6. Luc. 4 Ioan. 4.

59 Es nem cze'ekedéc ott sok erőket az ő hitetlenségekért.

a: Az az, Istentől való czudar hat.

XIIII. Rész.

1 ACkor az időben Herodes Tetrarcha hallá Iesusnac hirét.

2 Es monda az ő szólgainac: Ez amaz kereztelő János, ő támadott fel az halálból, és annac okáért czelekesínec ő benne ez erők.

a: Az kereztelő János alkalmatosságnac példája megh'lyet az tanitoknac hűségtelenségnec, és kegyetlenségnec példája. Az Herodias az ő leányával együtt tiztátalan életnec és áspisfogi állati kegyetlenségnec példája.

3 a Mert az Herodes meg fogta vala az Iánost, és meg kötöztetuén őtet, vetette vala az tömlöztbe az Herodiasért, az ő attya fiának Philep királnac feleségeiért.

4 Mert azt mondgya vala néki János: Nem szabad te néked azzal élned.

5 Es mikor őtet meg akarna ölni, fél vala az sokaságtól, miuel hogy őtet úgy tartyác vala mint egy Prophétát.

6 Mikor pedig az Herodesnec születésének napját tiztelnéc, tántzola az Herodiásnac leánya ő elöttök, és az Herodes meg keduele az leánnac tántzát.

7 Azért nagy esküuessel fogadást tön, hogy valamit tőle kérne, meg adna néki.

8 Az leány pedig az ő annya tanáczából monda: Hozasd elő nékem ide egy tálban az kereztelő János feiét.

9 Es meg siomorodéc à király, de az ő esküuéseiért, és az lakodalmosokért, paranczola elő hozatni.

10 Es el küldué n az hóhért, feiét véteté Iánosnac az tömlötzben.

11 Es elő hozác az ő feiét egy tálban, és adatá azt az leánnac. Az leány bę mutatá az ő annyának.

12 Es elő iöuén az ő tanituáni, el viuéc az ő testét, és el temetéc azt, és el ménuén, meg mondác azt Iesusnac.

13 Mikoron pedig ezt hallotta vólna Iesus, el méne onnét haión az puztába czac magának, és mikoron ezt hallotta vólna az sokaság, gyalog köuetéc ötet az városokból.

14 Es elő iöue Iesus látá az sokságot, meg siáná őket, és az ő betegeket meg gyógyitá.

15 Es mikor estue felé vólna, hozzáta ménénec à tanituányoc, és mondánac: Puzta hely ez, és az idő el múlt, boczásd el az sokságot, hogy mennyenec el az falukba, és vegyenec magoknac eleséget.

b: Christus meg elegituen nagy sokaságot öt kenyerrel és két halatskaual, biztonságot tészę arrul, hógy semmi fogyat kozásoc nem lessen azoknac, kic mindeneket hatra hagyuan az Istęn országat keresic.

16 b Iesus pedig monda nékiec: Nem siükség hogy el mennyenec, adgyatoc ti nékiec enniec.

17 Mondánac az tanituányoc: Ninczen itt több elesség, őt kenyér nél, és két kiczin halaczkánál.

18 Ő pe-

18 Ő pedig mondá: hozzátoc ide nékem azokat.

19 Es mikor paranczolt vólna az seregnec, hogy le ülnénec az fűuen, és vötte vólna az öt kenyereket, és az két halakat, az égre siemeit fel emeluén, hálákat ada az Istennec, és mikor meg sieg te vólna à kenyereket, adá az tanituányoknac, az tanituányoc pedig à sokaságnac.

20 Es önec mindnyáián, és meg elegedénec, és fel siedéc az maradéc darab kenyereket, tizenket kosárral.e

e: Nem kel el tekozlenunc azt az mi meg marad az mi etelönkül be nem maſsori fűkſegre meg kel tartani.

21 Es az kic öttec vala, valának úgy mint öt ezer férfiac, aſsſzoni állatoknelkül, és gyermekec nélkül.

22 d Es mindgyárást kénsierité Ieſus az ő tanituánit haióba ülni, hogy elöl el mennénec az túlsó partra, mig ő el boczátaná az sokaságot.

d: Nekünc az vefedelmi kő között kel hatolnunc, de Chriſtus ſohse el nem hagy bo oda menynec à honna ő kiuül

23 Mikor el botsátta vólna azért az sokaságot, el méne az hegyre magánac, imádkozni, és mikor immár kesö vólnais, czac ő maga vala.

24 Az haió pedig immár az tengernec közepette vala, és az haboktól háborgattatic vala, mert az siel ellenekben fú vala.

25 Az etzakánac pedig negyedic réſzén, méne hozzáioc Ieſus az tengeren iáruán.

26 Es mikor láttác vólna az tanituányoc, hogy az tengeren iárna, meg háborodánac, monduán, ez valami el múlandó állat, és féltekben kiáltnac vala.

27 De azonnal sióla nékiec, és monda: Bizzatoc, én vagyoc ne félyetec.

28 e Es feleluén néki Péter, monda: Ha te vagy, paranczoly hogy hozzád meheſſec az vizeken.

e: Az hitnec a'te'a erőt ve ſünc az haboruſagokonis Iſten ſegit az m bűnünket

29 Ő pedig monda, Iö wel és mikor ki állott vólna az haióból Péter, iár vala az vizeken, hogy Ieſushoz menne.

30 Es látuán az nagy sielet, meg rémüle, Es mikor el kezdett vólna merülni, kiálta, monduán: Wram tarts meg engemet.

31 Es mindgyárt Ieſus kezeit kinyuituán meg ragadá Pétert, és monda néki: ő kiczin hitü miért eſel kétſégbe?

32 Es mikor bę ment vólna (Ieſus) az haióba, meg sünéc az siel.

33 Az kic pedig az haióba valának, imádác őtet, monduán: Bizony Iſten fia vagy &c.

34 Es mikor által költec vólna az vizen, menénec Genezareth földébe.

35 f Es mikor meg eſmértéc vólna őtet az helynec lakoſi, el küldénec az egéſi tartománban, és minden betegeket ő hozzá hozánac.

f Chriſtus ſoc betegeket gyogituna azzal bizonſagot tes ſen, hogy lelki betegſeg günkről ő gyogytoia.

36 Es kéric vala őtet, hogy czac az ő ruháiának peremét illetnéc, és valakic illetic vala, meg gyogyúlnac vala.

g. Nekünc es gyebkhetis az Chriſtushoz kel mennönc.

XV. Reſz.

1 ACkor iárúlánac ő hozzá- Marc. 7.
ia valami Ieruſálembéli irás tudóc, és Phariſeuſoc, kic ezt mondác.

2 Mi az oka hogy az te tanitmá-

nid az régi vén embereknec rendeléſéket meg rontyác? Mivel hogy nem moſſác meg az kezeket, mikor enni akarnac.

3 a Ieſus pedig feleluén monda: Mi az oka hogy tijs az Iſtennec paranczolattyát meg rontyátoc, az ti rendeléſtec által?

4 Mert Iſtennec paranczolattya ez: Tiztellyed az te attyádot, és az te anyádat: Eſmét valaki gonozt mond attyának, vagy annyának, meg ölettetéſéc.

5 b Ti pedig azt mondgyátoc hogy valaki az ő attyának és annyának azt mondgya, valami aiandokat én Iſtennec offeráloc, te néked haſznál, bünnelkül való léſien, ha az ő attyát, annyát, ioha nem tiztelteis.

6 Es az Iſtennec paranczolattyát, az ti rendeléſtec által erőtlenné töttétec.

7 c Kęp mutatóc, Igazán Prophétált Eſaiás ti felőletec, ezt monduán:

8 Ez nemzetſég én hozzám czac ſiáual közelget, és czac aiakackal tiztel engemet, az ő ſiuec pedig én tőlem táuól vagyon.

9 Hiába tiztelnec pedig azzalis, ha oly tudományokat tanitnac, melljec embereknec parantſolati

10 d Es az ſokaſagot elő ſiólituán, monda nékiec: hallyátoc és érczétec meg.

11 Nem fertezteti meg az embert, az mi az ſiáián mégyen bę, hanem az mi ki iő az ſiáián, az fertezteti meg az embert.

12 Ackor iárúluán az ő tanituánj, mondánac: Tudodé hogy az Phariſęuſoc, az te beſiédedből meg botránkoztanac?

13 Ő pedig feleluén monda: minden palánt, valamellyet az én mennyei attyám nem plántált, ki ſiaggattatic.

14 Hadgyatoc békét nékic, az vakoknac vac vezęrec, ha pedig az vac vezeti az vakot, mind ketten az verembenęſnec.

15 Feleluén pedig Péter monda néki: Magyarázd meg nékünc az példa beſiédet.

16 Ieſus pedig monda: Mégis ęrtelemnélkül vattoké tijs.

17 Nem tudgyátoke hogy az mi embernec ſiáián bę mégyen az embernec gyomrába, és onnét az árnyéc ſiékbe mégyen.

18 Az mellyec pedig az embernec ſiáiából ſiármaznac, à ſiűből iőnec ki, és azoc ferteztetic meg az embert.

19 Mert az embernec ſiuéből iőnec ki az gonoſi gondolatoc, gyilkoſſágoc, paráznaſágoc, tiztátalanſágoc, lopáſoc, hamis tanuſágoc, rágalmazáſoc.

20 Ezec ferteztetic meg az embert: Moſdatlan kézzel enni pedig, nẽ ferteztetí meg az embert.

21 Ki ménuén onnét Ieſus, méne Tyruſnac és Sidonnac tartományába.

22 Es imé egy aſſioni állat, Chanaan nemzetéből való, onnét az tartománból ki iőuén, kiált vala monduán: Könyörüly raytam Wram Dáuidnac fia, az én leányom az ördögtül gonoſiul győttretic.

23 Ieſus

a Nem mutí meg itt Chriſtus az Apoſtolokat hanẽ ezec ezt mondgya meg mily multatlan beragoſnac az emberec paranczolattyac meg rontáſáert, holot az Iſten paranczolattyac meg tartáſára ſem mi gongyoc ninczen.

b Az Phariſeuſoc az ſ tanituanokat így tanitác hogy valamit offrálnac az templumnac, annakerdemet veſzi az ő attyanyaiokhoz ke az atyac el hagyattatnac vala, és az Phariſeuſoc mindent magoknac képpeſitnec vala, ezt karhoztattya Chriſtus.

c Eſai 29. c Karhoztetya az Phariſeuſokat Chriſtus hogy kęp mutatoc ez az Iſten or ſagat kűlső dolgokbã helhezteteic.

Marc 7.

d Meg felel Chriſtus az Phariſeuſokhoz kic az Apoſtolokat vadoltac vala hogy meg nẽ moſdottac volna.

e Az Christus noha az mi könyörgésünket el nem hallgatya es annac megadását à mit kerünc el halaszthya, de az ő dicsőségeért es az ő hasznokert.

23 e Iesus pedig semmit nem felele néki: Ackor az ő tanituáni járúluán ő hozzá,kéric vala ötet, monduán:botsáſd el ötet, mert vtánnunc kiá't.

24 Ő pedig feleluén monda: Nem botsáttattam én, hanem az Izrael nemzetségénec el veſiett iuhaihoz.

25 Es az aſſioni állat el iöuén, térdre eſéc Iesus elött,és monda: WRam légy segitségül nékem.

26 Ő pedig feleluén monda: Nem ió az fiaknac kenyerét el venni,és az ebeknec vetni.

f Az aſſioni állat à Christus beſzédet erőſitti, mint ha azt mondana. Vgy vagyon ſoreom az mint mondod, nem io à fiaktul el venni az kenyeret, es az ebeknec vetni, mert eleg az kölkönec ha az morſalekokban ebenec, az morſalékot heremezert.

27 f Az aſſioni állat pedig monda: vgy vagyon WRam,mert az kölkök az morſalekockal élnec, mellyec húllanac az ő Wroc aztaláról.

28 Ackor feleluén Iesus monda: ó aſſioni állat nagy az te hitöd. Légyen az te kéuánſágod ſierint, és meg gyógyúla az ő leánya az ſiem pillantáſtól fogua.

29 Es el ménuén onnét Iesus, méne à Galilea tengere mellé, es mikor az hegyre fel ment vólna, ott le üle.

30 Ackor méne ő hozzá nagy ſokaſág, és viſinec vala vélec ſoc ſántákat,vakokat, némákat czonkákat, és ſoc egyéb féle betegeket,és az Iesus lába elebe helyheztetéc azokat.

g Vagy,erőſen tagadnem lehetnek,mert ſőhul nem olnaſſnc hogy czonka embernec kezet adot volna, noha egis nem lett volna nehez.

31. Vgy annira hogy az ſokaſág almélkodnéc rayta, mikor látnác hogy az némác,ſiólnac à czonkác epülnec, az ſántác iárnac, az vakoc látnac, és ditſőitéc az Izrael Iſtenét.

32 h Iesus pedig az ő tanituánit elő ſzólitán,monda nékic: Az ſokaſágot igen keſerülem,mert immár harmad napia hogy velem vadnac ,és nintſen mit egyenec; és nem akarom őket éhen el botſátni, hogy az vton el ne fogyátkozzanac.

h Christus ſohanem hadgyael azokat à hic ötet kőrüle.

33 Ackor mondánac néki az ő tanituáni, hól vehetünc az puztában annyi kenyeret, hogy meg elegitsüne enni ſokaſágot?

34 Monda azért nékic Iesus: hánj kenyeretec vagyon ? azoc pedig mondánac , hét és valami keués ha latskánc.

35 Ackor parantſola hogy az ſokaſág le telepednéc az földön.

36 Es az hét kenyeret és az halakat kezébe véué, mikoron hálákat adott vólna, meg ſiegé, és adá az ő tanituáninac,az tanituányoc pedig az ſokaſágnac.

37 Es öuénec mindnyáián és meg elegedénec,és fel ſieduén az maradéc darab kenyereket meg tölténec hét kolárokat.

38 Valánac pedig à kic öttenec vala,négy ezeren aſſioni állatoknélkül és gyermekeknélkül.

39 Es el botſátuán az ſokaſágot haióba üle és méne Magdalánac határiba.

XVI. Réſz.

1 ES mikoron hozzá la mentenec vólna az Phariſęuſoc, és Sadducęuſoc, kéſértuén kéréc ötet hogy valami mennyei tſudát tenne ő elöttöc.

Mar 8. Luc: 12.

2 Ő pedig feleluén , monda

nékiec : Mikor eſtue vagyon azt mondgjátoc,tiszta idö léſien,mert az ęg veres.

3 És reggel(azt mondgyátoc:) ma háborgó idö léſien, mert à ſiomorú ęg veres, kép mutatóc az ęgnec ábrazattya közt válaztáſt tudtoc tenni, az idöknec pedig ieleit nem tudgyátoc megválaztani.

4 Gonoſi parázna nemzetſég ielenſéget kéuán, de nem adatic néki ielenſég, hanem tſac az Iónás Prophéta ielenſége.

Ion: 2

5 És öket el hagyuán el méne.

6 És mikor az ö tanituáni el mentenec vólna à túlſó partra, el feleytertéc vala kenyeret vinni vęlec.

a: Az bamis tanitokat es az bamis tudomant el kell zátoc magatokat az Phariſęuſoc tanuztatni.

7 Ieſus pedig monda nékic: Meg láſſátoc hogy meg óltalmaz magatokat az Phariſęuſoc és Sadducęuſoc kou áſiſiától.

8 Ök pedig ö magoc közt vetekednec vala,monduán:Kenyereket nem vöttünc velünc.

9 Ieſus pedig ezt mikor meg értette vólna,mondá nékiec : Mit háborgottoc magatokban kiteſín hitöec,hogy kenjereket nem vöttéteké.

Exod: Cap: 14 Ioan: 6.

10 Męgis nem értiteké, és nem emlekezteké meg amaz öt kenyerekről,kickel öt ezer embert elegitettem meg , és hány koſárt töltöttetec meg ?

Exod: Cap: 15

11 Sem pedig à hęt kenyerekről, kickel négy ezer embert elegitettem meg,és hány koſárt töltettetec meg ?

12 Hogy vagyon ez hogy nem értitec,hogy nem ſióltam néktec az kenyér feliöl,(mikor azt mondám) hogy meg óltalmaznátoc magatokat az Phariſęuſoc és Sadducęuſoc kouáſiától ?

13 Ackor meg értéc hogy nem arról ſiólot vólna,hogy à kenyér nec kouáſiától , hanem hogy az Phariſęuſoc és Sadducęuſoc tudományától óltalmaznác meg magokat.

14 Mikoron pedig ment vólna Ieſus à Cęſareánac tartományába,mely Philep királyról neuezteticc, meg kérdé az ö tanituánit, ezt monduán: Engemet embernec fiát,kinec mondanac lenni az emberec.

b: Az Iesus Christus felöl soc fele velletec vadnac az emberec közt, de ket eſmerik az öuei.

15 b Azoc pedig mondánac:némellyec Iánoſnac , némellyec Illyęſnec, némellyec Ieremiáſnac, vagy egynec à Prophétác közzül.

16 És monda nékiec : ti pedig kinec mondotoc engemet ?

17 Feleluén pedig Simon Péter, monda : Te vagy amaz Chriſtus az élö Iſtennec fia.

c: Az igaz hit nem à testnek erössetöl,hánem az Istennec gyelméböl vagyon,

18 Ackor feleluén Ieſus,monda néki : Bódog vagy Simon Ionánac fia. Mert az teſt és az vér ezeket nem jelentette néked,hanem az én mennyei attyám. c

d: Ezec az Iesus Christuſon eppetet hit az igaz es gyözhetetlen hit.

19 De énis mondom néked : d Te Péter vagy,és ezen az kö ſiálon eppitem fel az én Anya ſient Egy házamot, és à pokolnac kapui nem vehetnec azon diadalmat.

e: Az egy haza folgalatnac es az Istennec igeretnec hirdetese nec meltoſaga, mennyei

20 e Es néked adom az mennyeknec orſiágának kóltſát,és valamit meg kötözendeſi ez föld ön,menjekbenis kötözue léſien,

és

és valamit meg óldaſi ez földön, az mennyekbeis óldozua léſſen.

f Ezzel azt jelenti, hogy elöſzer tanolnioc kell, a-ztan tanitani.

21 f Ackor megtilcá az ő tanituánitól, hogy ne mondanác ſenkinec, hogy ő vólna amaz Ieſus Chriſtus.

22 Az időtől fogua kezdé Ieſus jelenteni az ő tanituáninac hogy néki Ieruſálembe kellene menni, és ſokat ſenuedni az tanátsbéli vénektől, és az Papi fejedelmektől, és az irás tudóktól, és meg ölletni, de harmad nap fel támadni.

23 Es az Péter meg foguán Ieſuſt, kezdé dorgálni, monduán: keduezz WRam magadnac, ne légyen az mit mondaſi.

24 Ieſus pedig fordúluán monda Péternec: Táuozzál el én tőlem Sátán, bántálomra vagy nékem: Mert nem vagy böltes az Iſteni dolgokban, hanem az emberi dologban.

g Az Ieſus Chriſtus mellet ſenuedni kell, es magat embernec kell meg tagadni ha Chriſtuſſal akar reſzeſkini.

25 g Ackor monda Ieſus az ő tanituáninac: Az ki akar én vtánnam iöni, tagadgya meg magát, és vegye fel az ő kereztét és követteſſen engemet.

26 Mert valaki akaria az ő életét meg tartani, el vezti azt, és valaki el vezti az ő életét én érettem, meg talállya azt.

27 Mert mit haſinál valakinec ha mind ez világot meg nyerijs, ha az ő lelke meg büntettetic? Vagy mitſoda váltſágot adhat akarkijs az ő lelkeiért?

28 Mert az embernec fia el jövendő az ő Attyának ditsőſégével, az ő Angyaliual, és ackor meg fizet mindennec az ő tſelekedeti ſieſint.

29 h Bizony mondom néktec, vadnac némellyec azoc közzül kic it állanac, kic az halált meg nem kóſtollyác addig, mig nem látándgjác az embernec fiát menni az ő orſágában.

h Az Iſten orſagaiac el jövete ineti a mennyei dicsőſegnec meg jelentéſet mellyet aſ ő fel támadaſa vtan kőzde tet.

XVII. Réſz.

1 AZ i vtán hatod nappal melléie vőué Ieſus, Pétért, Iacabot, és Iánoſt az ő atyáfiát, és fel viué őket magoknac, egy nagy magas hegyre

i Chriſtus neha alazatos, de azert földnec nagy ura.

2 Es el változéc ő előttőc, és fényes vala az ő ortzáia mint az Nap, és az ő ruhái feiérec valánac mint az fényeſſég.

3 Es imé látác Mooſeſt és Illyeſt beſiélleni ő vele.

4 Feleluén pedig Péter monda Ieſusnac: WRam jó minékünc it laknunc: ha akarod tſinállyunc itt három haylékokat, néked egyet, Móieſnec máſikat, és Illyeſnec az harmadikot.

5 Es mikor ezeket mondaná: (Péter,) imé nagy fényes köd, környül vőue őket, és imé a ködből ſió adatéc, ezt monduán: Ez az énſierelmes fiam kiben én meg nyugodtam, őtet halgaſſátoc.

Supr 3. 2. Pet 1. k vagy kiben meg enyeſzteltetem.

6 Es mikor ezt hallottác vólna az tanituányoc, artzal le eſénec, és igen meg rémülénec.

7 Ackor Ieſus járóluán illeté őket, és monda: kellyetec fel és ne félly etec.

8 Fel emeluén pedig az ő ſiemeket, ſenkit nem látánac, hanem tſac Ieſuſt egyedül.

9 Es

9 Es mikoron le ſiállottac vólna az hegyrűl, paranczola nékiec Ieſus, monduán: Senkinec ne mondgyátoc ez látáſt, mig nem az embernec fia halálból fel támad.

10 Ackor meg kérdéc ötet az ő tanituáni, monduán: Mit mondanac tehát az irás tudóc, hogy ſükſég elöſier iöni az Illyęſnec?

11 Ieſus pedig feleluén monda nékie: Az Illyęs bizony el iö elöſier, és mindeneket helyére állat.

12 De mondom néktec hogy az Illyęs immár el iött, kit nem eſmérénec, hanem azt miueléc vęle az mit akarának: ezen képpen következic, hogy az embernec fiais ſienuedgyen ő tőlöc.

13 Ackor meg értéc az tanituányoc hogy az kereztelő Iános felől mondotta vólna ezeket ő nékiec.

Marc. 9. Luc. 9.

14 Es mikor mentec vólna az ſokaſág kőzzé, méne ő hozzáia egy ember, le eſuén az ő lábái elött.

15 Es ezt monduán: WRam könyöröly az én fiamon, mert az én fiam kórſágos és nyaualáſul gyötretic, mert gyakorta elic az tűzbe, gyakorta az vizbe.

16 Es vittem ötet az te tanituáidnac, és nem gyogyithattác ötet.

17 Feleluén pedig Ieſus monda: ó hitetlen és el fordúlt nemzetség: Vallyon ſ-meddig léſiec veletec? S-vallyon meddig ſienuedlec titeket? hozzátot ide én elömbe az beteget.

18 Es meg dorgálá Ieſus az ördögöt, és ki méne belöle, és meg gyogyúla az gyermec az órától fogua.

19 Ackor az tanituányoc Ieſushoz ménuén mondánac néki: Mi az oka hogy mi ki nem üzhetöc az ördögöt?

20 Ieſus pedig monda nékiec: Az ti hitetlenſégtekért. ſ Mert bizony mondom néktec; hogy ha anni hitötec vólna mint à muſtar mag, azt mondanátoc imez hegynec, mennyel innét, el menne, és ſemmi lehetetlen nem vólna néktec.

b: Azt akarta ſſac ez ſolaſſal ielentem Chriſtus, hogy az iſten nem vonſa meg magat mi tőlünc, ſſac mi magunc be ne tegyűk az hegyeknec kaputat à mi hitetlenſegünkel.

21 Ez illyen ördögnec néme pedig ki nem üzettethetic, ha nem könyörgés és böytölés által.

22 Es mikor Galileában vólnának, monda Ieſus az tanituányoknac: Az embernec fia iövendöbe adattatic az emberec kezébe.

23 Es meg ölic ötet: De harmad napon fel támad, és felötte igen meg ſiomorodának.

24 Mikoron pedig iutottac vólna Capernaumba, ménének Péterhöz az kic à két drachmat ſiedic vala, és mondának: Az ti Meſtertec nem adgyaié meg (ő magáért) az két drachmat? c

c: Exod: 30. Az iſten parancſolta volt hogy minden ember 43 egy bezi ſolgálatnac megh maradaſara adgyon fel ſicluſt. mely tőtt huſz penzt. mert az Templom ſicluſa tőtt negyuen penzt, azt az fel ſicluſt mondgyac het drachmanac, melből meg tenic hagy 43 à drachma ne pénzt tőtt. Miuel hogy pedig azt mondgya az irás itt hogy egy ſtatert adot Chriſtus magaert es Peterert, ebbol meg tenic hogy az ſtater negy drachmat tött, az az, hegyuen penzt. ezt adta Chriſtus az adoba, &c.

25 Es

25 Es felele Peter: igenis (meg fiokta adni.) Es mikor bé ment vólna az házba, elöl véué ötet Iesus monduán: Mint tetszic néked Péter? Ez földi királyoc, kiktöl fioktac venni adót vagy rauáft? Az ö fioktólé vagy idegenektöl.

26 Monda nékie Péter: Az idegenektöl, és monda Iesus: tehát az fiac fiabadosoc.

27 De hogy öket meg ne botránkoztasuc, menyel az tenger mellé, vesd bé az horgot, és az mely hal elöfier reiá akad vond ki, és az ö fiáiát fel nituán találsi abban egy statert, és azt ki véuén adgyad én éröttem és te érötted.

XVIII. Rész.

1 AZon órában ménének ö hozzá az tanituányoc, ezt monduán: kitsoda nagyob az mennyeknec orsiágában?

2 Es mikor egy gyermeket siólitott vólna elö Iesus, állata azt ö eleikben.

a: Az alazatossag altal mehet az ember nagyra.

3 a Es monda: bizony mondom néktec, ha meg nem tértec, és ollyanoc nem léfitec mint à kis gyermekec, semmiképpen nem mentec bé az mennyeknec orsiágába.

4 Valaki azért meg alázza magát, mint à kis gyermec, az mennyeknec orsiágában leg nagyob.

b. Vagy, Az kifillien gyermecskek tol tessen.

5 b Es valaki egy illyen gyermecnec gondgyát fel vésii az én neuembe, énnékem vésii fel gondomat.

6 c Valaki pedig meg botránkoztat valamellyet ez kitsínec közzül, kic én benem hisinec, iob vólna hogy egy nagy malom kö-nuet kötnénec az nyakára, és az tenger mélségébe vettetnéc.

c: Az binec közöt az kit leg hesseb arulis nagy gö dunknac kell tenni.

7 d Iay ez világnac az botránkozásoc miatt: Mert siükség hogj legyenec az botránkozásoc. De iay az embernec az ki által à botránkozás léfien.

d Az botrankozasoktul magunkat nem oltalmazhatiuc de mind altal a'zic minden a bo'mafsagat el kell vetkeznunc Sup: Cap.

8 Hogy ha pedig az te kezed vagy az te lábad azt miueli, hogy meg botránkozzál, vágd el azokat és vesd el töled, iob te néked az életre menned sántán és tsonkán, hogy nem mint két kézzel lábbal az örök tüzre vettetned.

9 Es ha az te siemed azt miueli hogy meg botránkozzál, vayd ki azt, és vesd el töled, iob néked fél siemmel menned az életre, hogy nem két siemmel vettetned az Gehennának tüzére.

e: Mennel ualaki erőtelenb annal nagyob gondunknac kell arra lenni.

10 e Meg láfsátoc hogy valamellyet az kitsínec közzül meg ne vtállyatoc: Mert mondom néktec hogy ezeknec Angyali, menyorságban mindenkor látyác az én mennyei atyámnac ortzáiát.

11 Mert az embernec fia azért jött, hogy meg tartsa azt az mi el vesiett vala.

12 Mint tettzic néktec: Ha valamely embernec siáz iuha vagjon, és egy el vesiend azoc közzül, nem de nem el mégyené az hegyekre és meg keresié az el vesiett iuhot, el hagyuán az kilenczuen kilenczet?

Luc: 15.

13 Hogy

13 Hogy ha pedig meg talalandgya azt, bizony mondom néktec hogy inkáb örül azon, hogy nem az kilentzuen kilentzen, kic el nem veztenec.

14 Ezenképpen nem akaria az ti mennyei attyátoc hogy el vesſien éggyis ez kitſin gyermekec közzül.

15 Ha pedig vétkezic te ellened az te felebarátod, dorgáld meg ötet, tſac te közötted és ö közte, hogy ha ſiódat fogadgya, meg nyerted az te felebarátodat.

f. Az mi ellenünk vetkezet felebarátunknac meg dorgalasanac modgya es rendi.

16 fHa pedig ſiódat nem fogadgya, végy melléd egy vagy két embert, hogy két vagy három bizonſágnac valláſa vtán akar melly dologbizonyosb léſien.

17 Hogy ha azoknakis nem fogadgya ſzauokat, mondd meg à gyülekezetnec, hogy ha az gyülekezetnekis nem fogadgya ſzáuat, légyen te elötted ollyan mint valamely pogány, vagy fukar.g

g. Az ki az anyaſzent egi barnac irtſa ſzeg vtalya ijt ut vetkſya meg.

18 Bizony mondom néktec, valakiket meg kötöztöc ez földön, menybeis kötözue léſinec, és valakiket meg óldoztoc, óldozua léſinec menyorſágbais.

19 Eſmét mondom néktec, ha kettö ti közzületec egy akaraton léſien ez földön, valamit kérnec megadatic nékiec az én mennyei Attyámtól.

h. Az iſten engetelhetetlen leſzen azoc ellen, kic az ö felebarattyoktul meg bantatuan, azoknac meg nem bocſatnac.

20 Mert valahól ketten vagy hárman egybe gyülnec az én neuembe, ott vagyoc ö közötöc.

21 hAckor hozzája ménuén Péter, monda: WRam meg botſáſſaké az én felebarátomnac, valamenisier én ellenem vétkezic? Meg botſáſſaké hétſier?

22 Monda néki IESVS: Nem mondom hogy hétſier tſac, hanem hetuenhétſér ſieris.i

i: Az az. valamenisier vetkezic es meg engetel.

23 Annac okaért haſonlatos az mennyeknec orſága az királyhoz, ki az ö ſiólgaiual akará ſzámot vetni.

24 Es mikor ſzámot kezdeti vólna vetni, hozának ö eleibe egj ſiólgát, ki adós vala tiz ezer talentummal.

25 Es mikoron az meg nem fizethetné, parantſola hogy el adnác azt, mind feleſégét, mind gyermekét és mindenét az mié vala, hogy az adoſſág meg lenne.

26 Le búrúluán azért az ſiólga, könyörög vala az ö WRánác, ezt monduán: WRam müllyéc el ellenem való haragod, és mindenekröl meg elegitlec.

27 Könyörüluén azért az WR az ö ſiólgáián, el botſátá ötet, és meg engedé néki az adoſſágot.

28 Ki ménuén pedig az à ſiólga találá éggyet az ö ſiólga társai közzül, ki néki adós vala ſzáz pénzuel.

29 Es meg ragaduán azt fojtogattya vala, ezt monduán: fizeſd meg az miuel tartozol.

30 Le búrúluán azért az ö ſiólga társa ö elötte, könyörög vala néki, ezt monduán: müllyéc el tſac moſt ellenem való haragod, mindenekröl meg elegitlec.

31 Amaz

31 Amaz pedig nem akará, hanem el menuén veté azt az tömlötzbe, mig nem meg adná az adoſſágot.

32 Mikoron pedig láttác vólna annac az ő ſiólga társai ezeket, igen meg ſiomorodánac, és el ménuén, mindeneket eleibe adánac az ő Wroknac, az mellyec löttec vala.

33 Ackor elő hiuatuán azt az ő Wra, monda nékie: gonoſi ſiólga, minden adoſságodat meg engedém néked miuel hogy könyörgél nékem.

34 Nem kelletté te nékedis könyörölned az te ſiólga társodon, miképpen énis könyörültem te raytad?

35 Es meg haragoduán az ő Wra, adá azt az hóhéroc kezébe, mig nem mind meg adná az miuel tartoznéc.

36 Ezenképpen tſelekeſſic azén mennyei attyámis veletec, ha meg nem botſáttya ki ki mind az ő felebaráttyának ellene való vét két ſiiue ſirint.

XIX. Reſz.

1 ES mikoron el végezte vólna Ieſus ez beſédeket, Galileából el indula, és méne Iudea orſiágának határiba, az Iordán vizén által keluén.

2 Es köueté ötet nagy ſokaſág, és meg gyogyitá azokat ott.

3 Ackor hozzáia ménének az Phariſeuſoc, kic kéſértuén ötet ezt kérdic vala, Szabade az Embernec el hagyni az ő feleſéget akármi vétekért?

4 Ő pedig feleluén monda, nem oluaſtatoké hogy az teremtő, az elſő teremtésben férfiat és aſſzoni állatot teremtett? Gen. 2. 1 Cor. 6. Eph. 5.

5 [a] Es azt mondotta: Ezért el hadgya ember mind attyát annyát, és ragazkodgyéc az ő feleſégéhöz, és ketten léſſinec egy teſtre. a Az házaſſagnac kötese.

6 Azért többé immár nem kettő hanem egy teſt. Az mit azért Iſten egybe ſerkeztetett, az ember el ne válaſſia.

7 Es mondánac néki: Miért parantſolta tehát Moſes hogy (az férfiu) el váláſról való bizońſág leuelet adgyon (az ő feleſégénec,) és azt el hadgya. Deut. 24.

8 Felele nékiec: [b] Az Moſes az ti ſiiueteknec keméńſégeiért engedte vólt meg néktec, hogy el hagyhaſſátoc az ti feleſégteket, De nem úgy vólt eleitől fogua. b: Az mit nem ba el kell tűrni az kűlső polgari társaſagnac, az Iſten azt nem mindenkor keduelt.

9 [c] Mondom pedig néktec, hogy valaki el hadgya az ő feleſégét, hanem ha paráznaſágért, és máſt veiend, parázna léſſen az, és az ki öknélkül el hagyatott aſſoni állatot véſſen feleſégül, azis parázna léſſen. c Az paraztanaſag meg bontia az házaſſagot.

10 Mondánac néki az ő tanituáni. Ha igy vagyon az férfiunac dólga az ő feleſégéuel, nem ió tehát embernec meg házaſodni.

11 Es ő monda nékiec: [d] Nem mindenec véſſic bé azt az beſédet, hanem az kinec adatot. d: Az Iſtennec keualtheppen valo atendoha az maga meg tartoztatoſnac atandoha az emberben, azert ſem ki nem hözhetheti azt maga ero.

12 Mert vadnac herélt emberec kic az ő annioc méhéből úgy ſüllettec. Vadnac ollyakis kic emberektől heréltettec meg. Vadnac ollyakis kic ő magoc herél-

tec meg magokat az mennyeknec orſiágaiért. e Az ki bę veheti vegye bę. f

13 Ackor hozánac ő eleibe gyermekeket, hogy az ő kezę t vetné azokra, és imádkoznéc (érőttec,) Az tanituányok pedig dorgállyác vala azokat.

14 Ieſus pedig monda: Hadgyatoc békét az gyermekeknec, és ne tiltſátoc meg őket hogy hozzám ne iőjenec. Mert illyeneké az mennyeknec orſiága.

15 És mikor az ő kezeit ráioc veretre vólna, el méne onnét.

16 És imé egy (ember) hozzá iárúluán monda néki: Ió Meſterem, Mitſoda iót tſelekedgyem, hogy az őrőc életet veheſſem?

17 És ő monda annac, g Miért mődali engem iónac? ha nintſen ſenki ió több az egy Iſtennél, ha pedig bę akarſi az életre menni, tarcz meg az paranſolatokat.

18 Monda az à Ieſuſnac: Mellyeket? Ieſus pedig monda: h Ne őlly. Ne paráznalkodgyál, ne orozz, hamis valláſt ne tégy.

19 Tiztellyed Attyádat, anyádat, és ſereſſed felebarátodat mint te magadot.

20 Monda néki az iffiu: Mind ezeket meg tartottam az én iffiuſágomtől fogua, mi fogyátkozás vagyon męg bennem?

21 i Monda néki Ieſus: Ha tökélletes akarſi lenni, eregy el, add el minden marhádat, és oztogaſd az ſiegényeknec, és kéntſed léſſen menyorſiágba, és iere és kőueſs engemet.

22 Mikor hallotta vólna pedig az iffiu ez beſiédet, el méne meg ſzomoroduán, mert ſoc ioſiága vala.

23 Ieſus pedig monda az tanituányoknac. Bizony mondom néktec hogy az gazdag nehezen mégyen bę menyorſiágba.

24 k Eſmét mondom néktec, hogy könnyeb az teuénec által meñi, az tönec fokán, hogy nem az gazdagnac Iſten orſiágába menni.

25 Ezeket meg haluán az tanituányoc, igen meg háborodánac és mondánac: Kitſoda iduőzülhet tehát?

26 Ieſus pedig ráioc tekintuén monda nékiec: Az embereknél ez lehetetlen, de az Iſtennec mindenec lehetſégeſec.

27 Ackor Péter feleluén monda néki: Imé mi mindeneket el hadtunc és kőuettünc téged, mint léſſen azért dólgunc?

28 l Ieſus pedig monda nékiec: Bizony mődom néktec, ti kic engemet kőuettétec, amaz vijoñan való ſiűletéskor, mikor űlend az émbernec fia az ő dicſőſéges ſiękibe, tijs ültőc tizenkęt ſiękekben, és meg itélitec az Izraelnec tizenkęt nemzetſégét.

29 Es valaki el hadgya házait, attyafiait, nénnyeit, húgait, attyát annyát, feleſégét, gyermekét, ioſiágát az én neuemért, ſiáz annit vęſſen, és az őrőc életet őrőkſég ſierint biria.

30 m Soc elſőc pedig léſinec vtólſóc, és ſoc vtólſóc léſinec elſőc.

XX.

e Nem azt mongya Chriſtus hogy az ſzűzeſség erdemi az őrőc életet, mert ſynte az igen igazſágoſſágnac ſem erdęlę azt, hanę azt mongya hogy vadnac ollyac hic magokat meg tartozattyac az ha zaſſagtul bóg az mennei dolgokban lehetſenec jeremiec es ſzerzetbe matoshac

f. Az a'ſzáki nec tzelia vagyon arra hogy meg ne hazaſodgiec tartoztaſſa męg magat.

g Nem tagadia Chriſtus az ő iouallat, hanem az iffiat az ő tudomanyanac és ſzemeſtenec egaz eſmeretre akaria vinni, mintha azt mondana, hya ha mondaſz iónac ha meg nem eſmerſzki Istenedet.

Exod 20

h: Az iffiat Chriſtus az tőrui nyre igazittya hogy meg eſmerie ebből az ő erőtlenſeget, és oruoſſ got kereſſen ő nal la

i Az tőruen ſoból nem kęuanuya hogy minden marhakat el adgyuc és az ſiegenyeknec adgyuc

adgyuc. De mael hogy ez iffiu nem eſmeri az ő belſő gyarloſagat, az te beteſenſeget, hanem czac az kűlſőrűl ſzorgalmatos bogy tudnaſſa lic ne legyen kűlſő keppen lopo vagy paraznа, annac okaert mongya neki hóg marhaiat el adgya, hogy meg eſmerteſſec mi vagyſ ſzine'ven.

k: Nem kőnet kőzic inuet hogy az gazdagſag nem io mert minden ketſegnel kűl az gazdagſag ő magaban io, hanem gonoſſ lęſzen es el vęzti az embert, be gonoſſuá ell azzal.

l. Az mit el hagyunc az Iſten kedueert-nem vęztunc azt el.

m: Nem eleg Chriſtus vram induluncz. ha nem ő mellette vęzig meg maradgunc.

XX. Reſz.

a: Ez ſententia mind az többuel egybe az felſö Capitnac vtolſo verſetöl függ es azt erösiti

a MErt haſonlatos az mennyeknec orſiága az gazdaghoz, ki ió reggel ki mégyen, miueſeket fogadni az ő ſöreiébe.

2 És meg ſierzödüén ő vélec egy napra tiz pénzbe, el küldé őket az ő ſöreiébe.

3 És ki ménüén három órakor, látá más rendbélieketis az piáczon áluán hiuolkodni.

4 Monda azoknakis: Mennyetec el tijs az ſöreiöbe, és az mi igaz néktekis meg adom.

b: Az Iſten kiſenkinec nem adoſſ, hegyeis meſſegeböl az kit akar, es mikor akarna bijni, el bijja.

5 Azoc pedig el ménének. b És eſmét, hat és kilentz órakor ki ménüén ſinte azonképpen tſelekedéc.

6 Tizen egy órakor pedig ki ménüén, találá más rendbélieket áluán hiuolkodni, és monda nékiec: Miért állotoc itt nap eſtig hiuolkoduán?

7 Mondánac néki, mert ſenki nem fogadott meg minket, és monda nekiec: mennyetec el tijs à ſöreiöbe, és az mi igaz meg fizetē

8 Mikoron pedig immár eſtue vólna, monda az Gazda az ő Vinczelérének, hidd elö az miueſeket és fizes meg nékic, el kezdüén az vtólſokon mind az elſökig.

9 Es mikor elö iöttec vólna az kic tizen egy órakor mentec vala az munkára, azokis feienként tiz pénzt vönec.

10 El iöuén pedig az elſöc, alittyác vala hogy öc többet vennénec, de azokis feienként tíz pénzt vönec.

11 Es mikor fel vöttec vólna az pénzt, zúgodnac vala az gazda ellen.

12 c Ezt monduán: Ez vtólſóc tſac egy óráig munkálodtanac, és azokat mi hozzánc haſonlatoſocká tötted, ki az napnac terhét és heuſégét ſienuedtüc.

c: Az Iſten egy arant fizet azoknac az kiket nem egy töben hijut el. Mi azert ſe Iſten ellen jt az mi feleberatine ellen ne zugolodgiunc, ha nem az mi hiuatalunkhat fariunc.

13 Ő pedig feleluén monda egyiknec, barátom, ſemi beſſüt nem téſiec raytad, vagy nem tíz pénzbe ſierzöttelé meg én velem

14 Vedd fel az mi tiéd és meny el, én pedig az vtólſónakis annit akaroc adni mint te néked.

15 Vagy nem ſabadé nékem az én marhámból azt miuelném az mit akaroc? auagy az te ſiemed azért gonoſi hog én ió vagyoc?

d: Az az, Azért irigi kedele ő reatoc hogy en à vetſek tol töttem

16 Ezenképpen az vtólſóc elſöc leſinec, és az elſöc vtólſóc. Mert ſokan vadnac az hiuataloſoc, de keueſen az válaztottac.

e: Chriſtus ſzükſeg keppen ſzenued, de ſzabad akaratiyabol.

17 e Es fel ménüén Ieſus Ieruſálembe, melléie vöue az tizenkęt tanituányokat tſac magoknac az úton, és monda:

18 Imé fel mégyünc Ieruſálembe és az embernec fia el arúltatic az Papi feiedelmeknec, és az iras tudóknac, és halálra kárhoztattyác ötet.

19 És adgyác ötet az pogányoc kezébe hogy meg tſufollyác, meg oſtorozzác és meg feſitſéc, de harmad nap fel támad.

f: Az Zebedeus fiainac annyoknac kerüneſsege.

20 f Ackor méne ő hozzáia az Zebedęus fiainac annya, az ő fiaiual egybe, térdre le eſuén és akaruán ő töle valamit kérni.

21 Ieſus pedig monda neki: mit akarſi? Es az monda: Parantfol-

lyad hog az én két fiaim üllyenec à te orſzagodbā, éggyic iob kezed felöl, az máſic bal kezed felöl.

22 Feleluén pedig Ieſus monda: Nem tudgyátoc mit kértec. Meg ihattyátoké az pohárt, az mellyet én meg iſſiom, és az kereztſéggel meg kereztelkedhetteké, à mellyel én meg kereſztelkedem? és mondánac: Meg miuelhettyüc.

g: Az pohárnac meg ivalanes az kereztelkedeſen mind eggyet ért tudni illic a' baboruſag ſzamuedeſt.

23 Ackor monda nékic: Az pohárt bizonyára meg iſſiátoc, és azzal az kereztſéggel kereztelkedtetec, mellyel én, hogy pedigaz én iob vag bal kezem felöl üllyetec, nem én adhatom, hanem adatic azoknac, b az kiknec az én atyám tól meg kéſzitetett.

b: Az az, nem en tiztem es nem azert idötem hogy wra'agot oztogaſſac.

24 Es mikor ezt hallottác vólna az tíz tanituányoc, meg háborodánac az két tanituány felöl.

25 Ieſus pedig elö ſiólituán öket, monda: Tudgyátoc hogy az pogányoknac kirali wralkodnac à pogányokon, és az kic hatalmaſoc, hatalmaskodnac azokon.

i: Az Apaſtaloc es tanitoc nem wrac hanem ſzolgac.

26 De nem vgy léſien ti köztetec hanem az ki ti köztetec nagy akar lenni, légyenti ſiolgátoc.

27 Es valaki ti köztetec akar elſö lenni, legyen ti ſiolgátoc.

28 Mint az embernec fia, nem iött hogy ſiolgállyanac néki, hanem hogy ö ſiolgállyon, és adgya az ö életét váltſágra ſokakért.

29 Es mikor Ierichoból ki menénec, köuete ötet ſokaſág.

30 Es imé két vakoc kic üllnec vala az vt mellet, mikor hallottác vólna hogy Ieſus azon menne el, kiáltnac vala, monduán: Wram Dauidnac fia könyörüly mi raytunc.

31 Az ſokaſág pedig dorgállya vala öket hogy hálgatnánac: azoc pedig annál inkáb kiáltnac vala, monduán: WRam Dáuidnac fia könyörüly mi raytunc.

32 Es mikor meg állott vólna Ieſus, elö ſiólitá öket, és monda: Mit akartoc hogy tſelekedgyem veletec?

33 Mondánac néki: WRam hogy az mi ſiemeinc meg nilatkozzanac.

k: Chriſtus meg aduan az vakoknac jo mec vi'agat. azzal meg bizonittya hog à ez vilagnac vilagoſſaga.

34 k Es könyörüluén raytoc, illeté az ö ſiemeket, és mindgyáráſt meg nilatkozánac az ö ſiemec, és köuetéc ötet.

XXI Réſz.

1 a ES mikor közelgettec vólna Ieruſálemhöz, és iutottac vólna Bethphagéba az olay fáknac hegyéhöz, el küldc ackor Ieſus kettöt az ö tanituáni közzül

Mar 11. Luc 19.

a: Az Ieſus Chriſtuſnac orſzaga nem teſti, hanem lelki.

2 Ezt monduán nékiec: Mennyetec imez faluba az melly elöttetec vagyon, és mindgyáráſt találtoc egy meg kötött ſzamárt, és az ö vehmét vele éggyüt, oldgyátoc el és hozzátoc nékem.

3 Es ha valaki ti néktec valamit ſiólánd, mondgyátoc hogy az WR ſiükölködic eznélkül, és azonnal el botſáttya azokat.

4 Ez pedig mind azért lött, hog bé telnéc az Prophétánac mondáſa, ki imigyen ſiólot.

5 Mondgyátoc meg az Sionnac leányánac: Imé az te királyod iö néked alázatoſon, Szamár hátán üluén, és tereh alá ſioktatott Szamár-

Zach. 9.

márnac vehménec hátán.

6 El ménénec pedig az ő tanituáni, és úgy tselekedénec, az mint nékiec parantsolta vala Iesus.

7 Es el hozác az Stamárt, és az ő vehmét, és az ő felső ruháiokat azokra teritéc, és Iesust ültetéc azokon fellül.

8 Az sokaság pedig az ő ruháiát az útra teriti vala, némellyec fának ágait segdelic vala, és azokat hintic vala az útra.

9 Az melly sereg pedig elől es hától mégyen vala, kiált vala, mondván: [a] Legy segitségül (Isten) az Dáuid fiának. Áldott legyen az ki jött az Urnac neuében. Légy segitségül (Isten) ki vagy az magaslágban.

[a] vagy, Hosanna az Dauid fianac Hosanna az magasságos egekben.

10 Es mikor bé ment vólna Ierusálembe, meg háborodéc mind az egési város, ezt monduán, kitsoda ez?

11 Az sokaság pedig azt mondgya vala: Ez amaz Iesus az Nazarethből, Galilea városából való Prophéta.

12 [b] Es bé méne Iesus az Isten templomába, és ki üzé onnét az vásárlókat, és az pénz váltóknac asztalokat, és az galamb árosoknac székeket fel forgatá.

[b] Christus az Isten hazanac meg tisztitoia

13 Es monda nékiec, meg vagyon iruán: Az én házam imádkozásnac házának mondatic, ti pedig azt latroknac barlangiáuá töt tétec.

Esa. 56. Ier. 7.

14 Es ménénec ackor ő hozzá vakoc és sántác az templumban, és meg gyogyitá azokat.

15 [c] Mikoron láttac vólna pedig az papi feiedelmec és az irás tudóc az tsuda dolgokat à mellyeket tselekedett vala, és hallottác vólna az gyermekeket kiáltani az templumbán, és ezt mondani: Légy segitségül Isten az Dáuid fiának: meg haragodának.

[c] Az Papoc irigykednec Christusra, de hyaba.

16 Es mondának néki: Hallodé az mit ezec mondanac? Iesus pedig monda: Iól hallom: soha nem oluastátoké ezt. Az kitsin és tsetsiopó gyermekeknec siáioc által, végezted el az ditséretet?

pſal. 8

17 Es őket el hagyuán, ki méne az városból Bethaniaba, és ott marada siálláson.

18 Reggel pedig az városba bé teruén meg éhezéc.

19 [d] Es mikor látott vólna egy fige fát, az út mellett, oda méne az fához, és nem találá semmit azon, hanem tsac à leuelét, és monda annac: Soha őröcké te raytad ez után gyümölts ne teremien, es azzonnal meg siárada az fige fa.

[d] Az fige fát Christus meg atkozza, igy tarnac vegre az kep mutatoia.

20 Mikoron azért ezt láttác vólna az tanituányoc, el tsudálkozánac, monduán, mi módon mindgyáráft meg siárada az fige fa?

21 [e] Feleluén pedig Iesus monda nékic: Bizoń mondó néktec, hog ha hitetec leiend, és nem kętelkedtec, nem tsac illyen dolgot tselekedtec, hanem ha azt mondgyátoc imez hegynec, kelly fel, és siő kiél az tengerbe, meg lésien.

[e] Az hitnec nagy ereie vagyon.

22 Es valamit kérendetec könyörgéstekbé, ha hiendetec, el veśitec.

[f] Az Papi feiedelmec semmit nem gondolnac az tudomannyal, ezac az hittel talt hannyaknac most is az papistac.

23 [f] Es mikor ment vólna az templumba, az Papi feiedelmec és az irás tudóc hozzáia ménénec, mikor tanitaná, és mondánac: Mitsoda méltosággal tselekeded ezeket

és ki adta néked ez méltoſágot?

24 Feleſuén pedig Ieſus monda nékic: Enis kérdelec titeket egy dologra, melyre ha meg feleltec, énis meg mondom néktec mitſoda méltoſággal tſelekeſſéezeket.

25 Az kereſztelő Ianoskereſtſége honnét vala, menbőlé vagy emberektől? Amazoc pedig ő magokban illyen módon okoskodnac vala: Ha azt mondgyuc hogy menyből vólt, azonnal azt mondgya mi nékünc, miért nem hittétec tehát néki?

g. Az kereztſegem erti ez gezten az kereztelő Ianos ſzolgalattyat

26 Ha pedig azt mondgyuc hogy emberektől vólt, félünc az köſſégtől, mert az Iánoſt mindnyáián úgy tartyác mint Prophétát.

27 Es feleluén Ieſuſnac mondánac: Nem tudgyuc. Monda nékic (Ieſus:) En ſem mondom meg mitſoda méltoſággal tſelekeſſitem ezeket.

h. Az világon gyakorta azoc vetic meg az Euangeliomot, az akiknec e ő szerit kellene venni, es az nilvan való bűnöſöc veſſic.

28 h Mint tettzic pedig ti néktec? Egy embernec vala két fia, és mődá az eggyiknec, eregy el fiá munkálkodgyal ma az én ſiőlőmben.

29 Es az feleluén monda: Nem mégyec, de az után meg gondoluán magát, el méne.

30 Es az máſiknac haſonlatos képpen ſióla, és az feleluén monda: El mégyec Wram, maga nem méne el.

31 Ez kettő közzül mellyic tſelekedte az atyának akarattyát? Mondánac néki: az elſő. Monda Ieſus nékic: Bizoń mondő néktec à fukaroc és az paráznac elől véſinec titeket az Iſteńec orſiágában.

32 Mert el iőtt ti hozzátoc kerezтelő Iános, az igaſſágnac útá, és nem hiuétec néki: Az fukaroc és az paráznac hiuénec néki, Ti pedig kic ezt láttátoc, nem tértetec meg az után, hogy néki hinnétec.

Eſa 5. Ier 2.

33 Hallyátoc más példa beſédet, Vala egy ház biró ember, ki plántala ſiőlőt, és azt gyepűuel környűl vőue, és abban emelé ſaytót és eppite torniot, és azt az munkáſokra bizuán, ő maga meſſie földre méne.

i Gyakorta az Iſtennec házának aroc nagy ellenſegi az kikra az bezatott, de az Iſtennec hiuatala nem kétletet bizonios időből, belőlec es ſzt melőkkec.

34 Es mikor az gyűmőlts érésnec ideie el iőtt vólna, el küldé az ő ſiólgait à munkáſokhoz, hogy az ſiőlőnec gymőltſében hoznánac.

35 Az munkáſoc pedig meg foguán az ő ſiólgait, némellyet azokban meg verénec, némellyet meg ölénec, némellyet meg köuczénec.

36 Eſmét más rendbéli ſiolgákat botſáta, többeket az elsőknél, es azockalis igy tſelekedénec.

37 Vtólſior pedig el küldé az ő maga fiát, ezt monduán: meg betſülic az én fiamot.

38 Az munkáſoc pedig látuán az gazdának fiát, mondánac ő köztöc: Ez az ſiőlőnec örökőſe, ier öljüc meg őtet, és foglallyuc el az ő örökſégét.

39 Es meg foguán azt, ki űzée az ſiőlőből, és meg öléc őtet.

40 Mikoron azért meg iőuend az ſiőlőnec Wra, vallyon mit tſelekeſſic az ſiőlőnec munkáſiual?

41 Es mondánac néki: à gonoſſokat gonoſſul el veſſiti, az ő ſiőleiét pedig más rendbeli munkáſoknac adgya, kik à ſiőlőnec gyűmőltsét bé adgyác mikor alkolmas ideie léſſen.

42 Monda nékiec Ieſus: Soha

nem

Pſal:118. Actor 4. Rom:9. 1.Pet:2.

nem olvaſtátoké az irásban: Az melly kőuet az eppitőc megvetettec, az lőtt az ſiegeletnec feie, Az Wrtől lőtt ez, és czudálatos dolog mi előttünc?

43 Annac okaért mondom néktec, hogy el vétetic ti tőletec az Iſteñec orſzága, és adatic az pogány népeknec, hogy annac gyümőltlét teremtſe.

Eſa. 8.

44 Es az ki eſic erre az kőre, megromol, az kire pedig fellől eſendic, el rontya aztis.

45 Es mikoron hallottác vólna az Papi feiedelmec és az Phariſeuſoc az ő példa beſiédit, megértéc hogy ő róloc mondta vólna.

Az hiteletlenec es kegyetlenec ſemmit nem cſelekedhetnec iſten akaratya ellen.

46 Es mikoron akarnác őtet megfogni, megfélemlénec az kőſſégtől, mert vgy tartyác vala őtet mint Prophétát.

XXII. *Réſz.*

a Nem azért az anyaſſent egy hatnac tagait kic az ſge altal hiuattanac, mert azoc gyakorta inkab akarnac ez vilagnac ſolgalni, a' hiuogatokatis gyakorta habortatyac hanem az kic engednec az hiuataloſnac.

1 ES a feleluén Ieſus, eſmét ſióla nékiec példa beſiedec által, ezt monduán:

2 Haſonlatos az mennyeknec orſzága az királyhoz, ki az ő fiának menyegzőt ſierze.

3 Es el küldé az ő ſiólgait hogy el hijnac az kic az lakodalomba hiuataloſoc valának, de nem akarának el iöni.

4 Eſmét el külde más rendbéli ſiolgákat, ezt monduán: Mondgyátoc megaz hiuataloſoknac, imé az én ebédemet el kéſitettem, az én túlkaim és madarim meg ölettetec, és mindenec kéſiec, iertec el az lakodalomba.

5 Amazoc pedig magokat vonogatuán, némelly ő közzülőc az ő ioságába méne, némelly az ő kereſkedéſére.

6 Az többi pedig meg foguán az ő ſiólgait, boſiſiúſággal illetéc és megőléc őket.

b Az Euangeliumnac megverői megbűntettenec.

7 b Az király pedig mikor ezt hallotta vólna, meg haraguuéc, és az ő hadát el küldvén, el veſité az gyilkoſokat, és azoknac városokat felgyuita.

8 Ackor monda az ő ſiólgainac: Az lakodalom bizonyára megkéſitetett, de az kic hiuataloſoc valánac, nem vóltac méltóc.

c Az Iſten elhijia az valagtattakat mikor arrul megyennem gondolkodnac.

9 c Mennyetec el azért az vtaknac feiére, és valakiket találtóc hijátoc bę az lakodalomba.

10 Es ki ménvén az ſiólgác az vtakra, mindeneket be gyuyténec valakiket találánac, iókat és gonoſzokat elegy, és bę telec az lakodalmas ház vendégeckel.

11 Es bę ménvén az király hogy meg tekintené az vendégeket, lára ottegy embert, kinec nem vala menyegzei ruháia.

d Vadnac az Iſten baratnac hiuea között kep mutatoc.

12 d Es monda nékie: barátom, mi módon iöttel ide, holott ninczen menyegzei ruhád? és az meg némúla.

13 Ackor monda az király az ſiolgáknac, ennec kezeit lábait meg kotőzvén vigyétec el innét, és veſſétec az külſő ſetétſégre, ott léſien ſirás és fogaknac tſikorgatáſa.

14 Mert ſokan vadnac az hiuataloſoc de keueſen (vadnac) az válaſztottac.

15 Ackor à Phariſeuſoc el ménvén, tanátſot tartánac hogy meg fognác őtet az ő beſiédében.

16 Azért küldéc ő hozzá az ő tanitúányokat à Herodes ſiólgaiual,kic igyen ſiólllánac: Meſter ,tudgyuc hogy te igaz vagy,és az Iſtennec vtát igazán tanitod,és hogy ſenkiuel nem gondolſi, miuelhogy ſenkinec ſiemélyét nem nézed.

17 Mond meg azért mi nékünc mint tettzic néked ,kellé az Czáſiárnac adot fizetni vagy nem?

18 Es meg eſméruén Ieſus az ő álnokſágokat, monda:mit kéſérgettec engemet kép mutatóc?

19 Mutaſſatoc nékem egy adó pénzt, és ők mutatánac néki egy pénzt.

26 Es monda nékic: kié ez az ábrazat, és az pénzen való irás?

21 Mondánac néki:à Czáſiáre. Ackor monda nékic,adgyátoc meg azért az mi az Czáſiáre,az Czáſiárnac,és az mi Iſtené, Iſtennec.

22 Mikoron azért eſit hallottác vólna,el czudalkozánac, és el hagyán ötet el ménénec.

23 Vgyan azon napon ménénec ő hozzáia az Sadduceuſoc,kic az fel támadáſt tagadgyác,és kérdéſt tőnec ő tőle.

24 Ezt monduán: Meſter,à Moſes azt parantſolta,hoǵ ha valaki meg haland magzatokneikül, añac az ő attyafia el vegye à feleſéget mint So gor aſiónt,és az ő meg hólt attyafiánac magot támaſiſion.

25 Vóltanac pedig mi nálunc hęt attyafiac,és az elſő feleſéget véuén magánac,meg hala,és miuel hogy nem valánac magzati, az ő feleſégét hadta az ő attyafiára.

26 Haſonlatos képpen az máſodic és harmadic,mind hetediglen.

27 Vtolſior pedig az aſiſioni állatis meg hala.

28 Az fel támadáſnac ideién azért, melliké léſien az aſioni állaſ, mert az mind az hętnec feleſége vólt.

29 Es feleluén Ieſus monda nékiec: Téuelgetec miuel hogy nem tudgyátoc az iráſokat,ſem az Iſtennec hatalmát.

30 Mert az fel támadáſnac ideiében ſem feleſéget nem véſinec,ſem házaſágra nem adatnac,hanem ollyanoc léſinec mint az Iſtennec Angyali menyben.

31 f Az halottaknac fel támadáſa felől,pedig nem oluaſtátoké à mit Iſten mondott néktec,illyenmódő.

32 En vagyoc Abrahamnac, Iſácnac,Iácobnac Iſtene, Az Iſten pedig nem hóltaknac hanem élőknec Iſtene.

33 Es mikor ezt hallotta vólna az ſokaſág, el tſudálkozéc az ő tudományán.

34 AzPhariſęuſoc pedig mikor hallotác vólna hogy Ieſus bę dúgtá vólna ſiáiokat azSadducęuſoknac, egybe gyülénec.

35 Es meg kérdé ötet ő közzülőc egy tőruén tudó kéſértuén ötet, és ezt monduán.

36 Meſter,mellijc az nagy parantſolataz tőruénben?

37 Ieſus pedig monda nékic: Siereſſed az te Wradat Iſtenedet tellyes ſiiuedből,telleys lelkedből,és tellyes elmedből.

38 Ez az elſő és naǵ parantſolat.

39 Az máſodic pedig haſonlatos éhöz, ſiereſſed az te felebarátodat mint te magadat.

40 Es ket parantſolatban fügmind

a: Az keresztienec tartoznac engedelemmel és ſiuzeteſſel az Iſtentelen feredelemnéknis de vgy hogy az Iſtennec meltoſaga helyen maradgon.

Deuter: 25.

f: Az halottaknac fel támadaſat bizonittya Chriſtus az Saducęuſoc el a len Exod. 3.

mind az törueń,és az Prophétac irása.

41 Mikor pedig az Phariseusoc mind oda gyültec vólna,kérde ő ket Iesus.

42 Ezt monduán:mi retzic nék tec az Christus felől ki fia? Mondánac néki,Dáuidé.

43 Monda nékiec Iesus: Mint vagyon tehát, hogy Dáuid az sient lélec által őtet wránac mondgya,ezt monduán?

Psal. 110. g Christus bizonitya magat emberseges szerint Dáuid fianac lenni e, istenisege szerint. Dáuid úrának, az az istenének.

44 g Monda az Wr az én Wramnac, ülly az én iob kezem felől,miglen vetem az te ellenségidet az te lábad alá

45 Ha azért Dáuid neuezi őtet Wránac,mi módon ő fia?

46 Es senki semmit nem felelhet vala nék, sem ped g az napságtól fogua senki őtet többé semiről nem meré meg kérdeni.

XXIII. *Része.*

a Halgatnac kel az festet e ellentmondasokat is, de az ő elevet nem kelhöuet nönc.

1 a Akór Iesus szóla a sokaságnac,és az ő tanituáninac.

2 Monduán: A Moses székiben ülnec az irástudóc és a Phariseusok.

3 Mindeneket azért valamellyeket néktec paranczolnac hogy megtartsátoc, megtartsátoc, és azt tseledgyétec:De az ő tselekedetec szerint ne tselekedgyétec:mert ők mongyác,de nem tartyác meg.

4 Mertők nehez és el hordozhatatlan terheket kötöznec egybe,és azokat vetic az embereknec hátokra, de ők azokat czac vijockal sem akariac illetni.

5 Minden ő tselekedeteket pedig czac azért czelekesiic hogy az emberektől láttassanac: Megszeleslsíc az ő homlokokon való Philacteriomokat,és az ő köntösöknec peremieit meghosszabbityác.

b Az Phi'acterium szentiras keuesbeny bor lokokon va'ó eresseg volt, mell, re az Ur parancsolatot fel irtac, lasd meg: Exod : 13. Deut 6 A köntösöknec peremiero, lasd meg. Num 15 Deut. 22 c, Nem ti tya meg, christus az tiszteſſeget neuchet, hanem az keuelseget es az felsüualkodast, az tiszteſſegnec felette ó való keuanasat, mint az atyanac neuet nem ti tya, hanem az alat iltya a emberekben valo bizodalmot.

6 Es az lakodalmokban az fő helyet szeretic, és az gyülekezetekben az elől ülést.

7 Es az piátzokon valo köszönéseket, és hogy az emberec igy neuezzéc: Mester:Mester.

8 Ti ped g'en ne hiuatassatoc Mestereknec, Mert egy az ti mesztertec,tud i illic à Christus,ti pedig mindnyá án attyafiac vattoc.

9 Es senkit ez földen attyátoknac ne neuezzetec,Mert egy az ti Attyátoc à kimenyben vagyon.

10 Ne hiuattassátoc Doctoroknakis, mert egy az ti doctorotoc, az Christus.

11 Hanem az ki köztetec legnagyob,légyen ti szolgátoc.

12 Valaki pedig magát fel magasitatya,megaláztatic:és à kimagát megalázza,fel magaztaltatic.

13 De vay ti néktec kép mutató irás tudóc és Phariseusoc, mert à mennyeknec országát bezárátoc az emberec előtt: Mert ti nem mentec be,és az kic be akarnának menni,azokatis nem botsáttyátoc.

14 Vay néktec kép mutató irás tudóc és Phariseusoc mert az szegény özuegyekt ec házokat megemésztitec hosszú könyörgésec szine alatt, annac okaért süllyasb ítélien az ti büntetéstec.

15 Vay ti néktec kép mutató irás tudóc és Phariseusoc,mert mind az tengert mind az földet el kerülitec, hogy pogányból Sidót tegyetec, és mikor Sidóuá leiend, azt Gehennának fiaua tésztitec, kettőr-

kętſierte inkáb hogy nem mint ti vólnátoc.

16 Iay néktec vac vezérec, kic azt mondgyátoc: valaki eskeſſic à Templomra, ſemmi az, valaki pedig az Templumnac aranyára, bűnös.

17 Bolondoc és vakoc, mellyic nagyob, az aranyé, vagy az Templom, melly ſienté teſſi az aranyat?

18 És valaki eskeſſic az óltárra, ſemmi az, De valaki eskeſſic az óltárra tött aiéndokra, bűnös.

19 Bolondoc es vakoc mellyic nagyob, az aiándoké vagy az óltár, melly meg ſienteli az aiándokot.

20 Az ki azért eskeſſic, az óltarra, arrais eſkeſſic, és mind azokra mellyec az óltáron vadnac.

21 És az ki eskeſſic az templumra, mind arra eskeſſic, mind pedig arra az ki az Templumba lakozic.

22 És az ki eskeſſic az ęgre, eskeſſic az Iſtennec királi ſiękire, és arra az ki abban ůll.

23 [d] Iay néktec kép mutató irás tudóc és Phariſęuſoc, mert megdęzmállyátoc az mentat, az kömént, az kaprot, és el hadgyátoc a mi az törüénbe fő dolog vólna, az itéletet, az irgalmaſságot, az tökélleteſséget, ezeket kellene czelekedni, amazokatis el nem kellene hagyni.

24 Vak vezérec kic meg ſiűrtec az ſiúnyogot, és az teuét el nyelitec.

25 [e] Iay néktec kép mutató Irás tudóc és Phariſęuſoc, mert megtiſztitjátok az pohárnak es tálnak nac kűlſő réſzét, belől pedig azoc rakuac ragadományal és mértekletlenſéggel.

26 Vak Pharaſeę, tiſſticz meg elősier az mi belől vagyon az pohárban, és az tálban, hogy az mi kiuől vagyon azis tiſita légyen.

27 Iay néktec kép mutató irás tudóc és Phariſęuſoc, mert ſiinte haſonlatoſoc vadtoc az meg feiéritett koporſókhoz, mellyec kiuől ſiépnec tettzenec, belől pedig rakuac hóltaknac tetemeiuel, és minden vndokſággal.

28 Azonképen tijs láttattoc em bereknec kiuől igazaknac: De belől rakuac váttoc kép mutatáſſal és mindenIſten törüénye ellen va ló bűnuel.

29 [f] Iay néktec kép mutató irás iudóc és Phariſęuſoc, miuel hogy eppititec az Prophétáknac temetéſeknec helyét, és az igazaknac temetéſeknec helyét ékeſgetitec.

30 Es azt mondgyátoc, ha az mi atyánknac ideiében éltűnc vólna, nem löttűnc vólna nékiek társai az Prophétac halálában.

13 Azért ti magatoc ellen bizohſágot téſitec, hogy ti fiai vattoc azoknac kic meg öltec az Prophétákat.

32 Tijs töltſétec bę az ti atyáitoknac mértékét.

33 Kigyoc mérges kigyóknac nemzetſégi, mi módon táuoztathattyátoc el az Gehennánnac bűn tetéſét.

34 Annac okaért imé énboczátoc ti hozzátoc Prophétákat és böltſeket, és irás tudókat, és azokat

[d]: Az mentanac, kaprnac kömennec deſmalaſan erti azt, hogy az Phariſęuſoc kitſen dolgokban igen ſorgalmatoſoc a' mi fő dolog volna pedig, el hadgyac az ſunyognac meg ſürcſennis azzont érti.

[e]: Az Phariſęuſoc az kűlſőt ztaſagrol ſorgalmatoſoc. az belſőt pedig el hádgyac.

[f] Az kép mutatoc azzal rmutatyac meg magokat az miuel el akarnác bűnöket fedęni.

zoc közzül némelly eket meg öltöc és meg feſſitetec, némellyeket meg oſtoroztoc az ti Sinagogaitokban, és kergetitec eggyic városból az máſikba.

g: Gene: 4. 2. Paral. 24. Azoknac bűn teteſekről kic valami iſten: buzgoſágnac ſine alatt az Euang. liomat baborgattyac.

35 g Hogy ſiállyon ti reátoc minden igaz vér, melly ki ontatott ez földön, az igaz Abelnec véréől fogua, mind az Zachariasnac Barachiás fiának véreig, mellyet meg öltétec az Templum közt és az óltár közt.

36 Bizony mondom néktec, hogy mind ezec reá köuetkeznec ez nemzetségre.

37 Ieruſálem, Ieruſálem, ki meg öliöd az Prophétákat, és meg köuezed azokat kic te hozzád botſátatnac, mennyiſzer akartam egybe gyüyteni az te fiaidot, miképpen az tyúc az ő fiait egybe gyüyti, az ő ſiárnyai alá, és nem akartad.

38 Imé (azért) az ti házatoc puzta léſzen.

h: Az 46. Nem latiac engemet mig nem ſok ansz. Iſtenſeliſe altal meg teritetven eſmernec engemet Ieſus Iſtenről küldetett Meſſiſnac.

39 h Mert mondom néktec, hogy ez időtől fogua nem láttoc engemet mig nem azt mondgyátoc. Aldott ki jött az Wrnac neuébe.

Mat: 23. Luc: 21.

XXIIII. *Réſz.*

1 ES ki ménuén Ieſus az Templumból, akar valael menni, és járulánac ő hozzája az ő tanituáni, hogy mutogatnác néki az Templumnac eppületit.

a: Iöuendöl mond Chriſtus Ieruſálemnec és az Templumnac romlaſáról.

2 Ieſus pedig monda nékiec: Nem lattyátoké mind ezeket? Bizony mondom néktec, nem marad ebben egy kő más kőuön, melly el nem romlana.

3 Es mikor az olay ſáknac hegyén ülne, ménénec titkon ő hozzája az ő tanituáni, és mondánac

b: Az Apoſtolocke rdi jc. az vegyaac el romlaſſa ſtol es ez világnac vegeſzer ſtől

b Wram mond meg mi nékünc mikor léſznec ezec, és miczóda iele léſzen az te el iöuetelednec és ez világnac végénec.

4 c Es feleluén Ieſus monda néktec. Meg láſſátoc hogy valaki titeket el ne hiteſſen.

c: Az Templum romlaſsanac jöuendöl mondgyatoc pedig az hamis tudomanyoc és ſok ſele nyomoruſágoc.

5 Mert ſokan fognac el iöni az én neuembe, kic azt mondgyác, én vagyoc az Chriſtus, és ſokakat el hitetnec.

6 Köuetkezic ezis hogy hallyátoc hadakozáſokat, és hadakozáſoknac hirét, Meg láſſátoc hogy meg ne háborodgyatoc. Mert ſükſég mind ezeknec meg lenni, de még ackor nem léſzen vége.

7 Mert támad eggyic nemzetſég az máſikra, eggyic orſzág az máſikra: Es léſznec éhſégec, dögháláloc, és föld indúláſoc minden helyeken.

8 Mind ezec pedig czac kezdeti léſznec ſoc nyomoruſágoknac.

9 Ackórmeg nyomoritanac titeket, és meg ölnec és gyülöſégeſec léztec minden népec előtt az én neuemért.

10 Es ackor ſokan meg botránkoznac, eggyic az máſikat el árúlya, és eggyic az máſikat gyülöli.

11 Es ſoc hamis Prophétác támadnac, kic ſokakat el hitetnec.

12 Es miuel hogy a bűn igen meg ſokaſodic: Az attyaſiui ſieretetis igen meg hidegeljic ſokakban.

13 De az ki végiglen meg marad, az idüözül.

d: A' Euangelium predicalta'tic mind ez világon le ſoc orſzágnac teſtén.

14 d Es predikáltatic ez Iſten orſzágá-

ſiágának Euangeliuma mind az egéſi földön, hogy az minden pogányoknac bizonſágúl légyen, és ezec vtán el iö (Ieruſálemnec) vége.

15 Mikoron azért látandgyátoc amaz puztitót: vtálatoſſágot mely az ſient helyen fog állani, mely meg mondatott az Dániel Prophétától, (az ki oluaſſa iól gondol kodgyéc róla.)

Dan. 9. e: Puztito vtálatoſſágnac neuezi, az templumban helhettetet baluant, az templumnac meg ferteztetéſét, es az iſten törueme ellen valo ezeleketeket, melyec okai lőnec es lelei az kőuetkezendő puztulaſnac.

16 Ackor az kic Iudęa Orſágban léſinec, fuſſanac az hegyekre.

17 Az ki az ő felſő házában vagyon, ne ſállyon alá hogy valamit házából ki vigyen.

18 Es az ki az mezőn vagyon, ne tęrien haza hogy az ő ruháit el vigye.

19 Iay az terhes aſioni állatoknac, és az ſioptatóknac az napokon.

20 Imádkozzatoc pedig hogy tęlbe ne legyen futáſtok, ſę Szombat napon.

21 Mert léſien ackor nagy nyomorúſág, minęmő nem vólt ez világnac kezdetitől fogua ez ideig, ez vtánnis nem léſien.

22 Es ha azoc az napoc meg nem rőuiditettec vólna, mindeneſtől fogua el veſne minden ember, De az válaſitattakért meg rő uiditetnec az nyomoruſágnac napiai.

23 Ackor ha valaki azt mondgya néktec, Ime itt vagyon az Chriſtus vagy amott, ne hidgyétec.

24 Mert hamis Chriſtuſoc és hamis Prophétác támadnac és naģ ieleket és tſudákat tęſinec, vgy annira hogy el hiteſſéc (ha lehetne) az válaztottakatis.

25 Ime meg mondottam néktec.

26 Annac okaért ha azt mondandgyác néktec. Imé az puſitában vagyon, ne meñyetec ki. Imé az rőitec házakban, ne hidgyétec.

27 Mert miképpen az villámás ki iö nap keletről, és meg tettzic nap nyugatrais, vgy léſien az embernec fiának el iöuetelijs.

28 f Mert valaholott leiend az dög, oda gyülnec à Sas keſelyüc.

f: Az az, Miképpen az ſas keſeliuc az dögreſſokat gyülni az melyet meg erez nec, azonképpen az hucemi ſoc nyomoruſagokban es hamis tudomanyoc közöt külöm ben meg nem maradhatnac hanem ha bú altal Chriſtuſt meg keresſic.

29 g Mindgyáráſt pedig az napoknac nyomoruſágának vtánna az nap meg homályoſodic, és az hóld nem fénlic, az czillagoc le húllanac az ęgről, és az ęgeknec hatalmaſſagi meg háborodnac.

30 Ackor meg tettzic az embernec fiának iele az ęgben, h és ackor az földnec minden nemzetſégi ſirnac. Es meg láttyác az embernec fiát el iöni az ęgnec felhőiében, nagy hatalomal és ditzőſéggel.

g: Ez vtan inkamar ſzolcsriſtus az vtolſo naprul es annac ieleiről.

31 Es ő el küldi az ő Angyalit, trombitának hatalmas ſiauával, és az ő válaſitottit egybe gyüitic az négy ſiélekről, az ęgeknec égyic végétől fogua az máſic végeig.

h: Ez nemelyec magyaraxzac az keresztfanac ieliről, de itt ő maga meg mongya az ő ielet, tudni illic az felhőket, hatalmat diſſőſeget.

32 Az fige fától pedig vegyétec példát, mikor az ő ága gyenge, és leuelezni kezd, tudgyátoc hogy közel vagyon az nyár.

33 Azonképpen tijs mikor mind ezeket látandgyátoc, tudgyatoc hogy közel vagyon az (Chriſtus,) és czac az aytó előtt.

34 Bi-

i: Ezeket mongya Christus az Ierusalem romlásanac ie gyeiről.

34 iBizoń mondom néktec, hogy el nem múlic ez moſtani egy nemzet, míg nem mindezec meglésſinec.

35 Az ęg és az föld el múlnac, De az én beſzédim ſemmiképpen el nem múlnac.

k: Iſten el titkolta az vtolſo napnac tudáſat, hogy annal inkab vigyazzanac.

36 k Amaz napot pedig és hórát ſenki nem tudgya, męg az mennyei Angyalokis, hanem czac az én attyam egyedül.

Geneſ. 6, 7.

37 Minęmő vala pedig az Noenac ideie, ollyan léſſien az embernec fiának el iőueteléneki s ideie.

38 Mert miképpen az Őzőn víz előtt való napokba, éſſinec ıſinac vala, házaſodnac vala, házaſityác vala leányokat: Mind az napig melly napbę méne Noe az bárkába.

39 Es nem tudhatác meg az őzőn vízet mig nem el iőtt vólna, és mindeneket el törlöt vólna, úgy léſſien az embernec fiának el iőuetelekoris.

l: Azoc ellen ſiol, kic az Iſten kegyelmeſſegenec palaſtia alatt nagy teſti batorſagban elnec.

40 l Ackor ketten léſſinec az mezőn: az egyic el ragattatic, az máſic el hagyatic.

41 Kęt örlő aſioni állatoc léſſinec az malomban: az eggyic el ragadtatic, az máſic el hagyatic.

m: Int Chriſtus vigyazaſra melly vagyon igaz hitben es ſtent eletben, az vigyazo gaz, kanac es ſolganac peldaiaual.

42 m Vigyázzatoc azért mert nem tudgyátoc mely órában iő el az WR.

43 Azt pedig meg tudgyátoc, hogy ha az háznac gazdája meg tudhatná az ettzakánac mellyic réſſién iő el az lopó, vagyázna, és nem hagyná meg áſni az ő házát:

44 Azért tijs legyetec kéſſec, mert à melyórában nem gondolnátoc, abban iő el az embernec fia.

45 Kiczoda azért hiw és bölcz ſiólga, kit az WR gonduiſelőué tött az ő háza népén, hogy azoknac eledelt adgyon alkolmatos időben?

46 Bódog ſiólga az, az kit az WR talál az ő tizti ſierint czelekedni, mikoron haza iőuend.

47 Bizoń mondom néktéc hogy minden ioſiágá gonduiſelőué téſſi.

48 Hogy ha pedig amaz gonoſz ſiólga azt gondolandgya az ő ſiuében: el halaſitya męg az én Wram az haza iőuetelt.

49 Es kezdendi verni az ő ſiólga társait, és à réſiegeſſeckel kezdenni innya.

50 Meg iő annac az ſiólgánac Wra az mely napon nem vária, és az mely órában nem gondollya.

51 Es el ſiakaztya n azt és az kép mutató ſiólgác közzé ſiámlállya, o ott léſſien ſirás és fog czikorgatás.

n: Tudni, illic az ő háza nepetől.

o: Az az vgy fizet nekı mint hep mutato ſolganac

XXV. Réſz.

a: Int Chriſtus ez peldabeſzedben azokrol kic ſzentelen vagyon gyaz jrasi es az ſzaradekta lanſagnac tolſagarol.

1 a Ackor haſonlatos léſſien az mennyeknec orſiága az tiz ſiűzekhöz, kic az ő lámpáſokat kezekbe véuén, az vő legénnec eleibe ménénec.

2 Az őte pedig bölcz vala, az őte bolond.

3 Az kic bolondoc valának, mikor az ő lámpáſokat kezekbe vőuéc, nem viuénec olayt vęlec.

4 Az bölcſec pedig vittec vala olayt az ö edényekben, mind az ö lámpáſockal egybe.

5 Mikor pedig az vő légény kéſnéc, el ſunnyadánac mindnyáján és el aluánac.

6 Ey félkor pedig kiáltás lőn, Ihon iő az vő legény, mennyetec ki ö eleibe.

7 Ackor fel kelénec mind azoc az ſüzec és el kéſzitéc az ö lampáſokat.

8 Az bolond ſüzec pedig mondánac az bölczeknec, adgyatoc nékünc az ti olaiotokban, mert az mi lámpáſinc el aluſinac.

9 Felelénec pedig amaz böltſec: (nem adunc,) mert netalám nékünc és néktec nem léſſen elég: Mennyetec el inkáb azokhoz az kic árollyác (az olayt,) és vegyetec magatoknac.

10 Es mikor mennénec venni, el iőue az vő legény, és az kic kéſſec valánac, bę ménénec ö vęle az lakodalomba, és bę zárlatéc az aytó.

11 Az után el iőuénec az több ſüzekis, kic ezt mondgyác vala, WRam, WRam, niſd meg nékünc.

12 Es az feleluén monda: Bizony mondom néktec, nem eſmérlec titőket.

13 Vigyázzatoc annac okaért, mert nem tudgyátoc ſem az napiát, ſem az óráiát mellyen az embernec fia el iő.

14 [b] Mert ſinte úgy vagyon mint mikor valamely ember meſſiſe földre akaruán menni, elő ſiólitya az ö ſiólgait, és minden pénzét kezekbe adgya.

15 Az eggyiknec ád öt talentomot, az eggyiknec kettőt, eggyiknec pedig eggyet, mindeniknec az kereskedésben való értelme ſierint, és azonnal el mégyen meſſi ſie földre.

16 Es el ménuén az ki öt talentomot vőtt vala, kereskedéc azoc kal, és nyere más öt talentomot.

17 Azonképpen az ki kęt talentomot vőtt vala, nyere azis más kęt talentomot.

18 Az ki pedig egy talentomot vőtt vala, el ménuén el ása azt az földbe, és el rőyté az ö Wránac pénzét.

19 Nagy ſoc idő múluán pedig meg iőué az ſiolgáknac WRa, és ſámot vete azockal.

20 Ackor elő iőuén az ki öt talentomot vőtt vala, hozá más öt talentomot, ezt monduán: Wram énnekem öt talentomot adtal volt, imé más öt talentomot nyertem azokon.

21 Monda pedig néki az ö Wra: iól vagyon, iámbor és hiw ſiólgám, keueſen vóltál hiw, ſokra bizlac ez után, meny bę az te Wradnac örömébe.

22 Elő iőuén azis az ki kęt talentomot vőtt vala, monda: Wram kęt talentomot adtal vala nékem, imé kęt talentomot nyertem azoc felőtt.

23 Es

[b] Azt mondgya Chriſtus hogy noha az ö el iőuetelil tauol vagyon, mind azaz. el ig vegre és mindenektől ſamot vęſen.

23 Es monda néki az ő WRa: Iól vagyon ió és hiw siólga, keuesen vóltál hiw, sokra bizlac ez után, meny bę az te Wradnac örömébe.

24 Elő iouén azis az ki egy talentomot vőtt vala, monda: WRam, tudtam hogy kegyetlen ember vagy te, ki ottis aratsi az holott nem vetettél, és az holott nem vetettél, ottis takarsi.

25 Azért féluén te tőled, el mentem és el ástam az te talentomodat az földbe, ihon az te pénzed meg vagyon.

26 Feleluén pedig az ő WRa, monda nékie, gonosi és rest siólga, tudtad hogy ottis aratoc ahól nem vetettem, és ottis takaroc az holott nem vetettem.

27 Kellet vólna azért az én pénzemet az pénz váltóknac adnod, és én el iőuén nyereséggel vőttem vólna el az énpénzemet.

28 Vegyétec el ő tőle az egy talentomot, és adgyátoc annac az kinec tíz vagyon.

29 Mert mindennec az kinec vagyon, adatic, és meg siaporitatic. Az kinec pedig ninczen, az mié vagyonis, el vétetic ő tőle.

30 Es az hasiontalan siólgát vessétec az kűlső setétségre, ott lésien sirás és fogaknac czikorgatása.

31 c Mikoron pedig el iőuend az embernec fia az ő diczőségéuel, és mind az sient Angyaloc ő vęle, ackor űl az ő diczőségénec királi siékiben.

c: Az vtolso itiletnec formaia.

32 Es gyűytetnec ő eleibe minden népec, és el válasitia őket egy mástól, mint az Pásitor el válaztya az Iuhokat az keczkéktől.

33 Es állattya az Iuhokat iob keze felől, az ketskéket pedig bal keze felől.

34 Ackor azt mondgya à király azoknac az kic az ő iob keze felől lésinec: Iertec el én Attyámnac áldottai, birjátoc az orßágot mely meg kéßiitetett néktec, ez világnac fundamentomának fel vetése előtt.

d: Ezekeric Christus nem az bitről, hanem az io ezekedetekről mucl hogy az bit azokból eßmertetic meg.

35 d Mert éheztem és ennem adtatoc, siomiuhoztam és innom adtatoc, vton iáró vóltam és be fogadtatoc.

36 Mezitelen vóltam, meg ruháztatoc, beteg vóltam, meg látogattatoc, fogoly vóltam, és én hozzám iőttetec.

37 Ackor felelnec néki az igazac, ezt monduán: WRam mikor láttuc hogy éheztel vólna, és tápláltunc vólna tégedet, vagy hogy siomiuhoztál vólna, és innod adtunc vólna?

38 Mikor láttuc pedig hogy vton iáró vóltál vólna, és házunkba fogadtunc vólna? vagy hogy mezítelen vóltál vólna, és meg ruháztunc vólna?

39 Vagy mikor láttunc téged betegen, vagy à tőmlőtzben, hog tégedet meg látogattunc vólna?

40 Es feleluén à király, azt mondgya nékiec: Bizony mondom néktec, az mit czelekedtetec eggyel ez en siegény attyamfiai közzűl, én magammal czelekedtétec.

e: Christus maganac tulaidonittya az mit czelekedtec az ő hiueinel vagy iot vagy gonoszt.

41 Ackor siól azoknakis kie az

ő bal keze felöl léßnec, illyen módon: Atkoztác mennyetec el én tűlem, az öröc tűzre, melly kéßiteretett az Ördögnec és az ő Angyalynac.

42 Mert éheztem és nem adtatoc ennem: ßomiuhoztam és nem adtatoc innom.

43 Vton iáró vóltam, és nem fogadtatoc bę mezítelen vóltam és meg nem ruháztatoc, beteg vóltam, tömlötzben vóltam és meg nem látogattatoc.

44 Ackor azokis felelnec néki, ezt monduan: Wram mikor láttunc tégedet éhezni, vagy ßomiuhozny, vagy vton iárny vagy mezítelenen, vagy betegen, vagy az tömlötzben, és nem ßólgáltunc vólna te néked?

45 Ackor felel ő nékiec ezt monduán: Bizony mondom néktec miuel hogy ezeket nem miuel tétec éggyel az én kiczinem közzűl, éń velem nem miueltetec.

46 Es el mennec ezec öröc gyöt relemre, az igazac pedig az öröc életre.

XXVI. Réßz.

1 ES [a] Mikor ezeket az beßédeket el végezte vólna Ieſus, monda az ő tanituánynac.

2 Tudgyatoc hogy két nap el múluán huſuétnec innepe léßen, és az embernec fia el arúltatic hogy meg feßitetteſſéc.

3 [b] Ackor egybe gyülénec az Papi feiedelmec, az irás tudóc és az népnec vén biráj az nagy Papi feiedelemnec házába, ki Caiphaſnac mondatic vala.

4 Es egyenlőképpen tanáczot tartánac, hogy Ieſuſt álnokſággal meg fognác, és meg ölnéc.

5 De ezt mondgyac vala: Ne (miuellyűc) az innepen, hogy az nép közt ne légyen támadás.

6 Es mikor Ieſus vólna Bethaniábanà, poklos Simon házában.

7 Ment vala ő hozzáia egy aßiony állat, kinél vala drága kenetnec Alabaſtramból czinált ßielentzéie, és töltötte vala azt ő feiére, mikor Ieſus az aßitalhoz le ülöt vólna.

8 Azt látuán pedig az ő tanituány meg haraguánac, ezt monduán: Mire való ez haßontalan tékozlás?

9 Mert el adhattác vólna ez drága kenetet nagy árron, és adhattác vólna az ßegényeknec.

10 Mikor pedig ezt eßébe vötte vólna Ieſus, monda nékiec: Miért háborgattyátoc az aßonj állatot, mert ió czelekedetet czelekedett én velem?

11 Mert ßegényec mindenkor lésinec veletec: De én nem mindenkor léßiec veletec.

12 Mert hogy ez ez kenetet töltötte az én teſtemre, az én temetéſemre nézue miuelte.

13 Bizon mondom néktec, valaholott ez egéß világon predikáltatic az Euangelium, az mit én velem czelekedéc azis hirdettetic az ő emlekezetiert.

14 [c] Ackor el ménuén egy az tizenket tanituányoc közzul, ki mondatic, vala Iudas Iſcarioteſnec, az Papi feiedelmekhöz.

15 Monda

a: Chriſtus keßő uen az halálra ßabad akaratiya ßerent, bizonßagot teßen arrul hogy az ő engedetmeßegeuel az mi bűneinket el akarta törleni.

b: Az Papi feiedelmec, tanaczkoßnac à Chriſtus halálam az Iſtennec öröc, de ertetomß ßerent.

c: Iudas el adnllya à Chriſtus Ieſuſt.

15 Monda nekiec: Mit adtoc énnékem, és én ötet néktec kezekbe adom? Öc pedig rendelénec néki harmintz ezüſt pénzt.

16 Az idötül fogua keres vala alkalmatoſſágot Iudás hogy ötet el árulna

d: Christus megeſi à hutseti barant az Iſtennec törvenye és parancsolatya ſerint.

17 dAz pogatſas iñepeknec pedig elsö napyián, ménénec az tanituányoc Ieſushoz, ezt monduán nékie, holott akarod hogy meg készíczüc néked ételedre az huſuéti bárányt?

18 Ö pedig monda: Menyetec el az városba egyemberhöz és ezt mondgyátoc nékie: Az Meſter azt mondgya: Az én Idömközel vagyon: tenálad éſiem meg az huſuéti bárányt az én tanituánymal.

19 Es az képpen czelekedénec az tanituányoc az mint meg parancsolta vala nékiec Ieſus, és meg készítéc az huſuéti bárányt.

20 Es mikoron eſtue vólna, le üle az tizenkét tanituánnyal.

21 Es mikoron ennénec, monda: Bizony mondom néktec, ti közzületec egy ma el árul engemet.

22 Es felötte igen meg sioma roduan kezdénec éggyenkent mondany: En vagoké WRam?

23 Ö pedig feleluén monda, az ki én velem éggyüt márt az tálba, az árul el engemet.

24 Az embernec fia pedig el mégyen az mint meg vagyon irua ö felöle, De iay annac az embernec az ki által az embernec fia el árultatic, iob vólt vólna annac az embernec hanem ſiületett vólna.

25 Feleluén pedig Iudas, az ki ötet el akaria vala árulny monda: En vagyoké, meſter? monda nékie: Te mondád.

e: Az Úr vacsorának szerzése, azö halálának és vére hullásának emlékezetire.

26 eÉs mikoron ennénet: Vöue Ieſus az kenyeret, és mikor hálákat adott vólna meg ſiegé, és adá az ö tanituánynac, és monda: vegyétec, égyétec, Ez az én teſtem.

27 Es mikor az pohárt vötte vólna, és hálákat adott vólna adá nékiec monduán. Igyatoc ebböl mindnyáián.

28 Mert ez én vérem, melly vij teſtamentumnac veré: Melly ſokaknac bünöknec botſánattyára ki ontatic.

29 Mondom pedig néktec, hogy nem iſiom ez idütöl fogua ez ſiöllö tökénec gyümölczében, mind az napiglan, mellyenti veletec vyiat iſiom az én attyámnac otſágában.

30 Es mikoron diczéretet énekleténec fvólna, ki ménénec az olay fáknac hegyére.

f: Vagy, mondottac volna mert mondhatnac diczeretet enekleſenekulu. Sach. 13.

31 gAckor monda nékiec Ieſus: Mindnyáián ti ez éttſiaka meg botránkoztoc én bennem: Mert meg vagyon irua: Meg verem az Páſtort, és el ſzéledeznec à nyaynac iuhai.

g: Idöuendöt mond Chriſtus az Apoſtaloknac el futaſokról de az vtan öket vigaztalya.

32 Minec vtánna pedig fel támadandoc, elöl véſilec titeket Galileában.

33 Feleluén pedig Péter, monda nékie: Ha mindnyáián meg bo-

tránkoznakis te benned, én soha meg nem botránkozom.

34 Monda néki Iesus: Bizony mondom néked, ez éttzaka mielőtt à kakas sióllna, háromszor meg tagadsi engemet.

35 Monda néki Peter: Ha meg kel veled halnomis, meg nem tagadlac tégedet, hasonlatos képpen sióllánac az több tanituányokis.

b: Christus szabad akaratya szerint az orultatohoz rendeltetett helyre megyé, holott az Istennek haragianac sulyagat meg kostallya mindtől az vian meg szabadulasan az atyat nekünc meg engeszteli.

36 b Ackor méne Iesus ő vélec az faluba mely Gethsemanénac hiuattatic: Es monda az tanituányoknac: Vllyetec le itt addig mig el mégyec és amott imádkozom.

37 És mellére vévén Pétert, és az Zebedeusnac két fiait, siomorkodni kezde, és felőtte igen gyötrődni.

38 Ackor monda nékiec Iesus: Minden felől siomorú az én lelkem halálig, maradgyatoc itt és vigyázzatoc én velem.

39 Es egy keuesse elő ménuén, artzal le essec, könyöröguén és ezt monduán: En attyám ha lehetséges, múllyec el az pohár én tőlem: Mind az által nem vgy (légyen) mint én akorom, hanem az mint te.

i Veszedelembé valo hatorsagnac peldaia.

40 i Ackor méne az ő tanituányihoz, és találá őket aluuán és monda Péternec: Igy nem vigyáz hattoké én velem egy óráig?

41 Vigyázzatoc és imádkozzatoc hogy késértetbe ne essetec. Mert iól lehet az lélec kész, de az test erőtlen.

k: Ezt az Apostaloc felől mongya Christus mintha azt mondana.

42 Ismét el méne másodsioris, és könyörge, monduán: En attyám ha el nem múlhatic én tőlem ez Pohár, hogy meg ne innám azt, légyen az te akaratod.

tudom hogy keszec vadtoc lelekben, de miuel hogy à test erötelen azert vigyazzatoc.

43 Es mikor meg tért vólna, találá őket ismét aluuán, mert az ő siemec meg nehezedtenec vala.

44 Es nékiec békét hagyuán ismét el méne, és imádkozéc harmadsioris azon beszéddel sióluán.

45 Ackor méne az ő tanituánihoz, és monda nékiec: Alodgyatoc immár és nyugodgyatoc: Imé el közelget az óra és az embernec fia adattatic az bűnös embereknec kezekbe.

46 Kellyetec fel, mennyünc el: l Imé el közelget az ki engemet el árul.

l: Christus szabad akaratya szerint kész be megyen. hogy szabad akarattya szerint valo engedelmuel, az Adamnac szabad akaratya ellen valo bünnert fizetne.

47 Es mikor ezeket sióllana, imé az Iudas az tizenkettőnec eggyic el iöue, és ő vele eggyütt soc nép, fegyuereckel és fustelyockal (kic) az papi feiedelmektől, és az népnec vén biráitól (bocsáttatac vala.)

48 Az ki pedig őtet el árulta vala, adott vala nékiec ielt, ezt monduan: Valakit én meg czókolandoc, az az (Iesus,) meg tarczátoc azt.

49 Annac okaért mihelt Iesushoz iutott vólna, monda néki: Egességgel Mester: Es meg czókola őtet.

m: Christus meg fogattatic bogy minekünc szabadulasunc.

50 m Iesus pedig monda néki: Barátom miért iöttel? ackor iárólánac és kezeket reá vetuén meg fogác őtet.

51 Es

51 Es imé egy azoc közzül kic Iesussal valának, kezét nyuyt uán ki voná az ő szablyáiát, és mikor az fő Papnac szolgáiához vágot vólna, el vágá az eggyic fülét.

52 Ackor monda Iesus, tedd el az te szablyádat helyére, mert valakic fegyuert fognac, „fegyuerrel kell vesiniec.

„: Tudni illik az ő bizodalmoc ellen, vagy hiuatal nelkül.

53 Vagy gondolodé hogy én nem kérhetném az én Attyámat, hogy mostan én mellém adna tizen két sereg Angyalokat.

Mat. 26.

54 De mi módon telnénec bé az iráſoc, hogy igy kel lenni?

55 Az órában monda Iesus az seregnec: Mint egy latorra úgy iöttetec fegyuereckel és fustelyockal, hogy megfognátoc engemet, (maga) minden nap tinálatoc ülkem tanituán az Templumban, és nem fogtatoc meg engemet.

56 Mind ez pedig lött, hogy bé telnénec az Prophétáknac irásoc: Ackor mind az ő tanituáni el hagyuán ötet, el futánac.

57 Amazoc pedig meg foguán Iesust, viuéc Caiphashoz az fő Paphoz, holott az irás tudóc, és az vén tanátsoc egybe gyülitenec vala.

58 Az Péter pedig köueti vala ötet táuol mind az fő Papnac házáig, és bé ménuén, ül vala az szolgáckal, hogy látná végét.

59 Az Papi seiedelmec pedig és az vén birác, és mind az egész gyülekezet kereſnec vala hamis bizonságot Iesus ellen, hogy ötet meg ölnéc.

60 Es nem találánac: Es noha soc tanóc iöttec vólna elö; mind az áltai vgyan nem találánac. Vtólsior pedig két hamis tanóc elö iöuén.

Deut. 2.

61 Mondánac: Ez az mondotta: El ronthatom az Istennec Templomát, és harmad napra meg eppithetem azt.

62 Es fel keluén az fő Pap, monda néki: Semmit nem felelsé? mitsoda az, mit te ellened ezec vallanac?

63 Iesus pedig halgat vala: Es feleluén az fő Pap monda néki: Az élö Istenre késieritelec, hogy mond meg mi nékünc, hogy ha te vagy amaz Christus, az Istennec fia.

64 Monda nékie Iesus: Te mondád; Söt annac felötte mondom néktec, ez idönec vtánna meg láttyátoc az embernec fiát ülni az Istennec hatalmas iobia felöl, és el iöni az ködökben.

65 Ackor az fő Pap meg szakazta az ő maga ruháiát, és monda: Káromlást szóla; mit tésünc több bizoníággal? imé most hallyátoc az ő káromlását.

ő: Christus hamis tanuvallasokkal meg terheltetuen halalra karboztatte attatsainkert, hogy megismerhessenec, hogy bünös emberert kepet hordozza es azokert szenuedett.

66 Mint tettzic néktec? Amazoc pedig feleluén mondánac, méltó halálra.

67 Ackor pökdösénec az ő orczáiára, és ötet artzúl tsapdosác, némellyec pedig páltzákal veréc ötet.

68 Ezt monduán: Mond meg nékünc Chriſte, kitſoda veré tégedet.

p: Peter tagadása, es nagy sörnyü eſetemiben el nem veſet mivel bogtſó ereſte Chriſtus könyörgött vala. Luc: 22.

69 p Az Péter pedig üll vala kiuól az Palotában, és méne ő hozzáia egy leánka, ezt monduán: Teis az Galileábéli Ieſuſſal valál.

70 Ő pedig meg tagadá mindenec hallására, ezt monduán: nem tudom mit mondaſi.

71 És mikor ki menne Péter az tornátzba, látá ötet más egy leánzó és monda azoknac az kic ott valánac imezis az Nazaretbéli Ieſuſſal vala.

72 Ackor eſmét meg tagada az Ieſuſt eskuéſſel, ezt monduán: Nem eſmértem az embert.

73 Egy keues idő múluán, azoc az kic ott állanac vala, elő iöuénec és mondánac Péternec: Bizony teis ő közzülöc való ſvagy, mert az te ſiódis meg ielent tégedet.

74 Ackor kezdé magát átkozni, és kezdé eskenni, hogy nem eſmérte vólna az embert, és az kakas azonnal meg ſiólala.

75 Ackor meg emlekezéc Péter Ieſuſnac beſzédéről, ki meg mondotta vala néki. Minec elötte az kakas ſióllana, három ſior meg tagadſi engemet: Es ki ménuén, nagy keſerueſen ſira. q

q: Peter meg ſiratya az ő bünet.

XXVII. Reſz.

1 ES reggel tanátſot tartánac mind az Papi feiedelmec, és az népnec vénei Ieſus ellen, hogy ötet meg ölnéc.

2 És ötet kötözue el viuéc, és adác kezébe Pontius Pilatuſnac az tiztartónac.

3 a Ackor Iudas ki ötet el árulta vala, látuán hogy ötet halálra kárhoztattac vólna, meg bánuán dolgát, viſiſia viué az harmintz ezüſt pénz; az Papi feiedelmeknec és az népnec vénei-nec.

a: Az Iſtennec rettenetes uiteinec peldaia azoc ellen kic az Ieſus Chriſtuſt el árulyac, el adiac es ájtatoſſ meg vallác.

4 Ezt monduán: Vétkeztem hogy el árultam az ártatlan vért. És ök mondánac: Mit gondolunc mi azzal am te meg látod.

5 És ő le vetuén az ezüſt pénzeket az Templumban, fęl féle méne, és fel akaztá magát.

6 Az Papi feiedelmec pedig azokat az ezüſt pénzeket fel véuén mondánac: Nem ſiabad ezt az Templum kéntſe közzé tennünc, mert vérnec arra.

7 Es tanátſot tartuán rolla, meg vöuéc azon az fázec gyartónac amaz mezeit, iöueuéni embereknec temetéſekre.

8 Annac okaért hiuattatott az mező vérnec mezeienec mind ez mai napiglan.

9 Ackor teléc bę az mit mondott vólt Ieremiás Prophéta, ezt monduán:

10 Es vöuéc az harmintz ezüſt pénzeket, az meg betsültetetnec árrát, ki meg betsültetett az Izrael fiaitól. Zach: 11.

11 Es adaác azokat az fazéc gyartónac mezeiénec meg vetelére,

léré, az mint az WR rendelte vólt énnékem.

12 b Iesus pedig álla az tiztartó cleibe, meg kerdé ötet az Tiztartó, ezt monduán: Te vagyé az Sidóknac királlya? Es monda nékie Iesus: Te mondod.

b: Christus vtaoltatnan halgat, hogy mi ne vadoltassunc es az ő halgatasaual az ő artatlansagarul, es à mi bűnös voltunkról bizonsagot tessen.

13 Es mikoron ő vádoltatnéc az Papi feiedelmektől, és az vén biráktól, semmit nem felele.

14 Ackor monda nékie Pilatus: Nem hallode, melly soc tanú bizonságot tésnec te ellened?

15 Es nem felele nékie egy beszédéreis, úgy annira hogy igen almelkodnéc azon az tiztartó.

c: Christus mintec elötte Pilatus karboztatna, annac elötte artatlansagarul bizonsagot tessen, hogy megesmertessel bög igaz lessen bűnös emberekert szenued.

16 c Az tiztartó pedig, szokott vala az innepen el botsátani egy foglyot, az kosség kedueiért, az kit ők kéuántanac.

17 Vala pedig ackor egy fő foglyoc, ki Barrabasnac neuezteticvala.

18 Mikor azért az kösség egybe gyült vólna, monda nékiec Pilatus: Mellyket akariatoc hogy el botsassam néktec, Barrabasté vagy az Iesust ki mondatic Christusnac?

19 Mert iól tudgya vala, d hogy irigységből adtác vólna ötet kézbe.

d: Tehat menthetetlen az Pilatus.

20 e Es mikoron az az töruénytéuő szękbe ült vólna, küldé ő hozzáia az ő felesége, ezt izenuén néki: Ne auasd magadat ez igaz embernec dolgahoz. Mert én sokat szenuedtem ma álmomban ő miatta.

e: Ezis bizonsag az Christust artatlansagarul.

21 Az Papi feiedelmec pedig és az vén birác adác tanátsúl az kösségnec hogy Barrabást kérnéc meg, és Iesust el veztenéc.

22 Feleluén pedig az tiztartó monda nékiec: Mellyket akariatoc az kettő közzül hogy el botsássam ti néktec? Es ők mondánac az Barrabást.

23 Monda nékiec Pilatus: Mit miuellyec tehát az Iesussal, ki mondatic Christusnac? Mondánac néki mindnyáián, feszitessec meg.

24 Az tiztartó pedig monda: s. mitsoda gonozt tött? De azoc annál inkáb kiáltnac vala, mond uán: fesitessec meg.

f: Az mely Christust ez elött Pilatus artatlanac valla azt kez be adgya, etc.

25 f Látuán pedig Pilatus, hogy semmit nem hasnálna az ő beszéde, hanem anal nagyob haboruságlésien, vizet hoz atuán meg mosá az ő kezeit az kösség elött, ezt monduán: Artatlan vagyoc én ez igaz embernec vérétől. Amti meg láttyátoc.

26 Es feleluén mind az egési kösség monda: Az ő vére mi raytunc és az mi fiainkon.

27 Ackor el botsátá nékiec az Barrabást Iesust pedig meg ostoroztatán, kézbe adá hogy megfesitetnéc.

g: Christus à mi bűneinknec gyalazatyat hordozza, hogy mi ne hordozzuc.

28 g Ackor az tizrartónac vitézi mikor Iesust ki vittéc vólna à Palotába, ő hozza gyütéc mind az egesi sereget.

29 Es mikor le vetkeztettéc vólna ötét, adánac ő reáia veres palástot.

h: Istennek szudalatos izuatsabol kiralnac valliac Christus az ő ellensegi.

30 h Es töuisből tsinált Coro-

nát

nát tőnec az ő feiébe, és nád ſiálat az ő iob kezébe, és tęrdet haytuán ő előtte, czúfollyác vala őtet, ezt monduán: Egeſſéggel Sidóknac királlya.

31 Es mikoron ötet meg pökdöſtéc vólna, az nád ſiálat kezéből ki véuén, veric vala azzal az ő feiét.

32 Es mikor eléggé czúfoltác vólna, leuetkeztetéc az veres paláſtból, és az ő maga ruháiába fel öltöztetéc, és el véuéc ötet hogy meg feſſitenéc.

i: Chriſtuſt ki vińic feſſitení, hogy minket ő be vinne meny orſzág: ha es minden igaztalaſtul meg fortatic, hogy mi ő benne meg igaztaltaſſunc.

33 i Mikoron pedig oda ki mentenéc, találánac egy Cyrenebéli embert, kinec neue Simon vala, azt kénſieritéc hogy az ő kerezt fáiát el vinne.

34 Es mikoron iutottac vólna az helyre mely Gotgothanac, az az, ember feiénec kaponyainac helyénec mondatic vala,

35 Adánac néki innia etzetet mę reggel meg egyelitue, és mikor meg kóſtolta vólna, nem akara innia.

k: Chriſtus meg feſſitteſe. Pſal: 22. Chriſtus a toc leſſen az fán, hogy ő benne meg alkudaſſunc es ruhaiatul meg foztiac bogy az ő mezitelenſegeuel mi be fedeztetnenc.

36 k Minec vtánna pedig meg feſſitéc ötet, meg oſztác az ő ruháit, nilat vetuén azokra, hogy bę telnéc à Prophéta mondáſa: Meg oztác köztöc az én ruháimat, és az én köntöſömre nilat veténec.

l: Kiralnac vallyac Chriſtuſt azoc az kic meg vętic.

37 Es az kic ott ülnec vala, vigyáznac vala ő reiáia.

38 Es az ő feie felibe fel tőuéc irua az ő halálának okát: Ez az Ieſus, az Sidóknac királlya.

m: Chriſtus ket Lator kőzött fűg meg ítéltetuen, ki vgyan ott ez világot itelni kezdi.

39 m Ackor feſſitenéc meg ő vęle eggjűt kęt latrot, éggyiket iob kezże felöl, à máſikat bal kezę felöl.

40 Az kic pedig ő mellöle el múlnac vala, ſidalmazzác vala ő tet, az ő feieket haytogotuán rayta.

41 Es ezt monduán: te ki az Iſten Templomát el rontod és harmad napra meg eppited, ſabadits meg magadat, ha Iſten fia vagy ſiáll le az kerezt fáról.

42 Haſonlatos képpen az Papi feiedelmekis tſúfoluán ötet az irás tudóckal és az véneckel, azt mondgyác vala:

43 Egyebeket meg tartott, ő magát nem tarthattya meg, ha Izraelnec királlya, ſiállyon le moſt az kereztfáról, és hiſſünc nékie.

44 Bizott az Iſtenben, ſabaditſa meg moſt ötet, ha kedueli ötet: Mert azt mondotta: Iſtennec fia vagyoc.

45 Az latrokis pedig az kic ő vęle meg feſſitettec vala, vgyan azont hánnyác vala ſiemére.

n: Az egekis meg homalyoſodnac à Chriſtuſon eſett nagy meltatlanſagert. Pſal: 22.

46 n Hat órától fogua pedig ſetétſég lön mind az egéſz tartományban, mind kilentz órákorig.

o: Chriſtus à mi képünkben az Iſtennec ſeki előtt az ő haragiának ſulſagat hordozuan, es meg itelteuen, paneſzolkodic bogy Iſtentől el hagyatott volna, mert ſük ſeg volt neki mind ez, keſerteteket es az pokolnac faidalmit meg koſtolni, es nem ezac teſtben ſenuedni, mely keſerteteket meg gyoztę Iſteni erőuel.

47 Kilentz órákor pedig fel kiálta Ieſus nagy ſióual, ezt monduán: Eli Eli lamaſabachtani, az az, En Iſtenem, En Iſtenem, miért hagyál el engemet. o

48 Némellyec pedig azoc közzül kic ott állanac vala, mikor ezt hallottác vólna, ezt mondgyác vala: Az Illyeſt hija ez.

49 Es azonnal egy ő közzülöc oda futamoduán mikor egj ſpongiát meg töltött vólna etzettel, és valami nád ſiálra függeztette vólna, adá nékie hogy innéc.

50 Az

50 Az többi pedig azt mondgyác vala, hadd lássuc ha el iő az Illyes, hogy meg szabaditsa őtet.

p: Christus halala az halnac rontoia. 51 p Iesus pedig mikor viszontag kiáltot vólna nagy fel szóual, ki botsátá az ő lelkét.

q: Christus az ő holta vtánnis, vagy az ő boltabã hatalmas Istennec ielentheti magat lenni. 52 q Es imé az Templomnac kárpittya ketté hasada, az felitől fogua mind az elsö részeig, és az föld meg indúla, és az kősziklác meg repedezének.

53 Es koporsóc meg nilatkozánac, és soc szenteknec testec, kic el aluttac vala, fel támadánac.

54 Kic az koporsokból ki iöuén Iesusnac fel támadása vtán, bé mentec az szent városba, és megielentenec sokaknac.

55 Az százados vitéz pedig, és az kic ő vele valának őrizuén Iesust, mikor láttac vólna az föld indúlást, és azokat à mellyec löttec vala, igen meg rémülénec, monduán: Bizony Istennec fia vala ez.

56 Valának pedig ott soc asszioni állatokis, kic táuol nézic vala ezeket, kic köuettéc vala ötet Galileából, és szolgálnac vala néki.

r: Christus temetese, kinec testet Pilatostol meg keri az Ioseph, es el temeti az ő wy koporsoiaba. 57 r Mikor pedig immár estue vólna, el iöue egy gazdag ember ki Arimathiaból való vala, kinec neue Ioseph vala, ki Iesusnac tanituánya vala.

58 Az hozzáia méne Pilatushoz, és meg kéré Iesusnac testét, és parantsola Pilatus, hogy megadnác az ő testét.

59 Es az Iósеph mikor az Iesus testét le vötte vólna, bé takará azt tizta gyóltsba.

60 Es helhezteté az ő wy koporsóiába, mellyet kősziklából vágatott vala ki, és nagy köuet téuén az koporsó szájára, el méne.

61 Ott vala pedig az Mária Magdaléna, és à másic Mária, kic ülnec vala az koporsó ellénébe.

62 Másod nap pedig, mely az hu szuétre készölő nap vtán vala; gyülénec az Papi feiedelmec, és az Phariseusoc Pilatushoz.

63 Ezt monduán: emlekezünc róla hogy amaz hitetö éltében meg mondotta, hogy harmad napra fel támadna.

64 Parantsold meg azért hogy őrizzéc à koporsót harmad napig, hogy valami módon el ne iöjenec az ő tanituáni, és el lopiác ötet, és azt mongyác à kösségnec hogy fel támadot a halálból, és az vtólso téuelgés gonozb lésien az elsönél.

s: A Christus koporsoianac örizeti, az ő ellenseginec bizonsagot tészen hogy az ő fel támadása felöl inkab ne ketelkedgyenec. 65 s Monda nékiec Pilatus: Vadnac őrizetre való vitézitec; menyetec el és őriztessétec az mint tudgyátoc.

66 Amazoc pedig el ménuén meg erősitéc az koporsót az köuet meg petsételuén, és őrizöket vetuén melléie.

XXVIII. *Rész.*

a: Az Christus fel ramadása, mellyel bizonsagot tészen az halalnac rontasarol. 1 AZ szombatnac pedig végén, mikor virradna à hétnec elsö napiára, el méne Mária Magdaléna, és másic Mária hogy meg látnác az koporsót.

b: Az Angyal, az földindulas, az ö vres koporso bizonsag az Christus fel tamadasarul. 2 Es imé nagy föld indúlás lön. Mert az Istennec Angyala mikor menből le szállott vólna, és oda iárúlt vólna, el vöué à köuet à koporsonaitaiától, és felöl azon üll vala.

3 Es vala az ő tekénteti mint egy villámás, és az ő ruháia feiér mint az hó.

4 Az

4 Az őrizőc pedig az nagy félelemnec miatta, meg rőttenénec, és ollyanoc lőnec mint az hóltac.

5 Feleluén pedig az Angyal, monda az Aſſiſoni állatoknac: Ti ne félly etec, mert iól tudom, hogy az meg feſiitetett Ieſuſt kereſitec.

6 Nintſen itt mert fel támadott az mint meg mondotta: Iőjetec ide, láſſátoc az helyet à holott feküt az WR.

7 Es hamar el ménuén, mondgyátoc meg az ő tanituáninac, hogy fel támadott az halálból: Es imé előttetec mégyen Galileába, e ott meg látty átoc, imé meg mondottam néktec.

e: vagy, elől veſen titeket Galileában.

8 Ackor ki iőuén az koporſóból, nagy féleleműel és őrőmmel futnac vala, hogy meg mondanác az tanituányoknac.

d: Chriſtus az ő fel támadáſa vtá meg ielenti magát az Mariáknac.

9 d Es mikor mennénec, hogy meg mondanác az tanituányoknac, imé Ieſus eleikbe ménének iec, ezt monduán: Egeſſégel. amazoc pedig iárúlánac és meg fogác az ő lábait, és tęrdre eſuén tiſzteléc őtet.

e: vagy Imádác őtet.

10 Ackor monda nékiec Ieſus, Ne félljetec, mennyetec, el mondgyátoc, meg az én atty ámfiánac: hogy mennyenec Galileába, ott engemet meg látnac.

11 Es mikor ők el mentenec vólna, imé az őrizőc közzűl némelyec bę ménénec az városba, és meg beſiélléc az fő Papnac mind azokat à mellyec lőttec vala.

12 f Ackor egybe gyűluén az vén tanátſal egybe, tanátſot tartuán, ſoc pénzt adánac az vitęzeknec.

f: Az Papi feiedelmec ő ezuſſágra kenſértic penzert az őrizőket, az ő rizéshis baznac puzert.

13 Ezt monduán: Azt mondgyátoc hogy az ő tanituáni iőttec el éttzaka, és azoc loptac el őtet mikor mi el aluttunc vólna.

14 Hogy ha ezt meg hallya az tiſitartó, mi el hitettyűc vęle, és titeket bátorſágoſocká téſziűnc.

15 Amazoc pedig az pénzt fel véuén vgy czelekedénec az mint őket meg tanitottác vala: Es mind ez mai napiglan az Sidoknál el hirhedéc ez beſiéd.

16 Az tizen egy tanituányoc pedig el ménénec Galileába, az hegyre az houá hatta vala Ieſus.

17 Es mikor láttác vólna őtet, tęrdre eſue imádác őtet, némellyec pedig kętelkednec vala.

18 Es hozzáioc iárúluán Ieſus, monda: Tellyes hatalom adatot nékem, mennyen és földön.

g: Az Apoſtoloc tudomanyanac ſummaia, az igenec prędicallaſa, es az ſentſegeknec oztogatáſa.

19 g Azért el ménuén tanitſatoc minden népeket, meg kerezteluén őket Attyánac, Fiúnac, és ſient Léleknec neuébe.

20 Tanituán őket, hogy meg tartſác mind azokat mellyeket én parantſoltam néktec: Es imé én tiveletec vagyoc minden nap világ végeig.

Szent Máthé iráſa ſierint való Euangeliummac vége.